

**BARTIN KENT MERKEZİ VE YAKIN ÇEVRESİ REKREASYON ALANLARININ
SAPTANMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Abdullah ÖTER

Zonguldak Karaelmas Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalında

Yüksek Lisans Tezi

Olarak Hazırlanmıştır

BARTIN

2008

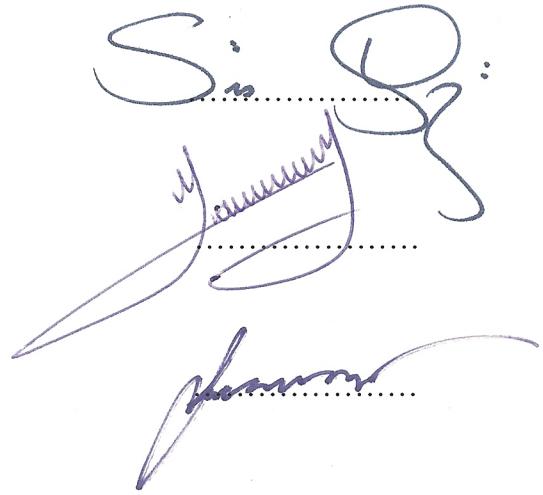
KABUL:

Abdullah ÖTER tarafından hazırlanan “BARTIN KENT MERKEZİ VE YAKIN ÇEVRESİ REKREASYON ALANLARININ SAPTANMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA” başlıklı bu çalışma jürimiz tarafından değerlendirilerek, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak oybirliğiyle kabul edilmiştir. 17/06/2008

Başkan: Prof. Dr. Sümer GÜLEZ (ZKÜ)

Üye : Prof. Dr. Metin TUNAY (ZKÜ)

Üye : Yrd. Doç. Dr. Latif Gürkan KAYA (ZKÜ)
(Tez Danışmanı)

ONAY:

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım. 15..07/2008

Doç. Dr. Kemal BÜYÜKGÜZEL
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

“Bu tezdeki tüm bilgilerin akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak elde edildiğini ve sunulduğunu; ayrıca bu kuralların ve ilkelerin gerektirdiği şekilde, bu çalışmadan kaynaklanmayan bütün atıfları yaptığımı beyan ederim.”

Abdullah ÖTER

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

BARTIN KENT MERKEZİ VE YAKIN ÇEVRESİ REKREASYON ALANLARININ SAPTANMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Abdullah ÖTER

Zonguldak Karaelmas Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Latif Gürkan KAYA

Haziran 2008, 181 sayfa

İnsanların rekreasyon ihtiyacı, ağırlaşan hayat şartları, sosyo-ekonomik yaşamdaki sorunlar ve iş yoğunluğu nedeniyle gün geçtikçe artmaktadır. Bu yüzden rekreasyon etkinlikleri, kişileri hayatın sıkıcı baskılarından kurtarması ve insanları fiziksel-zihinsel olarak dinlendirmesi açısından oldukça önemlidir.

Doğal ve kültürel özellikler, rekreasyon etkinliklerinin gerçekleşebilmesi için rekreasyonu destekleyen değerlere sahip olmalıdır. Bu kaynak değerler koruma-kullanma dengesinde ve sürdürülebilir bir şekilde değerlendirildiği zaman insanların yaşamlarında etkili olabilir. Bu kapsamda, Bartın kent merkezi ve yakın çevresi araştırma alanı olarak seçilmiştir.

Çalışmada; öncelikle araştırma alanı hakkında genel bilgi verildikten sonra, alanın doğal ve kültürel özellikleri haritalarla ortaya konulmuştur. Alanın doğal özellikleri olarak; topografik yapısı, jeolojik yapısı, toprak yapısı, iklim özellikleri, hidrolojik özellikleri, orman yapısı ve

ÖZET (devam ediyor)

yaban hayatı incelenmiştir. Ayrıca, kültürel özellikleri olarak da geleneksel ve tarihi özellikleri, sosyal ve ekonomik yapısı, yerleşim ve nüfus bilgileri, ulaşım yapısı ele alınmıştır.

Çalışmanın sonuç bölümünde; Bartın kent merkezi ve yakın çevresindeki mevcut ve olası rekreasyon alanları değerlendirilmiştir. Ayrıca, alanların rahat ve sürdürülebilir olması için koruma ve kullanma dengesi içinde öneriler geliştirilmiştir.

Bartın kent merkezi ve yakın çevresi, rekreasyonda kullanılan doğal ve kültürel özellikler bakımından zengin ve uygun bir yapıya sahiptir. Ancak bu kaynaklar rekreasyonel alan olarak yeteri kadar değerlendirilememiştir. Bu nedenle, kentsel ve kırsal rekreasyon alanları yenilenmeli ve kullanıcı ihtiyaçları için yeni rekreasyon alanları geliştirilmelidir.

Anahtar Sözcükler : Rekreasyon Tipleri, Rekreasyon Etkinlikleri, Doğal ve Kültürel Özellikler, Bartın Kent Merkezi.

Bilim Kodu : 502.11.01

ABSTRACT

M.Sc. Thesis

A RESEARCH ON THE DETERMINATION AND EVALUATION OF THE RECREATION AREAS OF BARTIN CITY CENTER AND ITS ENVIRONS

Abdullah ÖTER

**Zonguldak Karaelmas University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Landscape Architecture**

Thesis Advisor: Asst. Prof. Dr. Latif Gürkan KAYA

June 2008, 181 pages.

The recreational necessity of people increase day by day because of difficult life conditions, socio-economic problems and heavy work conditions. Therefore recreation activities are fairly important in terms of relieve the people from problems in life and relief the people physically and mentally.

Natural and cultural features must have values to support recreation to actualize the recreation activities. These values are effective in people's life if they evaluated sustainably according to the balance of protection and usage. In this sense, Bartın city center and its environs have selected as a case area.

In the study; after giving information about the case area, natural and cultural features of the area have been stated by maps. Topographical structure, geological structure, soil structure, climatic features, hydrology features, forest structure and fauna of the area being natural

ABSTRACT (continued)

features of the area have been analyzed. Besides, traditional and historical features, socio-economic condition, settlement and population information, transportation system are the cultural features, which have been considered.

In conclusion chapter, existing and potential recreation areas have been evaluated in the Bartın city center and its environs. Furthermore, recommendations have been developed to have comfortable and sustainable areas for durable protection and usage.

The Bartın city center and its environs have rich and suitable structures on account of natural and cultural features for recreation. However, these sources have not been evaluated sufficiently as recreation areas. Therefore, urban and rural recreation areas should be renovated and new recreation areas should be developed for user demands.

Key Words : Types of Recreation, Recreation Activities, Natural and Cultural Features, Bartın City Centre.

Science Code : 502.11.01

TEŞEKKÜR

“Bartın Kent Merkezi ve Yakın Çevresi Rekreatyon Alanlarının Saptanması ve Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tez çalışmamın her aşamasında beni önerileri ve eleştirileriyle yönlendiren, yardımlarını, yakın ilgisini ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, değerli hocam ve danışmanım Yrd. Doç. Dr. Latif Gürkan KAYA’ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmamla ilgili bilimsel önerilerinden yararlandığım ve kaynak temininde desteğini gördüğüm değerli hocam Prof. Dr. Sümer GÜLEZ’e (ZKÜ) teşekkürlerimi sunarım. Tez çalışmamda araştırma alanına ilişkin harita ve dokümanların temininde her türlü imkanı sağlayan hocalarım Yrd. Doç. Dr. Bülent YILMAZ (İÜ) ve Araş. Gör. Bülent CENGİZ’e (ZKÜ), kaynak temininde yardımcı olan Yrd. Doç. Dr. Şerife SERTKAYA AYDIN’a (ZKÜ), ayrıca bana her konuda yardımcı olan sayın hocam Yrd. Doç. Dr. Mehmet TOPAY (SDÜ) teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmalarım süresince görüş ve bilgilerinden yararlandığım ve göstermiş olduğu yakın ilgiden ötürü Araş. Gör. Emine İKİZ’e (ZKÜ) teşekkür ederim. Ayrıca bu bilimsel çalışmada maddi desteklerinden dolayı Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu’na (TÜBİTAK) teşekkür ederim.

Yine bu tezi hazırlamamda benden destek ve imkânlarını esirgemeyen aileme ve değerli arkadaşlarım İlker SARIEMİR, Mehmet ÇETİN, Gülşen BÜYÜKYEĞEN ve Yalçın KAHRİMAN’a sonsuz şükranlarımı sunarım.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
KABUL VE ONAY	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xiii
ÇİZELGELER DİZİNİ	xvii
KISALTMALAR DİZİNİ	xix
BÖLÜM 1 GİRİŞ.....	1
1.1 ARAŞTIRMANIN AMACI	2
1.2 ARAŞTIRMANIN KAPSAMI	2
BÖLÜM 2 KURAMSAL TEMELLER	5
2.1 REKREASYON KAVRAMI	5
2.1.1 Boş Zaman Kavramı	5
2.1.2 Boş Zaman Rekreasyon İlişkisi	6
2.1.3 Rekreasyonun Tanımı	7
2.1.4 Rekreasyonun Tarihsel Gelişimi.....	9
2.1.5 Rekreasyonun Özellikleri	14
2.1.6 Rekreasyonun İşlevleri	16
2.1.7 Rekreasyonun Sınıflandırılması.....	18
2.1.8 Rekreasyonel Etkinlik Çeşitleri	23

İÇİNDEKİLER (devam ediyor)

	<u>Sayfa</u>
2.2 REKREASYON KAYNAĞI KAVRAMI	25
2.2.1 Rekreasyon Kaynaklarının Sınıflandırılması	28
2.2.2 Rekreasyon Alanların Sınıflandırılması	32
2.2.3 Rekreasyon Potansiyelini Etkileyen Faktörler	33
 BÖLÜM 3 MATERYAL ve YÖNTEM	 35
3.1 MATERYAL	35
3.2 YÖNTEM	37
 BÖLÜM 4 ARAŞTIRMA BULGULARI.....	 41
4.1 ARAŞTIRMA ALANININ TANITIMI.....	41
4.2 ARAŞTIRMA ALANININ DOĞAL ÖZELLİKLERİ	46
4.2.1 Topografya.....	44
4.2.1.1 Yükseklik	46
4.2.1.2 Eğim	46
4.2.1.3 Bakı	46
4.2.2 Jeolojik Yapı.....	49
4.2.3 Toprak özellikleri.....	51
4.2.3.1 Toprak Grupları.....	51
4.2.3.2 Toprak Yetenek Sınıfları.....	54
4.2.3.3 Erozyon Durumu	56
4.2.4 İklim.....	58
4.2.4.1 Sıcaklık.....	58
4.2.4.2 Yağış	58
4.2.4.3 Rüzgar	59
4.2.4.4 Nem.....	59
4.2.5 Su varlığı.....	60
4.2.6 Doğal Bitki Örtüsü.....	62
4.2.7 Yaban Hayatı	65

İÇİNDEKİLER (devam ediyor)

	<u>Sayfa</u>
4.3 ARAŞTIRMA ALANI KÜLTÜREL ÖZELLİKLERİ VE SOSYO-EKONOMİK YAPI	65
4.3.1 Tarihi.....	66
4.3.2 Nüfus.....	67
4.3.3 Eğitim Durumu	67
4.3.4 Ekonomik Yapı	68
4.3.4.1 Tarım ve Hayvancılık.....	69
4.3.4.2 Sanayi ve Ticaret.....	70
4.3.4.3 Turizm.....	71
4.3.5 Ulaşım Durumu.....	72
4.3.6 Turizm Değerleri.....	75
4.4 ARAŞTIRMA ALANINDAKİ MEVCUT VE OLASI REKREASYON	
ALANLARININ BELİRLENMESİ VE ANALİZİ	76
4.4.1 Mevcut Rekreasyon Alanları	78
4.4.1.1 Plajlar	78
4.4.1.2 Mesire Yerleri	83
4.4.1.3 Piknik Alanları	86
4.4.1.4 Parklar	95
4.4.1.5 Düzenlenmiş Diğer Alanlar	100
4.4.2 Olası Rekreasyon Alanları	107
4.4.3 Mevcut ve Olası Rekreasyon Alanlarının Değerlendirilmesi	113
4.5 ANKET SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	118
4.5.1 Katılımcı Özellikleri	119
4.5.2 Kullanıcı Tercihleri.....	121
4.5.3 Alanların Kullanımı-Yeterlilikleri-Potansiyelleri.....	125
4.5.4 Rekreasyonel Alanların Korunması-Gelişimi ve Arttırılması	130
BÖLÜM 5 SONUÇ VE ÖNERİLER	135
5.1 MEVCUT REKREASYON ALANLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	136
5.1.1 İnkumu Plajı.....	136

İÇİNDEKİLER (devam ediyor)

	<u>Sayfa</u>
5.1.2 Balamba Mesire Yeri	139
5.1.3 Çağlayan Piknik Alanı	141
5.1.4 Karaçay Piknik Alanı.....	143
5.1.5 Halatçıyaması Piknik Alanı	145
5.1.6 Gazhane Parkı	147
5.1.7 Belediye Parkı.....	149
5.1.8 Düzenlenmiş Diğer Alanlar	151
5.2 OLASI REKREASYON ALANLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	151
5.2.1 Tarım İl Müdürlüğü Yeşil Alanı	151
5.2.2 Yalıboyu Yeşil Alanı	152
5.3 GENEL DEĞERLENDİRME	154
 KAYNAKLAR.....	 157
BİBLİYOGRAFYA	163
EK AÇIKLAMALAR A. BARTIN VE ÇEVRESİ ORMAN ALANLARINDA YAYGIN MEVCUT BİTKİLERİN LİSTESİ	 165
EK AÇIKLAMALAR B. ARAŞTIRMA ALANINDA UYGULANAN ANKET FORMU ÖRNEĞİ.....	 171
EK AÇIKLAMALAR C. BARTIN KENT MERKEZİ VE YAKIN ÇEVRESİ DÜZENLENMİŞ DİĞER ALANLAR	 177
ÖZGEÇMİŞ	181

ŞEKİLLER DİZİNİ

<u>No</u>	<u>Sayfa</u>
2.1	Rekreasyon talebini etkileyen faktörler 11
2.2	Kentsel alan çevresindeki rekreasyonel faaliyet bölgeleri..... 19
2.3	Çeşitli rekreasyon sınıfları ilişkiler karmaşığı diyagramı 22
2.4	Rekreasyon potansiyelini etkileyen faktörler 34
3.1	Bartın kenti mücavir alan sınırı ve içerisinde bulunan bazı köy isimleri 35
3.2	Araştırma yönteminin akış diyagramı..... 39
4.1	Bartın ilinin Türkiye’deki ve bölge içerisindeki konumu ile il idari sınırları..... 42
4.2	Araştırma alanı sınırı 43
4.3	Bartın kent merkezi ve yakın çevresi topografik haritası 45
4.4	Bartın kent merkezi ve yakın çevresi tepe haritası 47
4.5	Bartın kent merkezi ve yakın çevresi eğim grupları haritası 48
4.6	Bartın kent merkezi ve yakın çevresi jeoloji haritası..... 50
4.7	Bartın kent merkezi ve yakın çevresi toprak grupları haritası 53
4.8	Bartın kent merkezi ve yakın çevresi arazi yetenek sınıfları haritası 55
4.9	Bartın kent merkezi ve yakın çevresi erozyon dereceleri haritası 57
4.10	Bartın kent merkezi ve yakın çevresi hidroloji haritası 61
4.11	Bartın kent merkezi ve yakın çevresi orman alanları haritası..... 64
4.12	Bartın-Zonguldak-Karabük karayolu ulaşım haritası 73
4.13	Bartın kent merkezi ve yakın çevresi ulaşım ağı haritası 74
4.14	Bartın kent merkezi ve yakın çevresi rekreasyon alanları haritası 77
4.15	İnkumu’na batıdan genel bir bakış..... 79
4.16	İnkumu Plajı ve bitki örtüsü..... 79
4.17	İnkumu Plajı..... 80
4.18	İnkumu’ndaki kamp ve piknik alanı 80
4.19	Bartın Belediyesi’nin simgesi olmuş İnkumu’ndaki doğal karakteri korunacak olan kaya 82
4.20	İnkumu yerleşkesinde trafik sorunu 82
4.21	Balamba Mesire Yeri açık piknik mekanları 83

ŞEKİLLER DİZİNİ (devam ediyor)

<u>No</u>	<u>Sayfa</u>
4.22 Balamba Mesire Yeri yarı kapalı piknik mekanı	84
4.23 Balamba orman bitki örtüsü.....	85
4.24 Balamba Mesire Yeri orman içi koşu parkuru	85
4.25 Çağlayan Piknik Alanı piknik masaları	87
4.26 Çağlayan Piknik Alanı çocuk oyun elemanları.....	88
4.27 Çağlayan değirmeni ve Bartın Çayı.....	88
4.28 Çağlayan Piknik Alanı'nda güreş müsabakaları	89
4.29 Karaçay Piknik Alanı'nda genel görünüş	90
4.30 Karaçay Piknik Alanı'nda piknik masaları	91
4.31 Karaçay Piknik Alanı'nda bulunan motopomp	91
4.32 Halatçıyaması Piknik Alanı büfesi ve oturma alanı.....	92
4.33 Halatçıyaması Piknik Alanı piknik masaları	93
4.34 Halatçıyaması Piknik Alanı'ndan Bartın	94
4.35 Halatçıyaması Piknik Alanı'ndan genel görünüm	94
4.36 Gazhane Parkı girişi.....	96
4.37 Gazhane Parkı büfesi ve oturma mekanı	96
4.38 Gazhane Parkı çocuk oyun alanı.....	97
4.39 Gazhane Parkı amfisi ve yer satrancı.....	97
4.40 Bartın Belediye Parkı.....	98
4.41 Bartın Belediye Parkı içindeki kameriye	99
4.42 Bartın Belediye Parkı içindeki alanlar	99
4.43 Aladağ semt sahası.....	100
4.44 Karaköy semt sahası	101
4.45 Rotary Sevgi Parkı	101
4.46 Tuna çocuk oyun parkı	102
4.47 Köyortası Mahallesi dinlenme alanı	102
4.48 Kanlırmak dinlenme alanı.....	103
4.49 Gençlik Spor İl Müdürlüğü futbol sahası	103
4.50 Bartın Atatürk Stadyumu koşu parkuru	104
4.51 Bartın Atatürk Stadyumu kapalı tenis kortu	105
4.52 Bartın Cumhuriyet Meydanı	106

ŞEKİLLER DİZİNİ (devam ediyor)

<u>No</u>	<u>Sayfa</u>
4.53 Kemal Samancıoğlu Etnografya Müzesi	106
4.54 Bartın Tarım İl Müdürlüğü arazisi girişi.....	108
4.55 Bartın Tarım İl Müdürlüğü arazisi.....	108
4.56 Bartın Tarım İl Müdürlüğü arazisi yolu.....	109
4.57 Yalıboyu arazisi	111
4.58 Yalıboyu arazisindeki meyve bahçesi.....	111
4.59 Yalıboyu arazisindeki tarihi rıhtım	112
4.60 Yalıboyu arazisindeki çocuk oyun parkı	113
4.61 İnkumu'nda topografik yapının oluşturduğu manzara güzelliği.....	115
4.62 2004 yılı İnkumu yerleşkesi çevresindeki sel felaketi	115

ÇİZELGELER DİZİNİ

<u>No</u>	<u>Sayfa</u>
2.1	Rekreasyonel etkinliklerin işlevleri 18
2.2	Rekreasyon çeşitleri 20
2.3	Rekreasyonel etkinlik kategorileri 23
2.4	Rekreasyonel kaynak değerini etkileyen faktörler..... 25
2.5	Rekreasyon kaynakları..... 30
4.1	Bartın ili aylık ve yıllık iklim verileri 60
4.2	Bartın eğitim durumu 2006-2007 yılı okullaşma oranları 68
4.3	Bartın ili tarımsal arazilerin kullanım durumu 70
4.4	Konaklayan turistlerin giriş-geceleme sayıları 2006 verileri..... 71
4.5	Bartın ili merkezinin ilçelere, bucaklara ve illere olan uzaklıkları..... 73
4.6	Bartın kent merkezi ve yakın çevresi rekreasyon alanları 76
4.7	Ankete katılan bireylerin katıldıkları yerlere göre dağılımı 119
4.8	Ankete katılanların cinsiyetlere göre dağılımı 119
4.9	Ankete katılanların yaş gruplarının dağılımı 119
4.10	Ankete katılanların öğrenim durumlarının dağılımı 120
4.11	Ankete katılanların meslek durumlarına göre dağılımı 120
4.12	Ankete katılanların gelir durumlarına göre dağılımı 121
4.13	Rekreasyonel ve turistik etkinlikte bulunma oranı 121
4.14	Ankete katılanların yaptığı etkinlik türünün dağılımları 122
4.15	Ankete katılanların tercih ettikleri alan tipleri 122
4.16	Ankete katılanların dikkat ettikleri alan özellikleri 123
4.17	Ankete katılanların boş zamanlarında sosyal aktiviteler için tercih ettikleri alanlar..... 123
4.18	Ankete katılanların en kullanışlı ve en beğenilir buldukları rekreasyon alanları . 124
4.19	Ankete katılanların rekreasyon alanlarını kullanma yoğunlukları..... 126
4.20	Ankete katılanların rekreasyon alanlarını kullandıkları dönemlerin dağılımı 126
4.21	Ankete katılanların rekreasyon alanlarına ulaşma şekillerinin dağılımı..... 127
4.22	Rekreasyon alanlarına toplu taşımanın yeterliliği..... 127

ÇİZELGELER DİZİNİ (devam ediyor)

<u>No</u>	<u>Sayfa</u>
4.23 Ankete katılanları rekreasyon alanlarında en çok etkileyen olumsuzluk.....	128
4.24 Rekreasyon alanlarının yeterliliği	128
4.25 Rekreasyon alanlarındaki iyileştirme ve yenileme çalışmalarının yeterliliği	129
4.26 Rekreasyon alanlarının arttırılmasına yönelik düşüncelerin dağılımı	130
4.27 Bartın kent merkezi ve yakın çevresinde eksikliği en çok hissedilen rekreasyonel kullanım.....	131
4.28 Rekreasyonel alanların geliştirilmesine ve kullanımının arttırılmasına yönelik yapılması gereken çalışmalar konusundaki fikirlerin dağılımı	132
4.29 Mevcut rekreasyonel alanlarda eksikliği hissedilen sorunlar	132
4.30 Mevcut rekreasyonel alanların korunmasına yönelik yapılması gereken çalışmalar	133
5.1 İnkumu Plajı'nın rekreasyonel açıdan değerlendirilmesi	136
5.2 Balamba Mesire Yeri'nin rekreasyonel açıdan değerlendirilmesi.....	139
5.3 Çağlayan Piknik Alanı'nın rekreasyonel açıdan değerlendirilmesi.....	142
5.4 Karaçay Piknik Alanı'nın rekreasyonel açıdan değerlendirilmesi.....	143
5.5 Halatçıyaması Piknik Alanı'nın rekreasyonel açıdan değerlendirilmesi	145
5.6 Gazhane Parkı'nın rekreasyonel açıdan değerlendirilmesi.....	147
5.7 Belediye Parkı'nın rekreasyonel açıdan değerlendirilmesi	150

KISALTMALAR DİZİNİ

ACA	:	American Camp Association
ADNKS	:	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
AKYS	:	Arazi Kullanım Yetenek Sınıfları
BMI	:	Bartın Meteoroloji İstasyonu
BTSO	:	Bartın Ticaret ve Sanayi Odası
DİE	:	Devlet İstatistik Enstitüsü
DPT	:	Devlet Planlama Teşkilatı
DSİ	:	Devlet Su İşleri
GSMH	:	Gayri Safi Milli Hasıla
GSYİH	:	Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
HGK	:	Harita Genel Komutanlığı
KHGM	:	Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü
MTA	:	Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü
OGM	:	Orman Genel Müdürlüğü
ORRRC	:	Outdoor Recreation Resources Review Commision (Açık hava Rekreasyon Kaynakları İnceleme Komisyonu)
TİM	:	Time, Income, Mobility (Zaman, Gelir, Hareketlilik)
TÜİK	:	Türkiye İstatistik Kurumu

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Endüstri devriminden sonra sanayileşme ile birlikte hızla gelişen şehirleşme olgusu çeşitli sorunları da beraberinde getirmiştir. Şehirleşmenin yoğunlaşmasının ortaya çıkardığı kirlenme flora ve faunanın yok olmasına kadar uzanan çevre sorunları ortaya çıkarmıştır. Bu tehlikelere karşı doğa ve doğal kaynakların korunması ve insanların fiziksel ve ruhsal sağlığı için gerekli tedbirlerin alınması, insanların hareket ve dinlenme ihtiyaçlarının karşılanması zorunlu hale gelmiştir. Bu yoğunlaşan kentleşme son yıllarda planlama konusunda da rekreasyon gereksinimini karşılayacak alanların oluşturulmasını gerekli hale getirmiştir (Karaküçük 1999).

Rekreasyon bir istekten olmaktan çıkıp ihtiyaç halini almıştır. Rekreasyonun ihtiyaç olduğunun anlaşılması sonrasında kentlerde azalan yeşil alanların ve kent çevresindeki mevcut yeşil alanların değerlendirilmesi çalışmaları başlamıştır. Öncelikle kentsel yeşil alanların korunması gerekmektedir. Daha sonra bu alanların arttırılarak gelişmesine katkı sağlamak gerekmektedir (Karaküçük 1999).

Rekreasyon, serbest zamanlar içinde yapılan bireyin kendi isteği sonucu oluşan, onu fiziksel ve düşünsel yönden yeniden canlandırmayı amaçlayan, bireyin toplumsal, ekonomik ve kültürel olanakları ve yaşadığı toplumun yapısına uygun olarak yaptığı fiziksel, düşünsel etkinlikler bütünüdür (Gülez 1989). Daha açık bir ifadeyle bedensel ve düşünsel anlamda yenilenme, enerji kazanmadır. Bu amaçla insanlar yaş, cinsiyet, ekonomik durumu, zaman ve isteklerine göre çok çeşitli faaliyetlerde bulunmakta ve enerji kazanmaya çalışmaktadır.

Bazı açık hava rekreasyon faaliyetleri, fiziksel peyzaj özellikleri yanında, tarihi değerler, konum, ulaşılabilirlik, gelişme olanakları, taşıma kapasitesi gibi unsurları içeren kaynaklara ihtiyaç göstermektedir. Bu nedenle bir alan sahip olduğu doğal ve kültürel özellikler dahilinde, çeşitli rekreasyon faaliyetleri kullanılarak rekreasyon kaynağı olarak değer kazanmaktadır.

Rekreasyon, bireysel ve toplumsal bir ihtiyaç olarak kabul edilmektedir. Rekreasyon kaynakları bu nedenle önemli bir konudur. Bu önem ise kendini, kaynakların taşıma kapasitesi, koruma-kullanma ilkeleri çevresinde kullanımı, geliştirilmesi şeklinde göstermektedir (Altunkasa ve Uzun 1991).

1.1 ARAŞTIRMANIN AMACI

Tarihi kültürel özellikler ve doğal kaynak değerler rekreasyon etkinlikler açısından önemlidir. Bartın kenti de topografyası ve yerleşim düzeni ile kent merkezi ve yakın çevresinde rekreasyon alanlarının oluşturulması gereken bir kenttir. Ayrıca doğal ve kültürel özellikleri de rekreasyonel alanlara imkan sağlamaktadır.

Bu doğrultuda araştırmanın amacı; 1991 yılında il statüsüne kavuşan ve kent gelişiminin devam ettiği Bartın kent merkezi ve yakın çevresinin doğal ve tarihi kültürel kaynaklarını ortaya koymak, bu tarihi kültürel ve doğal kaynak değerlerinin kullanımlarının rekreasyon açısından önemlerini belirlemek ve mevcut ve olası alanları tespit etmek, alanların mevcut ve olası sorunlarının bulunması ve bunlara yönelik çözüm önerilerinin getirilerek rekreasyonel açıdan kentin sağlıklı gelişimine katkı sağlamaktır.

Bartın kentleşme ve sanayileşme ile birlikte gelişirken; kentsel boyutta rekreasyon alanlarının da gelişmesi gerekmektedir. Kent halkının rekreasyon aktivitelere eğilimleri ve bu aktivitelerin kullanım oranları anket çalışması ile belirlenecek ve rekreasyon alanlarının zarar görmeden en uygun şekilde halkın kullanımına ve kentin gelişimine katılımıyla kentin rekreasyonel açıdan değerinin arttırılmasına çalışılacaktır.

1.2 ARAŞTIRMANIN KAPSAMI

Araştırmanın kapsamında, Bartın kent merkezi ve yakın çevresi rekreasyon açısından uygun alanlarının planlama yapılabilmesi açısından yeterlilik potansiyellerinin belirlenmesi için gerekli çalışmalar yapılmıştır.

Bu kapsamda yapılan çalışmayla rekreasyon faaliyetlerine olanak sağlayacak doğal ve kültürel açıdan önemli değerlere sahip alanlar araştırılmıştır.

Bartın kentinin kuruluşundan günümüze kadar ulaşan tarihi kültürel değerleri, doğal özellikleri, sosyo-ekonomik yapısı, mevcut ve olası rekreasyonel kaynak değerleri incelenmiştir. Rekreasyon kavramı çatısı altında Bartın kenti ve yakın çevresindeki çeşitli rekreasyonel değer ifade eden alanlar incelenmiş, mevcut alanların sorunları araştırılmış ve Bartın kenti ve yakın çevresinin rekreasyonel gereksinimlerine yeterlilikleri incelenmiştir. Ayrıca rekreasyonel alanların mevcut ve olası sorunlarına çözüm önerileri geliştirilmiştir.

Bu bağlamda yapılan “Bartın Kent Merkezi ve Yakın Çevresi Rekreasyon Alanlarının Saptanması ve Değerlendirilmesi” konulu çalışmada birinci bölümde rekreasyon, rekreasyon kaynakları kavramı ve rekreasyon kaynaklarının sınıflandırılması konuları incelenmiştir. Dördüncü bölümde ildeki rekreasyon faaliyetlerine kaynak olabilecek doğal ve kültürel açıdan önemli değerlere sahip alanlar tespit edilerek, mevcut ve olası rekreasyon kaynakları belirlenmiştir. Beşinci bölümde elde edilen veriler değerlendirilerek, koruma-kullanma ilkeleri çerçevesinde rekreasyon kaynaklarından en iyi şekilde yararlanma amacıyla, rekreasyon kaynaklarının kullanmasına, korunmasına ve geliştirilmesine yönelik öneriler geliştirilmiştir.

BÖLÜM 2

KURAMSAL TEMELLER

Bu bölümde, Bartın kentinde yaşayan insanların gereksinimleri doğrultusunda rekreasyon kavramının anlaşılması ve rekreasyon alanlarının geliştirilebilmesi için dayandırıldığı temeller ve bu temellerle ilgili bazı kavramlar açıklanmaktadır.

2.1 REKREASYON KAVRAMI

Rekreasyon kavramı oldukça geniş bir çerçeveye sahiptir. Bu nedenle, öncelikle rekreasyonla ilgili bazı kavramların açıklanması gerekmektedir.

2.1.1 Boş Zaman Kavramı

Rekreasyonla ilgili olarak yapılacak bir çalışmada ilk önce boş zaman kavramı ele alınmalıdır. Serbest zaman, yaşam içinde çocukluktan yaşlılığa kadar sürekli bireyle birlikte var olacak ve rekreasyon yaşamın her safhasında, insana psikolojik, sosyal ve fiziksel faydaları olacak deneyimler yükleyecektir (Balcı ve İlhan 2006).

Ayrıca rekreasyon her şeyden önce boş zaman sahip insanların, bu zamanlarında gerçekleştirecekleri etkinliklerle ilgilidir. Zamanın çalışmakla ilgili bölümünün dışında kalan çalışma dışı zaman dilimi içerisinde boş zaman da yer almaktadır. İnsanların, teknolojideki gelişmelere bağlı olarak ihtiyaçlarını karşılamak üzere daha az iş gücüne ihtiyaç duyması, boş zaman kavramı için çok önemli gelişmelere neden olmuştur (Karaküçük 1999). Çalışan toplumlarda insanların ömürlerinin 1/3'i kadar bir boş zamanı vardır. Bu gelecekteki teknik gelişmelerle ve çalışma sürelerinin kısalmasıyla daha büyük bir orana ulaşacaktır (Pamayı 1979). Bireylerin boş zamanları yapılan istatistiklere göre giderek artış göstermektedir.

Boş zaman kavramıyla ilk olarak Aristo ilgilenmiş ve boş zamanı her uygar insanın yaratıcı özelliklerini ortaya koyduğu bir zaman parçası olarak tanımlamıştır (Pehlivanoğlu 1986).

Müftügil'e (1993) göre, boş zamanı değerlendirmeler sonucunda kapsamlı bir tanımını şöyle yapmıştır; boş zaman kişinin işe, işle ilgili sorumluluklarına, kendisinin veya ailesinin bakımına ayırdığı zamanın dışında kalan, yani zorunlulukların olmadığı özgür bir zaman birimi şeklinde tanımlamıştır (Karaküçük'ten 1999).

Boş zaman kavramı ile ilgili genel algı çalışma zamanından arta kalan boş zamandır. Ama bu düşünceye göre daha uygun bir fikir söylenebilir. Boş zaman uyumak, ev işleri yapmak gibi zorunlu haller dışında ve çalışma zamanı dışında kalan serbest zaman olarak tanımlanabilir (Gratton and Taylor 2000).

Boş zaman, kişinin çalışmadığı, yaşam zorunluluklarının ve biçimsel görevinin dışında kalan ve kişinin kendi isteği yönünde harcayabileceği zamandır (Kılbaş 2001).

2.1.2 Boş Zaman ve Rekreasyon İlişkisi

Sanayi devriminden günümüze kadar devam eden teknolojik gelişmeler hayatımızı kolaylaştırmakla birlikte monotonluğu ve bu monotonluğun yorgunluğunu da ortaya çıkarmıştır. Teknolojinin bu şekilde hem pozitif hem negatif etkileri bulunmaktadır. Bunun sonucunda boş zamana sahip olan bireylerin rekreasyona katılımları daha önemli bir haldedir (Müderrişoğlu 2002).

Rekreasyon, boş zamanların hoşça geçirilmesi ve dinlenme ile değerlendirilmesidir. Burada dikkat edilmesi gereken ilke, her rekreasyon etkinliğinin boş zaman içinde yapılması, fakat her yapılan etkinliğin rekreasyon olmamasıdır. Bir kişi boş zamanında ikinci bir işte çalışır, alışveriş yapar, evinde veya arabasının çeşitli tamir işleri ile uğraşır ve hatta gece kurslarına giderek ikinci bir eğitim yaparsa bu tip etkinlikler boş zamanlar içinde yapılıyor diye bu aktiviteler rekreasyon olmazlar. Rekreasyonda ana amaç dinlenmek, rahatlamak ve yeniden enerji toplamaktır. Bu nedenle, rekreasyonel etkinlikler hem fiziksel hem düşünsel yönde olabilir (Gülez 1989).

Bulca (1973) çalışmasında; bireylerin çalışma dışında kalan zaman, kişinin kullanımına açık tüm zamanının bir parçasıdır. Bu sürenin varlığı ve ne yönde kullanıldığı pek çok farklı faktörlerle etkilenir. Bu faktörlerin tümü arasında bir ilişki vardır. Sözü edilen bu faktörler aşağıda verilmiştir (Özkazanç'tan 2005):

- 1) Toplumun üretim ilişkileri, örgütlenme, biçim ve teknolojik gelişmesinde yansıyan sosyo-ekonomik yapısı, kültür değer yargıları, örf ve adetlerini içeren genel faktörler.
- 2) Sosyo-ekonomik faktörlerin mekansal şekillenmesi, insanların kırsal ve kentsel ayrımı, yaşama ve çalışma alanları ve diğer kullanışların mekansal konumları, ulaşım şekilleri, yakın-uzak fiziki çevre, doğal değerler ve iklimi içeren fiziksel faktörler.
- 3) Cinsiyet, yaş, sosyal sınıf, eğitim düzeyi, çalışma alanı, aile yapısı gibi değerleri içeren kişiye dönük faktörler olmak üzere üç grupta toplanabilir.

2.1.3 Rekreasyonun Tanımı

Boş zaman aslında çok önemli bir yaşam dilimini oluşturmaktadır. Bu alanda en sık kullanılan iki sözcük olan boş zaman ve rekreasyon, bir ölçüde örtüşmekle birlikte, aynı anlama gelmemektedir. Rekreasyon tanımlanan boş zamanın çeşitli etkinliklerle değerlendirilmesi olarak kabul edilmektedir (Balcı 2003).

Rekreasyonu kelime olarak tanımlarsak; çok geniş bir anlam taşıyan “Rekreasyon” kelimesi, Latince tekrar anlamına gelen “*Re*” ve yaratma anlamındaki “*Create*” sözcüklerinden türemiştir ve bir şeyin yeniden yaratılması, yeniden kazanılması anlamını ifade eder. Bu Latince kökenli kelimenin sözlük anlamı ise, bireylerin çalışma ve uykuya ayırdıkları zaman dışında kalan, boş zaman değerlendirilmesi ya da ruhsal ve bedensel yenilenmedir (Pamay 1979, Köseoğlu 1981, Gülez 1989, Altunkasa 1991).

Rekreasyonun günümüze kadar çok çeşitli tanımlamaları vardır. Bunun nedeni tanımlamaların değişik sosyal yapılara ve görüşlere sahip toplumlarda rekreasyon anlayışlarındaki farklılıktır (Müderrişoğlu 2002).

Dünyada rekreasyonla ilgili çalışmaların uzun bir geçmişi vardır. Dünyada yapılan bazı rekreasyon tanımları aşağıdaki gibidir:

Rekreasyon, enerji ve güç harcayarak canlanmak, yenilenmek bu sayede fiziksel, zihinsel ve ruhsal olarak yeniden hazır hale gelmektir (Corbin 1970).

Amerikan Kamping Birliği’ne (ACA) göre rekreasyonun dış mekanda grup yaşamına yaratıcı ve eğitici fırsatlar tanıyan bir deneyim olduğunu, doğal ve çevre kaynaklarının kullanıcıya

zihinsel, fiziksel, sosyal ve ruhsal gelişmelerine katkıda bulunmak gibi yararı olduğunu ifade etmişlerdir (Karadağ 2002).

Geniş anlamı ile rekreasyon; insanların ev ile ilgili uğraş ve çalışmaları, ikinci ya da ek iş gibi yapmak zorunda oldukları işlerin dışında kalan serbest zamanları süresince gerçekleştirebilecekleri ya da elde edebilecekleri herhangi bir uğraştır (Baud-Bovy and Lowson 1998).

Türkiye’de rekreasyonla ilgili çalışmaların geçmişi çok eskiye dayanmamaktadır. Türkiye’de yapılan bazı rekreasyon tanımları aşağıdaki gibidir:

Rekreasyonda halkın piknik, dinlenme, gezinti, gibi bir dizi oyalanma ve eğlenme eylemlerinden olduğu savunulmuştur (Pamay 1971).

Tümer’e (1975) göre; rekreasyon, serbest zaman içinde bedensel, düşünsel, gelişme, dinlenme, eğlenme ve diğer kişilerle beraber olma amacıyla, kişinin kendi isteği ve iç itimi sonucu katıldığı etkinliklerdir (Karadağ’dan 2002).

Rekreasyon; genellikle serbest zamanlar içinde yapılan bireyin kendi isteği sonucu oluşan, onu fiziksel ve düşünsel yönden yeniden canlandırmayı amaçlayan, bireyin toplumsal, ekonomik ve kültürel olanakları ve yaşadığı toplumun yapısına uygun olarak yaptığı fiziksel, düşünsel etkinlikler bütünüdür. Günümüzde rekreasyon genel olarak fiziksel ve zihinsel olarak yeniden canlılık ve zindelik kazanmak ve yeniden tazelenmek anlamında kullanılmaktadır. Herhangi bir aktivite yada yaşantı kişiye dinlenme zevk ve eğlenme yönünden bir şeyler katmıyorsa rekreasyon sayılmaz (Güleç 1989).

Yukarıdaki rekreasyona dair yapılmış olan tanımlardan çıkartılan genel tanım şöyledir; insanların boş zamanları içerisinde, zevk veren ve motive eden, fiziksel ve zihinsel rahatlama sağlayan, kazanç amacı güdülmeyen, kendi istekleri doğrultusunda yaptıkları aktivitelere rekreasyon denilebilir.

2.1.4 Rekreasyonun Tarihsel Gelişimi

Rekreasyon, kavram olarak yenidir fakat olgu olarak yeni sayılmaz. Yüzyıllar önce yapılan eğlenceler, kutlamalar ve geleneksel sporlar (avlanma, güreş, cirit vb) rekreasyon kapsamında değerlendirilebilir (Yücel 1998).

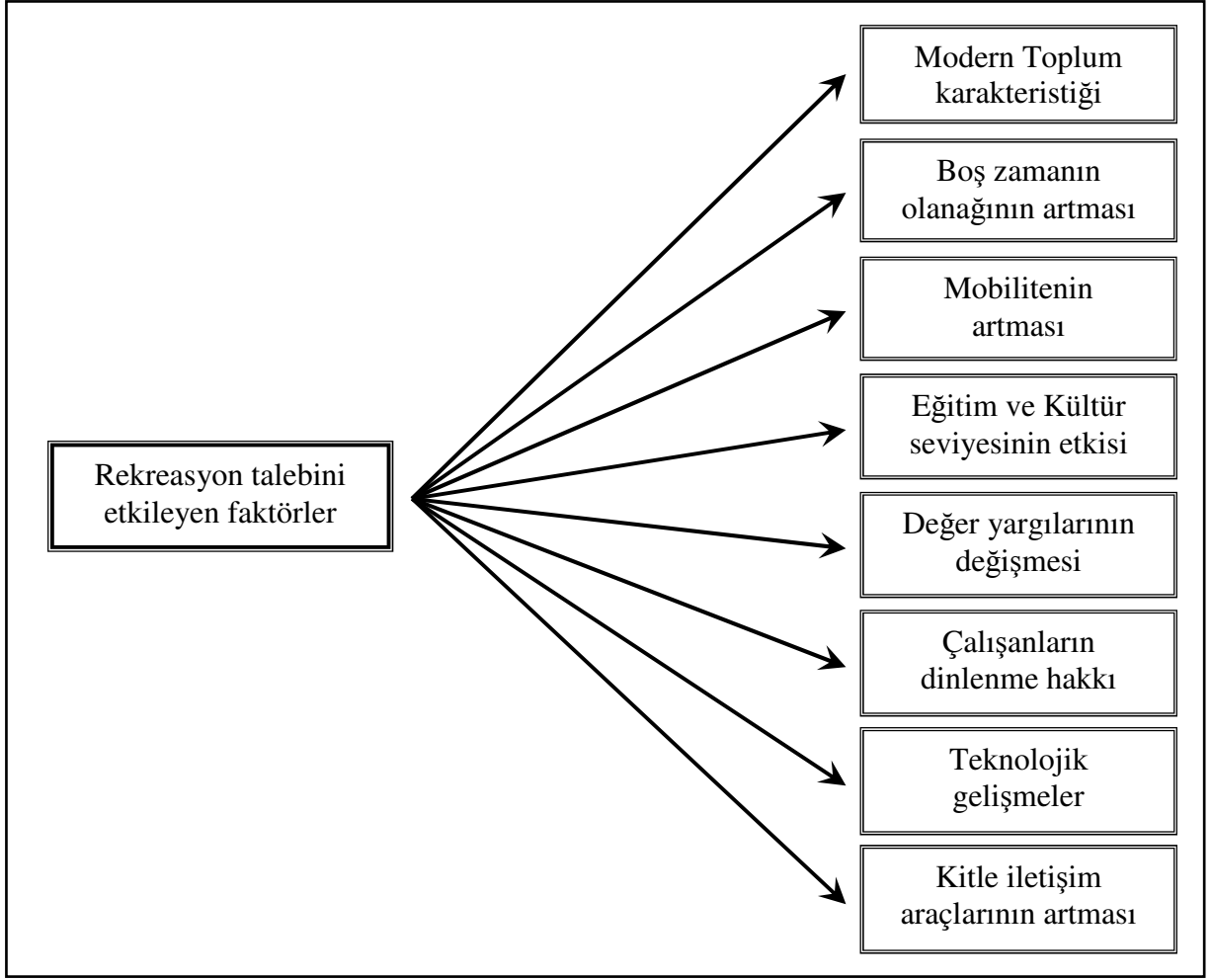
Eski Mısır'da çeşitli sportif etkinlikler, harp oyunları, avlanma, danslar başlıca rekreasyon olaylarıydı. Asurlular'da rekreasyon, daha çok geniş bir halk kitlesinin bir arada kutladıkları şenlikler niteliğindeydi. Eski Hindistan'da rekreasyon, genellikle dinsel etkiler altında Hint misyonierlerin örgütü ile idare edilirdi. Eski İran'da ise, rekreasyon cennet bahçeleri adı verilen büyük orman yada koruluklarda daha çok spor gösterileri şeklinde gelişmişti (Yücel 1998).

Ortaçağ'da, eski dönemlerdeki etkinlikler daha basit günlük davranışlar şekline dönüşmüş, genellikle avlanma, harp oyunları, bahçecilik, piknikçilik ve içe dönük uğraşlar olarak varlıklarını sürdürmeye devam etmiştir. Rönesans hareketleri ile birlikte yeni deniz yollarının bulunması, hümanizm akımları ve yeni buluşların insan yaşamına getirdiği canlılık, kentlerin yapısal değişimini hızlandırarak, düşünsel öğelerin ağır bastığı, çeşitli sanat olayları, şiir ve edebiyat gösterileri, felsefi ve teorik tartışmalar, değişik eğlenceler vb gibi yine içe dönük fakat çok zengin etkinliklerin yanı sıra; piknik yapma, çeşitli oyun ve seyir tipleri de oldukça yaygın aktiviteler biçimlenmiştir. Aynı durum daha sonraları geniş park ve bahçelerde düzenlenen zevk ve sefa şölenleri, sanat ve politika tartışmaları, çeşitli görsel sanat uğraşları ile giderek ağırlığını artıran açık hava aktivitelerine dönüşmeye başlamıştır (Yücel 1998).

Buhar makinesinin 1765 yılında bulunmasını izleyen sanayileşme hareketleri ile birlikte 18.yy sonları ve 19.yy başlarına doğru sosyal yaşamda köklü değişiklikler yaparak, insanların dinlenme ve eğlenme faaliyetlerini gerçekleştirmesine imkan sağlayan zaman dilimini etkilemiştir. Bu dönem Spengler (1931) tarafından aşağıdaki gibi anlatılmıştır; buluşların temposu çok hızlı bir şekilde artmakta, yine de insan gücünden hiç tasarruf edilmemekteydi. Makine sayısı arttıkça, bunu çalıştıracak zorunlu ellerin sayısı artmaktaydı. Tekniğin lüksü, başka türden lüksleri arttırmakta ve yapay yaşam daha da yapaylaşmaktaydı. Ama insan ile doğa arasındaki gerilim, korkunç bir şekilde artmaktaydı. Böylesi sorunlar eski Mısır ve Babil'deki büyük yapıların inşaatında bunlar söz konusu değildi. Orada bir işçi, yönetimin ne hedefini, ne amacını kavrayabiliyordu. Onlar çalışmanın, Tanrı'nın kendilerine verdiği bir

ceza olduğunu kabul ediyorlardır. Oysa teknik çağda, yeryüzünün efendisi, artık makinenin kölesi olmuştur (Korkmaz'dan 2001). Sözen'in (1995) bir çalışmasında değindiğine göre; bir süre sonra bu hızlı çıkışa dayanamayan işçiler, çalışma koşullarını protesto etmeye başlamış, bu durum ise iş veriminin düşmesine neden olmuştur. Daha sonra sanayileşen ülkeler, durumu düzeltmek için, çalışma koşullarını iyileştirme amaçlı yenilikler yapmaya başlamışlardır (Karadağ'dan 2002).

Teknolojik gelişmeler, makineleşme ve özellikle çalışma koşullarının iyileşmesi, endüstri öncesi dönemlerde dinlenme ve eğlenme için ayrılan boş zamanlar arttırmıştır. Ancak çalışma, tasarruf, sermaye birikimi gibi kavramların yeni toplumsal değerler olarak ortaya çıktığı endüstri devriminin başlarında, artan boş zamanlar savurganlık ve tembellik olarak algılanmıştı. Ancak zamanla bu fikirler değişmiş, boş zamanın işle ilgili sorumluluklar dışında kişinin ruhsal, zihinsel ve bedensel rahatlamasını sağlayan temel bir ihtiyaç olduğu kabul edilmiştir (Gündüz 1998). Bu düşüncenin yaygınlaşması ile rekreasyon olayı yepyeni bir boyut kazanmış güncel anlamıyla çağdaş rekreasyon şekillenerek, sürdürmekte olduğumuz zengin rekreasyonel yaşam ortaya çıkmıştır (Yücel 1998). Şekil 2.1'de rekreasyon talebini etkileyen faktörler gösterilmiştir.

Şekil 2. 1 Rekreasyon talebini etkileyen faktörler (Bakır 1990, Sertkaya'dan 2001).

Rekreasyonun Türkiye'deki gelişimi dünyadaki gelişmeye paralel olduğu görülmüştür. Toplumların, yaşama biçimlerinin şekillenmesinde kültürel geçmişleri ile birlikte, etkileşim içinde bulundukları diğer toplumların da etkisi büyüktür. Türkiye'de rekreasyonel yaşam, toplumun tarihsel gelişimi içerisinde sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel ve düşünsel değişimlerine ve bu değişimlerin yaşam biçimlerine olan etkilerini de dikkate almak gerekmektedir. Bu nedenle Türk insanının yaşam biçiminin oluşumunda Anadolu öncesi Türk toplumlarının, Bizans İmparatorluğu'nun, Osmanlı İmparatorluğu'nun, İslamiyet'in ve batılı toplumların etkileri bulunmaktadır (Karaküçük 1999).

Anadolu Selçuklu Dönemi'nde çalışma hayatı; ziraat, meslek, ticaret ve bilim gibi ayrılmış, şehirleşme belirginleşmeye başlamıştır. Bu şekilde çalışma hayatı örgütlenmiştir. Buna bağlı olarak yaylalara çıkma, içme ve kaplıcalara gitme şeklinde ve diğer pasif-aktif etkinliklerle boş zamanlar değerlendirilmeye başlanmıştır. Bu dönem toplumda çalışma ve çalışma dışı

zamanın ayrımlaşması, boş zaman kavramlarının yerleşmesi bakımından önem taşımaktadır (Sezgin 1987).

İşcan'a (1988) ve Tayga'ya (1990) göre; Anadolu öncesi Türk toplumlarında insanlar tarım ve hayvancılıkla uğraşır, savaş hazırlıkları yaparlardı. Çalışma dışında ise, savaş hazırlıkları oyuna dönüşür, özellikle Türk toplumunda önemli bir yeri olan atlar üzerinde birçok oyunlar oynarlardı. Ayrıca düğünler, şöenler, törenler, kutlamalar gibi topluca yemeklerin yendiği ve içkilerin ikram edildiği eğlenceler yapıldı (Karaküçük'ten 1999).

Türklerin 11.yy'da İslamiyet'i seçmeleri ile yaşam biçimlerinde büyük farklılıklar ortaya çıkmıştır. Rekreasyonel yaşamda da bu durum çok belirgin olarak görülür. Türk toplumunda dinin etkisiyle rekreasyonel yaşam her dönemde büyük çeşitlilik ve zenginlik kazanmıştır. Cami ziyaretleri, yatır ziyaretleri, kuran okuma, mevlit, bayram ziyaretleri ve eğlenceleri, ramazan eğlenceleri ve şenlikleri, dini sohbetler ve toplantılar sadece bu dini faaliyetlerden birkaç örnektir (Karaküçük 1999).

Osmanlı İmparatorluğu döneminde boş zaman alışkanlıkları daha çok eğlence ağırlıklı pasif etkinlikler şeklindedir. Mantran'a (1991) göre; kadınlar daha çok ev içi boş zaman etkinlikleri olarak, hikaye ve masal anlatma, misafirlik, oyun, saz çalma, şarkı türkü söyleme, oya, dikiş-nakış işleri ve dini etkinlikler gibi faaliyetlere katılırken erkekler daha çok ev dışı etkinliklere ilgi göstermekteydi. Mesire yerlerine, hamama, kahvehaneye, meyhanelere gitme ve çoğunlukla yabancıların uğraştığı spor müsabakalarını izleme, avcılık-atıcılıkla uğraşma, kuşçuluk yapma gibi aktiviteler erkeklerin tercih ettiği etkinliklerdi (Karaküçük'ten 1999).

Osmanlı dönemindeki etkinliklerinin en çok yaşandığı İstanbul'un örnek alarak şöyle sınıflandırılabilir (Sezgin 1987):

1) Açık hava rekreasyon faaliyetleri

- Geleneksel devlet şöen ve törenleri; bunlar en yoğun katılımlı olan rekreasyonel etkinliklerdir.
- Özel günlerde düzenlenen mesireler
- Bağ, bahçe, kır, koru gezileri
- Deniz eğlenceleri (sandal gezileri ve eğlenceleri)

2) Kapalı mekan rekreasyon faaliyetleri

- Kahveler, Türk kültüründe önemli yeri olan mekanlardır. Yalnız kahve içmek için değil, birçok eğlenceye katılmak ve dostlarla bir arada olabilmek için kullanılan mekanlardı. Tavla, satranç, müzik gibi eğlence araçları kahvehanelerde yayındı.
- Tekkeler, daha çok dini günlerde kutlama ve törenler söz konusudur.
- Meyhaneler, çoğu kötü üne sahiptir ve buraları çoğunlukla azınlıklar tarafından işletilirdi. Müslüman mahallelerde meyhane açılmazdı.
- Hamamlar, dinlenme, rahatlama ve eğlence yeri olarak önemli bir fonksiyon üstlenmiştir.

Osmanlı döneminde tazminat fermanıyla beraber batılılaşma başlamıştır. Batılılaşma, değişim sürecine giren Türk toplumunun her kesiminde günlük yaşamda, modada, oyunda, eğlencede ve daha birçok konuda etkilemeye başlamıştır. Osmanlı İmparatorluğu'na, batılı anlamda modern sporların girmesinde yabancıların büyük rolü olduğu bilinmektedir (Karaküçük 1999).

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması, Türk toplumunun rekreasyonel yaşamında yeni bir dönemin başlangıcıdır. M. Kemal Atatürk'ün liderliğinde her alanda gerçekleştirilen devrimler, yüzyıllardır oluşan geleneksel yaşam biçimlerine ciddi boyutta etki etmiştir. Artan hızla sanayileşme ve sonucunda kentleşme ise, çalışma ve çalışma dışı zamanın belirginleşmesine neden olmuştur. Tatil kavramının çalışan kesim ve kentleşme ile beraber toplumda yaygınlaşması, gelir düzeyinin yükselmesi, eğitim imkanlarının daha da artması, ulaşım ve haberleşmedeki yenileşme, dışa açılma gibi nedenler çalışma dışı zaman içindeki boş zamanın kullanılması ve değerlendirilmesi gerekliliği sonucunu ortaya çıkarmıştır (Karaküçük 1999).

Bu dönemde, rekreasyonel etkinlik türlerinde de değişiklikler ve çeşitlenmeler görülmüştür. Özellikle yaz aylarında gerçekleştirilen geleneksel yaylaya çıkma, bağa, bahçeye gitme vb şeklindeki etkinlikler 1960'lı yıllarından sonra önemini giderek kaybetmiştir. Bunların yerini ise, modanın etkisiyle deniz kıyılarına gitme şekline dönüşmüştür (Karaküçük 1999).

Türkiye'deki bugünkü durum; insanlar içinde bulunduğu sosyo-ekonomik koşullar nedeniyle, gereğinden fazla boş zaman sahiptirler. Türkiye'deki boş zamanların karşımıza çıkan yüksek değeri, gelişmiş batı toplumlarında ortaya çıkan boş zamanların yaratılması ve çoğaltılması

abaları ve görüntüsü ile farklılıklar göstermektedir. Bu toplumlarda yoğun olarak çalışanın daha fazla boş zamana sahip olması gündemdedir (Karaküçük 1999).

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) alışmasına (1993) göre; Türkiye’de boş zamanların çeşitli toplum katmanlarına yayılmış şekilde ve genellikle fazla olarak görünmesi, sorunun bir yönünü oluşturmaktadır. Sorunun ikinci yönü ise, fazlaca boş zamana sahip Türkiye’de, bu boş zamanların değerlendirilmesinin nasıl yapılacağıdır. Türkiye gibi kalkınmakta olan ve her kesimden insanın sahip olduğu fazla boş zaman miktarı nedeniyle bu boş zamanların değerlendirilmesi daha fazla değer taşımaktadır. Günümüz Türkiye’sinde boş zamanların değerlendirilmesi genellikle pasif bir görüntü çizmektedir. TV izlemek, radyo dinlemek, sinemaya, tiyatroya, maa gitmek, arkadaşlarla amaçsızca dolaşmak, kahvehanelere gitmek, gazete okumak vb etkinlikler bu boş zamanların değerlendirilmesine birkaç örnektir (Karaküçük’ten 1999).

2.1.5 Rekreasyonun zellikleri

Çok eşitlilik arz eden, kişilerin ilgi, istek, amaç ve katılım şekillerine ve daha birçok faktörlere göre değişik anlayışlar sergileyebilen rekreasyonun özellikleri konusunda, ortak bir noktaya ulaşma zorlukları bulunmaktadır. Ancak, rekreasyonun birçok araştırmacı ve diğerleri tarafından kabul edilen bazı temel özelliklerinden bahsetmek mümkündür. Bunlar rekreasyonu, diğer etkinliklerden ve kavramlardan ayıran temel özelliklerdir.

Bazı araştırmacılara (Gnişık 1963, Tezcan 1982, Sağcan 1986, Küçüktopuzlu 1987) göre rekreasyonun temel özelliklerini şu şekilde tanımlamışlardır (Karaküçük 1999):

- 1) Rekreasyon etkinliklerinin seçimi gönüllü olmalıdır. Kişi kendine göre, yeni, farklı ya da kolaylıkla yapabileceği etkinliklere katılır. Yani kişi, rekreasyon etkinliklerini hiçbir zorlamaya maruz kalmadan, serbestçe kendisi seçer.
- 2) zgrlk hissi verir. Hafta içi beş gün veya hafta sonu çalışan bir kişi işten sonra kendisine kalan boş zamanda rahatça dans edip eğlenirken veya istediği sportif etkinliklerde bulunurken rekreasyon yapmış olur.
- 3) Etkinliklere devam ve iştirak etme zorunluluğu bulunmamalıdır. İnsanın en fazla yapmak istediği etkinlikler en fazla becerbildiği, yapabildiği etkinliklerdir. Bu anlayışa da uygun olarak, bazı etkinliklere daha fazla mutluluk elde etmek için daha

iyi öğrenmek amacıyla devam etmek zorunluluğu doğabilir. Ancak bu durumda bile katılanın isteği ön planda olmalıdır.

- 4) Rekreasyon boş zamanda yapılır. Bir aktivitenin rekreasyon sayılabilmesi için kişinin bir iş ile herhangi bir bağlantısının olmadığı bir zamanda veya her türlü sorumluluklardan kurtulduğu boş zamanında yapılır.
- 5) Her yaştaki ve cinsiyetteki insanların etkinliklere katılımlarına imkan verir. İnsanlar açısından bir sınırlama yoktur.
- 6) Rekreasyon etkinliklerinde irade kişinin kendine bırakılmalıdır. Kişinin kendi dışında, kendisi için hazırlanmış yönetmelikler ve politikaların iyi sonuçlar vermemektedir.
- 7) Rekreasyonel etkinlikler her türlü açık veya kapalı alanlar ile her mevsim ve iklim şartlarında uygulanabilmektedir.
- 8) Rekreasyon bir etkinlik gerektirir. Etkinlikler, güzel sanatlar, el sanatları, oyun, çeşitli spor dalları vb oluşabilmektedir. Bu etkinliklerin en basitinden en zoruna, kadar herhangi birisi yapılabileceği gibi, bir etkinlik çeşitlerinden biri ya da birden fazla değişik etkinlik yapılabilmektedir. Bu etkinliklerin kendine özgü çekicilikleri vardır. Bir başka deyişle etkinlikler; fiziksel, zihinsel, ruhsal, toplumsal ya da bunlar içinden bazılarının birlikteliği olabilmektedir.
- 9) Rekreasyon çok çeşitli etkinlikler içerir. İnsanların boş zamanlarında uğraşmaktan hoşlandıkları etkinlik çeşitleriyle geniş bir zenginliği gösterir. Rekreasyonel etkinlik çeşitlerinden oluşan bir yaşamdır, bir yaşantı şeklidir.
- 10) Rekreasyon haz ve neşe sağlayan bir etkinliktir. Kişi rekreasyonel etkinliklere katılarak mutlu olur.
- 11) Rekreasyon evrensel olarak uygulanmaktadır. Etkinlik alanlarından bazıları olan güzel sanatlar, müzik ve sporunda ayrı olmasına rağmen aynı özelliği taşımakta olduğu görülmektedir.
- 12) Rekreasyon, kişinin kendisini ifade edebilme ve yaratıcı olabilmesine imkan sağlayıcı etkinlikler içermelidir.
- 13) Rekreasyonun her kişiye göre bir amacı vardır. Ortak etkinliği yapan insanların birbirlerinden farklı olarak ayrı amaçları bulunabilmektedir. Rekreasyon etkinliğinin yapıldığı andaki şartlar ve durumsal özellikler de rekreasyonel etkinliği yakından ilgilendirmektedir.
- 14) Rekreasyonel etkinliklerin katılımcıya kişisel ve toplumsal özellik kazandırması beklenir. Bireysel tatmin ve mutluluk toplum içindeki amaç ve hedeflerden sonra, yapılan rekreasyon etkinliklerinin bir yan ürün olarak değerlendirilmekte ve kişilerin

psikolojik yapılarını, sosyal ve fiziksel bünyelerini, sağlıklarını, vatandaş duygularını ve diğer insanlık kalitelerini geliştirici özellikler taşımalıdır.

- 15) Rekreasyon, toplumun geleneklerine, törelerine ahlaki ve manevi değerlerine uygun olmalı ve sosyal değerlere ters düşmemelidir.
- 16) Rekreasyon, bir etkinlik yapılırken, ikinci veya daha fazla etkinliklere de ilgi duyma ve gerçekleştirme imkanı verir. Dağcılık yapan bir kişinin aynı zamanda dağlarda fotoğrafçılık yapabilmesi, dağ çiçekleri ve kaya türleriyle ilgilenmesi gibi.
- 17) Rekreasyon etkinlikleri, katılımcılar tarafından üstlenilir. Yani bu etkinlikler ve uğraşlar başkası tarafından bir başkası için yerine getirilemez.
- 18) Rekreasyon eylemi, planlı veya plansız, beceri sahibi kişilerle veya beceri sahibi olmayan kişilerle ya da organize veya organize olmamış mekanlarda yapılabilmektedir.

Sonuç olarak rekreasyon; boş zamanda tek başına grupta, araçlı, araçsız, açık veya kapalı alanlarda kentsel veya kırsal, bir organizasyon içinde ya da dışında, zorunlu olmadan seçilen zevk ve neşe verici her türlü etkinliklerden oluşmaktadır. Etkinlikler genelde, kendisi dışında bir ödülü bulunmayan, dıştan gelen bir zorlama ile değil, içten gelen bir istekle gerçekleştirilmektedir (Karaküçük 1999).

Yukarıda açıklanmaya çalışılan rekreasyon özellikleri, etkinliklerin değerlendirilmesinde göz önüne alınmalıdır. Bunlar, rekreasyonu diğer kavramlardan veya etkinliklerden ayıran temel özellikleri oluşturmaktadır.

2.1.6 Rekreasyonun İşlevleri

Rekreasyonun işlevleri konusunda neden rekreasyon sorusunun bilimsel bir açıklaması yoktur. Ancak genel düşünce biyolojik denge durumunu ve ruhsal restorasyona ihtiyacı olan psikolojimizi sürdürmek içindir (Torkildsen 1992).

Bayraktar'a (1975) göre; rekreasyon olanaklarından yoksun kalan ya da bu olanakları yeterince değerlendiremeyen kişilerle, rekreasyonel yönden iyi olanaklara sahip ve bu olanakları iyi bir şekilde değerlendiren insanlar arasında gerek sağlık açısından gerekse çevreye ve yasalara karşı tutum açısından belirgin farklar görülür. Bu yönü ile rekreasyonun en önemli işlevlerini aşağıdaki gibi sıralayabiliriz (Gülez'den 1989):

- 1) Kişisel sağlığı ve toplum sağlığını düzeltir.
 - Fiziksel Sağlık: Sportif etkinlikler ve açık havada serbest hareket olanağı kasları geliştirir. Organların düzenli şekilde çalışmasını sağlar, sinirlerdeki gerginlikleri giderir.
 - Ruhsal Sağlık: Çevre değişimi, doğal ve kırsal alanlar ruhsal gerginlikleri giderir, insanın iç huzurunu sağlar.
 - Moral Sağlık: İyi düzenlenmiş rekreasyonel etkinlikler ile insan karakterinin gelişmesine yön verilir, kötü davranışlar önlenabilir, kişi ve toplum morali yükselir.
- 2) Entelektüel yaşamı geliştirir. Rekreasyon yolu ile yeni düşüncelerin gelişmesi, bir kişinin gerçek varlığını bulması, yaşam görüşünün genişletilmesi sağlanır.
- 3) Kültür düzeyini artırır. Oyunlar ve geziler ile insanların deneyim kazanması ve yeni şeyler öğrenmesi mümkün olmaktadır. Güzel sanatlar ile ilgili rekreasyon etkinlikleri ve birçok spor dalı aynı zamanda öğretici, düşündürücü ve geliştirici yönleri ile insanlara katkı sağlarlar.
- 4) Rekreasyon, insanı zaman tasarrufuna teşvik eder, çalışma verimini yükseltir.
- 5) Sosyal yaşamı düzenler. Rekreasyon etkinlikleri ile kişilerin ve grupların bir araya gelmesi ile sosyal ilişkiler kurulmasını sağlar, dayanışma ve yardımlaşmayı geliştirir.
- 6) Uluslararası ilişkileri geliştirir.

Means (1973) çalışmasına göre; gerçekten rekreasyon, kısa bir süre olsa bile insan üzerindeki gerginliği azaltır. Fazla enerjinin atılması, rekreasyon yardımıyla olabilir. Birey çeşitli faaliyetlerle organize edildiğinde zaman değerlendirilir ve olumlu davranışlar elde edilir (Balcı ve İlhan'dan 2006).

İnsan yaşamında büyük değeri olan rekreasyonel etkinliklerin kişisel ve toplumsal yönden işlevleri Çizelge 2.1'deki gibi gösterilebilir (Koç ve Şahin 1999).

Çizelge 2.1 Rekreatyonel etkinliklerin işlevleri (Koç ve Şahin 1999).

REKREASYONUN İŞLEVLERİ	
KİŞİSEL YÖNDEN	TOPLUMSAL YÖNDEN
• Fiziki sağlık gelişimi yaradır. • Ruh sağlığı kazandırır. • İnsanı sosyalleştirir. • Kişisel yeteneğin gelişimini sağlar. • Yaratıcı gücü geliştirir. • Çalışma başarısı ve iş verimini artırır. • Ekonomik hareketi geliştirir. • İnsanı mutlu eder. • Entelektüel yaşamı geliştirir.	• Toplumsal dayanışma ve bütünleşmeyi sağlar. • Demokratik toplum yaratılmasında imkan sağlar. • Uluslararası ilişkileri geliştirir.

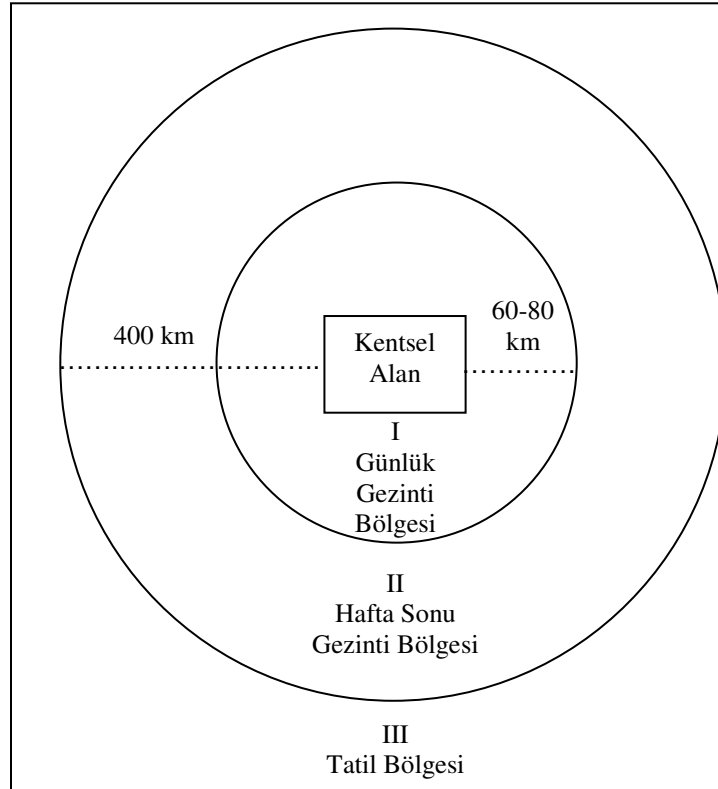
2.1.7 Rekreatyonun Sınıflandırılması

Rekreatyonel etkinliklerin çeşitli sınıflandırmaları yapılmıştır. Bazı özel sınıflandırmalar dışında genel olarak Gülez'e (1989) göre; dört ayrı rekreatyon sınıflandırması yapılabilmektedir.

- 1) Etkinlik Çeşidine Göre Sınıflandırma: Kişinin harcadığı güç ve hareketliliğe bağlı olarak, aktif ve pasif olmak üzere birbirinin karşısı iki gruba ayrılmaktadır. Bedensel uğraşları kapsayan rekreatyon tipine “aktif rekreatyon” denilmektedir. Örneğin; su sporları, kış sporları, yüzmeye, oyun oynama vb. Bireyin iç dünyasına yönelik durgun karakterdeki rekreatyon tipi ise “pasif rekreatyon” olarak tanımlanmaktadır. Örneğin, manzara seyretme, gezinti, çay bahçelerinde oturma vb (Gülez 1989).
- 2) Yersel Sınıflandırma: Rekreatyonun gerçekleştiği yere göre “kentsel” ve “kırsal” olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. Kentsel rekreatyon etkinlikleri, kısa süreli boş zamanlarda ve insanların kendi çevrelerinde de bulabilecekleri etkinliklerdir. Bu grup içinde sinemalar, tiyatrolar, eğlence yerleri, açık ve kapalı spor tesisleri, müzeler vb tesisler yer almakta ve kullananlar için oldukça geniş imkan sunmaktadır. Kırsal rekreatyon ise, kırsal nitelikli alanlarda gerçekleştirilen rekreatyon etkinlikleridir (Pehlivanoglu 1986).
- 3) Yapısal Sınıflandırma: Kapalı ve açık alan rekreatyon etkinlikleri olarak iki gruba ayrılmaktadır. Kapalı alan rekreatyon etkinlikleri, konutlar başta olmak üzere geliştirilmiş çeşitli iç mekanlarda sürdürülen rekreatyonları kapsamakta ve özellikle bireylerin günlük yaşamlarındaki ağırlık ve yaygınlığı karakterize etmektedir. Açık hava rekreatyonu ise, bireye daha geniş hareket kabiliyeti sunan ve açık havada gerçekleştirilen rekreatyon etkinlikleridir (Pehlivanoglu 1986).

4) Zamansal Sınıflandırma: Rekreyasyon etkinliklerinin olduğu, çeşitli boş zaman dilimlerine göre yapılmaktadır. Bu boş zamanlarda yapılan rekreasyonel aktivitelerin sınıflandırması olup üç grupta toplanabilir (Gülezer 1989):

- **Günlük Rekreyasyon:** Daha çok bireyin yakın yaşam çevresinde gününbirlik ve oldukça kısa mesafelerde gerçekleştirdiği rekreyasyon çeşididir. Gün içinde serbest zamanlarda yapılır. Bu zamanlar ise şöyle sıralanabilir:
 - Büyükler için çalışma zamanı arasındaki serbest zamanlar
 - Çocuklar için okuldaki boş zamanları (teneffüs)
 - Akşam okulun ve çalışmanın bitmesi ile başlayan serbest zamanlar
- **Tatil Rekreyasyonu:** Hafta sonu, bayram ve yıllık tatillerde oluşan serbest zamanlarda yapılan bir rekreyasyon grubudur. Buna göre üç alt grupta toplanabilir (Şekil 2.2).
 - Hafta sonu rekreyasyonu
 - Bayram rekreyasyonu (milli ve dini bayram tatillerinde)
 - Yıllık tatil rekreyasyonu (yıllık izin zamanlarında)
- **Değişken Rekreyasyon:** Emeklilik sonrası yapılan rekreyasyon etkinliklerini içerir.

Şekil 2.2 Kentsel alan çevresindeki rekreasyonel faaliyet bölgeleri (Özgüç 1998, Karaküçük'ten 1999).

Hittmaire (1965) göre; rekreasyon çeşitleri ve özellikleri Çizelge 2.2’de gösterilmiştir (Ayaşlıgil’den 1992).

Çizelge 2.2 Rekreasyon çeşitleri (Hittmaire 1965, Ayaşlıgil’den 1992).

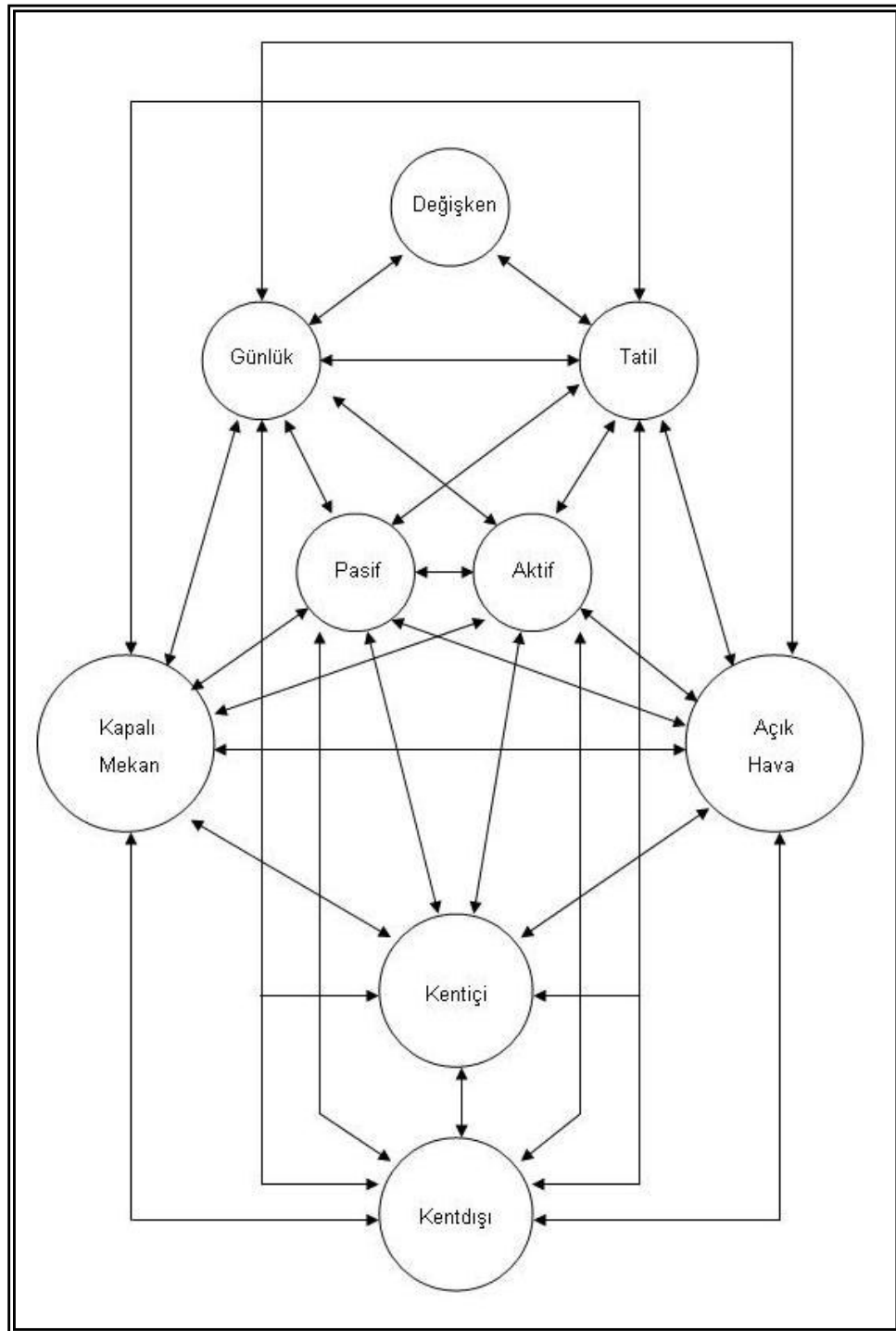
Rekreasyon Türü	Günlük Rekreasyon	Haftalık Rekreasyon	Tatil Rekreasyonu
Ortalama Süre	4 saat	1-1,5 gün	3 hafta
Yenilenme Şekli	Yorgunluğu giderme	Rahatlama	Dinlenme
Rekreasyon Formu	Gezinti, kitap okumak, bahçede çalışmak, TV izlemek, el işleri yapmak	Yüzmek, Yürüyüş, Yakın ve tanıdıkları ziyaret, Yazlığa gitmek	Kamp yapmak, gezinti, tatil yerlerine gitmek, tatile çıkmak
Rekreasyon Tesisleri	Konut yada yakını yeşil alanları	Kent yakını rekreasyon alanları, doğa parkları, boş zaman merkezleri	Yurtiçi ve yurtdışı tatil bölgeleri

Rekreasyon etkinlikleri, bu konuda yapılan çalışmalar dikkate alınarak aşağıdaki şekilde sınıflandırılmıştır (Güleç ve Var 1994):

- 1) Aktif rekreasyon: Spor yapmak, araştırma yapmak, fotoğrafçılıkla uğraşmak, yabancı dil öğrenmek, bir müzik aleti çalmak, şarkı söylemek, resim yapmak, el işi yapmak, seyahat etmek gibi bireyin bedensel olarak çalıştığı etkinlikler oluşturmaktadır.
- 2) Pasif rekreasyon: TV izlemek, radyo dinlemek, sinemaya ve tiyatroya gitmek, amaçsız dolaşmak, kahveye gitmek, spor müsabakalarını seyretmek vb oluşturmaktadır.
- 3) Ticari Rekreasyon: İnsanlar rekreasyonel ihtiyaçlarını çeşitli kurum ve kuruluşların sunduğu hizmetlerden masrafsız olarak giderebilecekleri gibi, kar amacıyla sunulan hizmetleri de aynı amaçla satın alabilir. Bu tür hizmetle rekreasyon yapan bireye büyük kolaylıklar sağlamaktadır.
- 4) Sosyal Rekreasyon: Çeşitli şekillerde insanların bir araya gelip yemek yemeleri, içki içmeleri gibi eylemleri içermektedir. Bu tip eylemler çoğu zaman gelir düzeyi ile alakalıdır. Gelir düzeyi arttıkça sosyal rekreasyon etkinlikleri de artmaktadır.
- 5) Uluslararası Rekreasyon: Bireylerin başta yaz tatili olmak üzere elde ettikleri uzun süreli boş zamanlarında, şehir içi rekreasyondan sonra kırsal rekreasyon ve sonrasında da uluslararası seyahatler ve etkinlikler olarak kendisini göstermeye başlamıştır.
- 6) Kırsal Rekreasyon: Bireylerin rekreasyon amacı ile kırsal alanları seçtikleri rekreasyon çeşididir. Zevk için yapılan çeşitli yürüyüşler, su sporlarıyla uğraşma, kamp yapma, doğal buzda paten yapma, dağcılık, motorlu sporlar, balık tutma, yüzmek, deniz altı uğraşlar, bisiklete binme, doğa incelemeleri, mağaracılık, avcılık, atıcılık, piknik yapma gibi etkinlikler örnek olarak gösterilebilir.

- 7) Estetik Rekreasyon: Pasif nitelik taşıyan bu eylemler daha çok eğitim ve kültür düzeyi yüksek insanlar için geçerlidir. Aktif rekreasyondan hoşlanmayan insanlar için sanat olaylarını izleme, ünlü müzik yapıtlarını dinleme, müze gezmeleri, müzayedelere katılma gibi etkinlikler oluşturmaktadır.
- 8) Entelektüel Rekreasyon: Pasif ve yüksek kültür özelliği gösterir.
- 9) Fiziksel Rekreasyon: Açık ve kapalı alanlarda yapılan tüm spor çeşitlerini kapsar. Oldukça masraf gerektirmektedir. Ancak yüzme havuzu, spor sahaları gibi tesislerde yapılan aktiviteleri içermektedir.
- 10) Orman Rekreasyonu: Ormanlar temiz havası ve suyu, vahşi tabiatı ile insanlar üzerinde doğal çekici bir etki bırakmaktadır. Ayrıca ormanlar sunduğu rekreasyonel çeşitlilikle ziyaretçileri her zaman kendine çekebilmektedir. Orman rekreasyonu doğal yada suni bir orman ekosisteminin sunduğu doğal kaynakların durumuna göre değişen bir rekreasyon tipidir. Arazi ve su kullanımı rekreasyon eylemlerinin çoğunda önemli bir yer tutmaktadır. Kullanım açısından orman rekreasyonu eylemleri yoğun, az yoğun veya dağınık eylemler olarak planlanabilmektedir. Yoğun eylemler oldukça merkezleştirilmiş ve kullanım için geliştirilmiş olanlar içinde uygulanmaktadır. Örneğin; piknik yapmak ve orman yürüyüşlerinin bazı tipleri buna örnektir. Dağınık orman rekreasyonu ise, orman içi sularda balık avcılığı, kara avcılığı, trekking gibi herhangi bir alan geliştirilmesine gerek duymadan ve geniş alanlar içinde yapılan eylemler oluşturmaktadır. Planlı veya plansız her türlü orman alanında gerçekleştirilebilir (Günen 1992).
- 11) Kapalı Mekan Rekreasyonu: Kapalı rekreasyon için değiştirilmiş ve düzenlenmiş kapalı bir mekan gerekmektedir. Kapalı mekan sporları, sinema ve tiyatroya gitmek, arkadaş ziyaretlerinde bulunmak gibi aktiviteler ile radyo dinlemek, televizyon izlemek, kitap okumak, dinlenmek vb ev içi eylemler kapalı rekreasyon etkinliklerini oluşturmaktadır.
- 12) Açık hava Rekreasyonu: Genel boyutları ile açık havada yapılan tüm rekreasyonel kullanımları içeren rekreasyon tipi olarak tanımlayabileceğimiz açık hava rekreasyonunun başta temel elemanlarını ormanlar, dağlar ve su bölgeleri oluşturmaktadır. Bu kişinin modern şehir yaşamında, kapalı yerdeki ruhsal gerginliğinden kurtulması, rahatlaması ve özgürlüğünü yaşaması için fizyolojik ve ruhsal bir ihtiyacı karşılamaktadır. Clauson ve Knetsch'e (1971) göre; açık hava rekreasyonu bireyin modern kent yaşamında kapalı yerdeki ruhsal gerginliğinden kurtulması, rahatlaması için fizyolojik ve ruhsal bir gereksinimdir (Gökçen'den 1997).

Bu rekreasyon etkinlikleri doğrudan veya dolaylı olarak birbirleri ile ilişkilidirler. Aktivitelerin çeşitliliği ve bağlantısı sınıflandırmayı da etkilediğinden bazı aktiviteler çeşitli sınıflar altında yapılabilmektedir. Rekreasyon sınıfları ilişkiler karmaşığı diyagramı Şekil 2.3'te gösterilmiştir (Pehlivanoğlu 1986).

Şekil 2.3 Çeşitli rekreasyon sınıfları ilişkiler karmaşığı diyagramı (Pehlivanoğlu 1986).

2.1.8 Rekreatif Etkinlik Çeşitleri

Bireylerin serbest zamanlarında gerçekleştirdikleri rekreatif aktiviteler geniş anlamda Çizelge 2.3'teki gibi altı kategori içinde gruplandırılabilir (Baud-Bovy and Lowson 1998).

Çizelge 2.3 Rekreatif etkinlik kategorileri (Baud-Bovy and Lowson 1998).

Etkinlik Kategorisi	Örnek
Evle ilgili olanlar	Televizyon izlemek, kitap okumak, müzik dinlemek, bahçe ile uğraşmak, hobiler
Yüksek sosyal içerikli olanlar	Eğlence, dışarıda yemek, partiye gitmek, yakınları ziyaret
Kültürel, eğitimsel etkinlikler ve sanatsal bilgiler	Tiyatro, konser, sergi, müze vb ziyaretleri
Katılımcı ya da izleyici olarak yapılan sporlar	Golf, futbol, yüzme, tenis, dart, bowling vb
İnformel (düzensiz) dış mekan rekreasyonu	Keyif için araba kullanmak, deniz kenarında ya da kentin dışında günlük gezinti, piknik, yürüyüş vb
Bir gecedan fazla konaklanan serbest zaman etkinlikleri	Uzak mesafelere seyahatler, turlar, hafta sonu turları, tatiller

Rekreasyonun anılan sınıflandırmalarından birine göre, örneğin yapısal sınıflandırmaya göre, başlıca rekreasyon etkinlik çeşitlerini aşağıdaki gibi sıralayabiliriz (Güleç 1989):

- 1) Kapalı mekan rekreasyon etkinliklerinden bazıları;
 - Konut içi etkinlikler,
 - Sinema ve tiyatroya gitme,
 - Oyun salonlarına (bardo, bric, satranç vb) gitme,
 - Kahvehanelere ve çayhaneler gitme,
 - Gazino ve gece kulüplerine gitme,
 - Çeşitli kapalı mekan kültür etkinlikleri (konser, opera, bale vb) izleme,
 - Alışveriş merkezlerinde gezinti ve zevk için alışveriş yapmak,
 - Tarihsel ve mimari değeri olan yapıları gezme,
 - Müze ve kütüphaneleri gezme,
 - Diğer kapalı etkinliklere katılma veya izleme,
- 2) Açık hava Rekreasyon Etkinlikleri: Bu çeşit etkinliklerden bazıları;
 - Kamp yapma (açık havada, çadır, sabit kamp tesislerinde kamp vb)
 - Rekreasyonel konutlarda geceleme,
 - Piknik yapma,
 - Gezinti (yaya, bisikletli, motosikletle ya da otomobille),

- Kara avcılığı (kuş avı, yaban avı, sürek avı vb),
- Sportif balık avcılığı,
- Atıcılık,
- Binicilik,
- Dağcılık,
- Kış sporları (kızak, kayak vb),
- Paten yapma (buz pateni, tekerlekli paten vb),
- Yüzme,
- Su kayağı,
- Kürek çekme,
- Kanoculuk (akıntılı sularda kürek çekme),
- Motorlu kayıkçılık, yelkencilik, yatçılık vb,
- Amatör dalgıçlık ve su altı çalışmaları,
- Kür yapma (kum kürü, güneş kürü, kaplıca kürü vb),
- Zevk için doğa araştırmaları yapma,
- Doğal materyal toplama (kelebek, böcek, taş vb koleksiyonculuk),
- Doğa merkezlerini ziyaret (milli parklar, doğa parkları, doğa anıtları vb),
- Amatör paraşütçülük,
- Model uçakçılık,
- İzcilik,
- Tarihsel ve arkeolojik alanlarda gezinti,
- Uçurtmacılık,
- Manzara seyretme,
- Çocuk bahçelerinde oynama,
- Çay bahçelerinde, kır gazinolarında dinlenme,
- Deniz veya su kenarlarındaki çeşitli tesislerde dinlenme,
- Kentsel ve kırsal park ve yeşil alanlarda gezi ve dinlenme,
- Çeşitli açık hava kültürel etkinliklere katılma veya izleme (futbol, güreş vb),
- Açık havada müzik aletleri çalma veya dinleme,
- Diğer açık hava rekreasyonel etkinliklerinde bulunmaktır.

2.2 REKREASYON KAYNAĞI KAVRAMI

Gold'a (1980) göre; rekreasyon faaliyetleri, yer, ulaşılabilirlik, fonksiyon, gelişme olanakları, mülkiyet durumu, taşıma kapasitesi gibi unsurların farklı birleşimlerini içeren kaynaklar gerektirmektedir. Bu tanımdan anlaşılacağı gibi, bir alan sahip olduğu özellikler sayesinde, rekreasyon açısından değer kazanmakta ve kaynak olarak kabul edilmektedir. Rekreasyon faaliyetleri konusunda yapılan tanımlamadan sonra genel anlamıyla rekreasyon kaynağını da şu şekilde tanımlamıştır; rekreasyon için fırsat sağlayan karalar, sular ve bunlara bağlı olanaklar, organizasyonlar ve finansal desteklerdir (Karadağ'dan 2002).

Bromley'e (1994) göre; rekreasyon kaynağı ile ilgili yapılan tanımlarda, rekreasyon açısından değerli, doğal ve kültürel özelliklere sahip alanlar ön plana çıksa da, bir alanın rekreasyon kaynağı olarak değer kazanmasında, kullanıcı isteklerinin karşılanabilmesi de oldukça önemlidir. Çünkü bir alan rekreasyonel kullanabilirliği sayesinde, kullanıcı tarafından değer kazanmaktadır. Çizelge 2.4'te bir alanın, rekreasyonel değerini etkileyen faktörler görülmektedir. Doğal özellikler rekreasyon kaynağının değerini oluştururken, sosyo-kültürel faktörler ve çevre kalitesi kaynak kullanımı, talebi ve gelişiminde önem kazanmaktadır (Karadağ'dan 2002).

Çizelge 2.4 Rekreasyonel kaynak değerini etkileyen faktörler (Sertkaya 2001).

Doğal Özellikler	Sosyo-Kültürel Faktörler	Çevre Kalitesi
Yüzey Şekilleri	Tarihi-Arkeolojik Değerler	Hava Kirliliği
Jeolojik Yapı	Nüfus	Su Kirliliği
Su Kaynakları	Ekonomi	Toprak Kirliliği
Toprak Yapısı	Mevcut Alan Kullanımı	Görsel Kirlilik
İklimsel Özellikler	Ulaşım	Gürültü Kirliliği
Bitki Örtüsü		
Hayvan Varlığı		

Bir alanın özelliğini oluşturan ve rekreasyonel açıdan, alanın değerini ortaya koyan doğal faktörler, insanların herhangi bir katkısı olmadan meydana gelmiş fiziksel peyzaj elemanlarıdır. Topografik yapı, jeolojik yapı, su kaynakları, toprak yapısı, iklimsel özellikler, bitki örtüsü ve hayvan varlığı gibi öğelerden oluşan fiziksel peyzaj elemanlarının, rekreasyon açısından değeri aşağıda açıklanmaktadır (Korkmaz 2001).

Yüzey şekilleri, bir alana form, çizgi ve ölçü kazandırarak, peyzajı zenginleştirmektedir (Sertkaya 2001). Yüzey şekilleri zenginlikleri ovalar, vadiler, yaylalar, dağlar, kıyılar vb şekillerde yeryüzü karakterini ortaya koymaktadır. Bu durumda topoğrafik yapının rekreasyona etkisi, peyzajda bölümler oluşturarak görsel kaliteyi artırması bakımından doğrudan bitki örtüsü ve iklimi etkilemesi bakımından dolaylı olarak etkilemektedir. Bunlarla birlikte, yüzey şekilleri ulaşım ve rekreasyon tesis karakterini de belirlemektedir (Khazim 1990).

Doğal özelliklerden olan jeolojik yapı, kimi zaman mağara, kanyon, traverten, doğal heykeller vb şekillerde kendini göstererek görsel çeşitlilik ve özel rekreasyon alanları oluştururken, kimi zamanda deprem, çökme, zemin statüğünü belirleyerek alandaki rekreasyonel gelişimi yönlendirmektedir (Khazim 1990).

Su varlıkları çekici olmaları nedeniyle rekreasyon faaliyetlerinde aranılan bir kaynaktır (Korkmaz 2001). Su varlıkları, bazen çeşitli rekreasyon kullanımlarına olanak vererek kaynak görevini üstlenmekte bazen de yüzey şekillerini bütünleyip görsel etkiyi artırarak alanın rekreasyonel potansiyelini etkilemektedir (Khazim 1990).

Toprak yapısının rekreasyon kaynağı açısından önemini rekreasyon faaliyetleri ve tesislerini etkilemesi olarak belirtmiştir (Korkmaz 2001). Uluç'a (1992) göre ise, bir alandaki toprağın yapısı, sınıfı, derinliği, eğimi, drenajı, büzülme ve şişme, potansiyeli, tekstürü, kayalık ve taşlık durumu, ana kaya derinliği rekreasyon faaliyetleri ve tesisleri için sınırlayıcı bir etkiye sahiptir. Bu durum ise alanın hem rekreasyonel gelişimini, hem de alana olan talebi etkilemektedir (Karadağ'dan 2002).

Boru (1994) çalışmasına göre; iklim, rekreasyon kaynakların kullanılabilirliği ve çeşitli rekreasyon faaliyetlerinin gerçekleşmesinde temel faktördür. Ayrıca bazı doğal (bitki örtüsü yayılımı gibi) ve kültürel faktörleri (örneğin nüfus dağılımı) etkileyerek, rekreasyon kaynağına olumlu ve olumsuz nitelikler kazandırmaktadır. Bu bağlamda sıcaklık, yağış, karla kaplı gün sayısı, açık gün sayısı, rüzgar ve nem gibi iklim elemanları, rekreasyon faaliyetleri açısından oldukça önemlidir (Karadağ'dan 2002).

Bitki örtüsü, orman makilikler, çayırlikler şeklinde oluşturduğu çeşitli vejetasyon formasyonları ile bir alanda manzara bütünlüğünü sağlayarak görsel etkiyi artırmakta ve

alandaki çeşitli rekreasyon faaliyetleri (doğa yürüyüşü, avcılık, doğal materyal toplama vb) için olanak sağlamaktadır (Kalem 2001). Bununla birlikte bitki örtüsü, havaya nem katması, gürültüyü önlemesi ve güneş ışınlarını filtrelemesi gibi özellikleriyle de bir alanın fiziksel koşullarını iyileştirmektedir (Korkmaz 2001).

Bir alandaki yaban hayatı varlığı, çeşitli hobilerin (avcılık, kuş gözlemciliği, balık tutma vb) gerçekleştirilmesine olanak sağlayarak, rekreasyon faaliyet çeşitliliğini ve böylece alanın rekreasyon potansiyelini etkilemektedir (Kalem 2001).

Nüfus, ekonomi, kültürel yapı ve mevcut alan kullanımı konularını kapsayan sosyo-ekonomik yapı, dinamik bir niteliğe sahiptir ve insan eliyle değiştirilebilmekte, istenilen yönde geliştirilerek, rekreasyon potansiyelinin belli bir oranda yükseltilmesine imkan sağlamaktadır (Karadağ 2002).

Kültürel yapının temelini oluşturan, bir toplumun mirası sayılan tarihi ve arkeolojik eserler, eski medeniyetlerin yaşantısını, kültürünü ve sanatını günümüze taşıyan kanıtlardır. Bir alanın tarihsel geçmişini yansıtan tiyatro, cami, saray, han, köprü, çeşme vb tarihi değerler ve geçmişin izini taşıyan folklor, halk festivalleri, edebiyat ve el sanatları bir alandaki rekreasyon potansiyelini artırıcı etkiye sahiptir. Ayrıca toplumdaki rekreasyon gelişimini belirlemek açısından da oldukça önemlidir (Kalem 2001).

Memlük ve Öztan'ın (1980) çalışmasına göre; nüfus, rekreasyon gereksinimini belirleyici ve kaynak kullanım yoğunluğunu etkileyici bir niteliğe sahiptir. Boru (1994) çalışmasına göre ise; nüfus yapısı (yaş, cinsiyet, meslek, eğitim vb) rekreasyon faaliyetlerini çeşitlenmesinde önem taşıırken, nüfus yoğunluğu kaynak üzerindeki potansiyel baskıyı artırıcı etkisiyle, kaynak karakterinde değişikliklere neden olmaktadır (Khazim'dan 1990).

Memlük ve Öztan'a (1980) göre, teknolojik gelişimden etkilenen ekonomik yapı, nüfus, kentleşme, ulaşım, arazi kullanımı, eğitim gibi sosyo-kültürel faktörleri etkileyerek, rekreasyon gereksinimini, talebini ve gelişimini etkilemektedir (Karadağ'dan 2002).

Jenkins ve Pigram'ın (1999) çalışmasına göre; çoğu zaman kara, su vb rekreasyon kaynakları, alandaki ormancılık, tarım, sanayi, yerleşim, ekonomi vb kullanımlar ile çatışma içindedir. Çünkü kimi zaman ekonomik faaliyet, kimi zaman kentleşme ön plana çıkmış ve rekreasyon

kaynakları göz ardı edilmiştir. Oysaki bir alanın orman, tarım, yerleşim ve diğer kullanım biçimleri arasında paylaşımı ve bunun belli bir plana ve düzene sahip olması rekreasyon kaynaklarının geleceği açısından oldukça önemlidir. Çünkü her faaliyet için uygun alanlar bulunmaktadır. Bu alanlar hem faaliyetin gelişimi, hem de doğal ve kültürel kaynakların korunabilmesi için oldukça önemlidir (Karadağ'dan 2002).

Bir alanın rekreasyon kaynağı olarak kullanılması, sahip olduğu doğal ve kültürel özelliklerin rekreasyonel açıdan değer kazanması, alanın kullanılabilirliğine bağlıdır. Bir alanın kullanımını sağlayan en önemli unsur ise, alana erişilebilirliktir. Bu bağlamda ulaşılabilirlik kullanıcı talebi ve kaynak değerini belirleyen en önemli özelliktir. Çünkü ulaşım imkanı olmayan rekreasyon kaynakları kullanılamaz ve geliştirilemez. Ancak bazı durumlarda erişilebilirlik, hassas bölgelerdeki kullanıcı sayısını artırarak, kaynak üzerindeki baskıyı arttırmaktadır. Bu durum bir taraftan ekolojik dengeyi bozarken, bir taraftan da kaynak üzerinde tamiri zor etkiler oluşturmaktadır. Sonuç olarak da kaynak zamanla rekreasyonel kullanımlar açısından değerini kaybetmektedir. Oysaki çevre kalitesi, kaynağa olan talebi artırıcı bir etkiye sahiptir. Buna göre dinlenmek amacıyla, yaşadığı yoğun ve stresli ortamdan uzaklaşan insan, sakin, huzurlu, temiz ve de sağlıklı bir ortamda zamanını geçirmek isteyecektir. Bir alanda, ulaşım kadar, rekreasyonel kolaylığı sağlayan alt ve üst yapı tesisleri de kaynağın rekreasyon potansiyeli açısından oldukça önemlidir. Alanda rekreasyon faaliyetlerine uygun tesislerin varlığı, içme suyu, tuvalet vb temel gereksinimlerin karşılanması kullanıcı açısından oldukça önemlidir ve herhangi bir doğal ya da kültürel kaynağın rekreasyon kaynağı olarak kullanımına olanak tanımaktadır (Sertkaya 2001).

2.2.1 Rekreasyon Kaynaklarının Sınıflandırılması

Doğal ve kültürel özelliklere sahip olan rekreasyon kaynakları, ulaşılabilirlik, gelişmişlik, kaynak niteliği, rekreasyon faaliyetlerinin kaynak isteği, kullanıcı yoğunluğu, mülkiyet durumu vb özellikler ölçüt alınarak, çeşitli şekillerde sınıflandırılmaktadır.

Isaacson ve Peterson'a (1971) göre; rekreasyon kaynakları ile ilgili sınıflandırma sistemlerinden biri Açık hava Rekreasyon Kaynakları İnceleme Komisyonu (ORRRC) tarafından yapılmıştır. Komisyon, rekreasyon yönetiminde etkili bir araç olarak hizmetlerin ve genel ilkelerin ifadesi amacıyla açık hava rekreasyon kaynaklarını, fiziksel kaynak karakterlerini ve halk rekreasyon gereksinimini dikkate alarak altı sınıfa ayırmıştır. Bu

sınıflandırma sisteminde kaynakların belirli bir rekreasyon faaliyeti için kullanımı ya da diğer kullanımlar ile bağdaştırılması amaçlanmıştır. Birçok alan çok çeşitli rekreasyon faaliyetlerine olanak sağladığı için, her bir sınıf istenen fırsatların sağlanması dikkate alınarak belirlenmiştir. Yoğun kullanılan alanlardan nadir kullanılan ilkel alanlara kadar, geniş bir şekilde oluşturan sınıflar aşağıda verilmiştir (Karadağ'dan 2002):

- 1) Yüksek Yoğunluk Gösteren Rekreasyon Alanları: Bu alanlar önemli gelişimleri gerektiren çok çeşitli rekreasyon kullanım biçimlerini içermektedir (plajlar, kent parkları vb).
- 2) Genel Açık Hava Rekreasyon Alanları: Bu alanlar çeşitli özellikteki rekreasyon kullanımları için geliştirilir ve kaynak seçimi dikkatle yapılmalıdır (yamaç paraşütü, rafting, sörf vb).
- 3) Doğal Çevre Özelliği Gösteren Alanlar: Bu alanlar, belirli çevresel isteği olan rekreasyon faaliyetleri için uygun olup, diğer kullanımlar ile bağlantılıdır (piknik alanları, mesire yerleri, kamp alanları vb).
- 4) Eşsiz (Ender) Doğal Alanlar: Eşsiz peyzaj nitelikleri, doğa bankası ya da bilimsel önemi olan yerlerdir. Burada çevreyi seyretme algılama birinci derecede önem taşıyan bir rekreasyon faaliyet türüdür (milli parklar, dağ zirveleri, mağaralar vb).
- 5) Primitif (İlkel) Alanlar: Bozulmamış, el değmemiş, yolu olmayan, doğal karakterli, yaban yaşamının hüküm sürdüğü alanlardır.
- 6) Tarihi ve Kültürel Sitler: Tarihi ya da kültürel değeri olan alanlar (tarihi kent dokuları camiler, medreseler vb).

Ancak ORRRC tarafından, makro ölçekte yapılan bu sınıflandırmanın, sadece rekreasyon kaynağının fiziksel karakterini ve kullanıcı tarafından aranan bazı çevre özelliklerini alması, rekreasyon kaynakları ile ilgili bazı çalışmalarda yeterli görülmemiştir. Çünkü bu sınıflandırma sisteminde değerlendirilmeyen yerleşim ve erişilebilirlik gibi önemli noktalar, fiziksel kaynak özelliğine katkı sağlayarak, rekreasyon kaynağına duyulan ilgiyi etkileyecektir.

Clawson ve Knetsch (1960), rekreasyon kaynaklarını 3 sınıfa ayırmıştır. Bu sınıflara giren rekreasyon kaynakları Çizelge 2.5'te verilmiştir (Karadağ 2002). Bu sınıflar aşağıdaki gibidir:

- 1) Kullanıcıya Dayalı Alanlar: Kent merkezlerine yakın, yoğun gelişmelerden etkilenen alanlardır.

- 2) Kaynağa Dayalı Alanlar: Kaynak karakterinin kullanım biçimini oluşturduğu ve gelişmenin düşük yoğunlukta olduğu alanlardır.
- 3) Ara Sınıflar

Çizelge 2.5 Rekreasyon kaynakları (Clawson ve Knetsch 1960, Karadağ'dan 2002).

	Kullanıcıya Dayalı Alanlar	Kaynağa Dayalı Alanlar	Ara Sınıflar
Yeri	Kullanıcıya yakın bulunabilen her kaynak	Önemli kaynakların bulunduğu yerler	Kullanıcıdan belirli uzaklıktaki en iyi yerler
Başlıca Faaliyet Türü	Golf, tenis, ata binme, dış mekan oyunları	Önemli peyzaj ve tarihi özellikler, görme, yürüyüş, dağcılık, kamping, balık avlama, kara avcılığı	Kamping, piknik, uzun yürüme, avlanma, balık avlama
En Yoğun Kullanım Zamanı	Gün içinde boş saatler, işten sonraki zamanlar	Uzun tatiller	Gün içindeki boş saatler veya hafta sonu
Ölçüsü	4-400 dekar		400-birkaç bin dekar
Örnekler	Çocuk bahçeleri, çocuk oyun alanları, mahalle parkları, semt parkları, gezinti yerleri, çay bahçeleri vb	park-rekreasyon tesisleri, plajlar, piknik alanları, kamp alanları, kış sporları merkezleri ve alanları, termal merkez ve içmeler, milli parklar vb	

Gold'a (1980) göre; günümüzde, yöresel rekreasyon planlarının yapımında hala geçerliliğini sürdüren, kaynakların kullanımı ve mülkiyet durumuna göre, rekreasyon kaynakları yedi sınıfa ayrılmıştır (Altunkasa ve Uzun'dan 1991):

- 1) Bilimsel Nitelikli Alanlar
 - Temel bilimler açısından değer taşıyan alanlar
 - Tarihsel ve arkeolojik değer taşıyan alanlar
 - Özel koruma ve araştırma alanları
 - Park sistemi içeren üstün özellikteki alanlar
- 2) Yöresel Rekreasyon Alanları (kent, bölge vb)
 - Çocuk bahçeleri
 - Çocuk oyun alanları
 - Mahalle parkları
 - Kent parkları
 - Bölge parkları
 - Özel alanlar
 - Oyun amaçlı çim alanlar
 - Park yolları
 - Yaya bölgeleri

- Rezerv alanları
 - Caddeler
 - Diğer yöresel rekreasyonel alanlar
- 3) Görsel Nitelikli Alanlar
- Estetik değeri yüksek olup kullanıma açılabilir alanlar
 - Estetik değeri yüksek olup koruma altına alınması gereken alanlar
- 4) Ülkesel Rekreasyon Alanları
- Ormanlar
 - Milli parklar
 - Doğal parkları
 - Koruma alanları
 - Ulusal park yolları
 - Manzara koridorları
 - Plajlar
 - Yaban hayatı koruma alanları
 - Kara ve su avcılığı alanları
 - Suyu bağlı rekreasyon alanları
 - Anıtlar
 - Diğer ülkesel rekreasyon alanlar
- 5) Turizm ve Konaklama Hizmetlerine Uygun Alanlar
- Mevcut turizm ve konaklama alanları
 - Hedeflenen turizm ve konaklama alanları
 - İnsan yapımı alanlar
- 6) Özel Rekreasyon Alanları
- Özel turizm yerleşmeleri
 - Organize kamp ve kulüpler
 - Alışveriş merkezleri
- 7) Yan Özel Rekreasyon Alanları
- Toplumsal organizasyonların oluşturduğu alanlar

2.2.2 Rekreasyon Alanlarının Sınıflandırılması

Rekreasyon alanlarının sınıflandırılması biçimsel olarak farklı görüşler ve sınıflandırmalar öne sürülmüştür. Ancak bu görüşlerin ve sınıflandırmaların oluşturulmasında temel olarak ana ölçütler aynıdır. Lovejoy (1973), tarafından bu ölçütler aşağıdaki sıralanmıştır (Altunkasa ve Uzun'dan 1991);

- 1) Büyüklük
- 2) Ulaşılabilirlik
- 3) Kaynak (arz) Çeşitliliği
- 4) Kaynak ve kullanımı açısından taşıma kapasitesi şeklinde sıralanabilir.

Bu özellikler dikkate alınarak rekreasyon alanları, kullanımları ve kullanıcılar açısından, fonksiyon ve kapasitelerine göre beş ana grup altında incelenebilir (Altunkasa ve Uzun 1991):

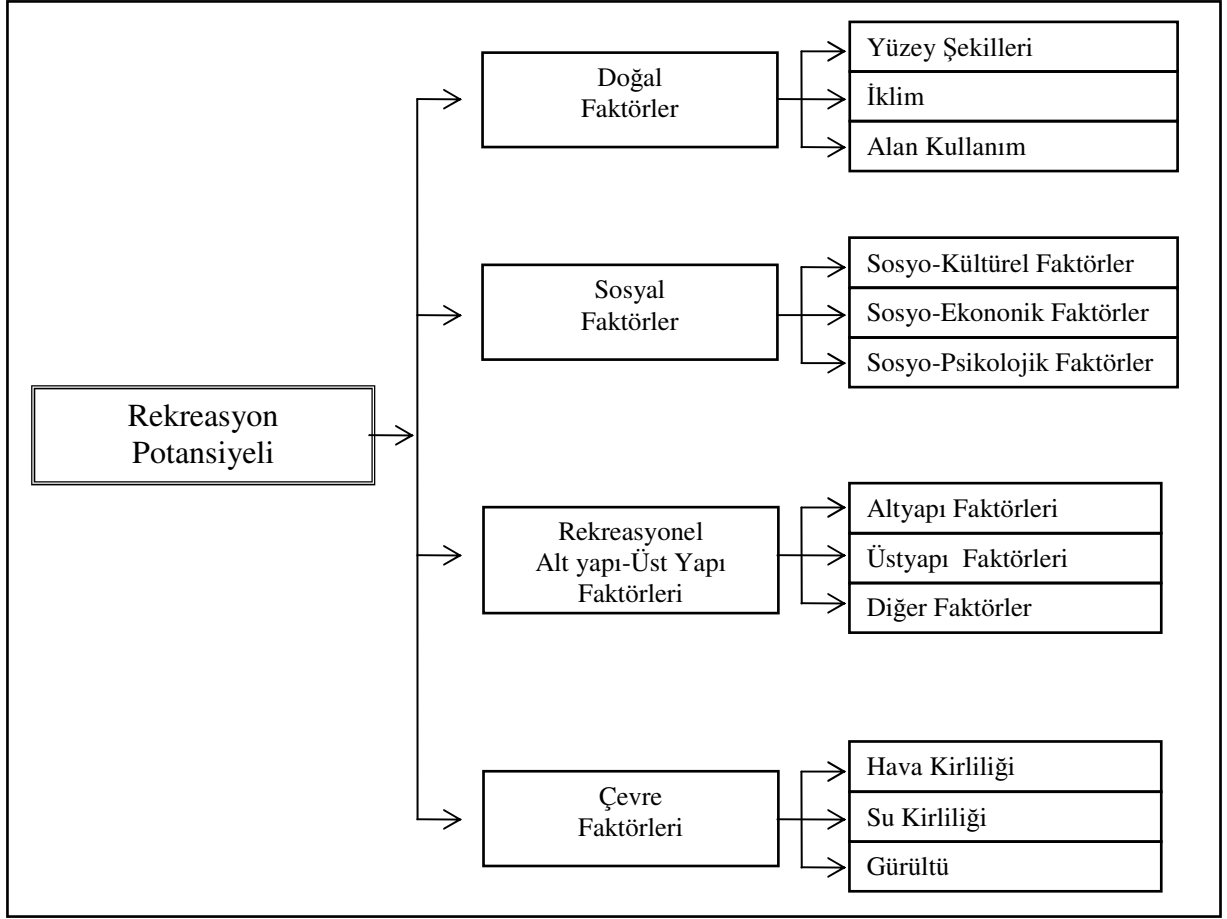
- 1) Konuta Bağlı Rekreasyon Alanları: Kişilerin serbest zamanlarının büyük bir çoğunluğu konut çevrelerindeki özel alanlarda harcanmaktadır. Bu bakımdan konut çevresi peyzajının o konutta yaşayan kişilerin bazı temel rekreasyonel gereksinimlerini karşılayabilecek düzeyde oluşturulması gerekmektedir. Örneğin; dinlenme, bitkilerle ilgilenme, çocuk oyunları, jimnastik, zihin sporu vb Ancak günümüz büyük kentlerinde arazi yetersizliğinin en önemli sorunlar arasında olması nedeniyle banliyö dışında bahçeli konut düzenlemeleri oldukça azalmıştır. Dolayısıyla, konuta bağlı rekreasyon alanları çözüm bekleyen zorunlu bir gereksinim olarak önemini korumaktadır.
- 2) Mahalleye Bağlı Rekreasyon Alanları: Bu alanlar, genelde bir ilköğretim okulu ile birleşmiş durumda bulunan, yaya yürüme mesafesi içerisinde yer alan ve normalde 5000 kişilik bir nüfusa hizmet götürebilecek kapasiteli rekreasyon alanlarıdır. Genel olarak bir mahalle bünyesinde yaşayan farklı yaş ve cinsiyet grubundaki kişilerin günlük aktif ve pasif rekreasyonel gereksinimlerini (dinlenme, gezinti, spor, oyun, hobi vb) karşılayabilecek düzeyde olmalıdır.
- 3) Mahalleler Birliğine Bağlı Rekreasyon Alanları: Bu alanlar normalde 20.000 kişilik bir nüfusa yada 3-6 mahalleye hizmet götürebilecek kapasitede, yaya yürüyüş mesafesi içerisinde ve genellikle geniş yaya aksları üzerinde bulunurlar. Konum itibari ile bir lise veya yüksekokul ve alışveriş merkezi ile birleşik bulunurlar. Çevre mahalleler bünyesinde yaşayan farklı yaş, cinsiyet, eğitim grubundaki kişilerin günlük

aktif ve pasif rekreasyonel gereksinimlerini (dinlenme, eğlenme, gezinti, spor, kültürel etkinlikler vb) karşılayabilecek düzeyde planlamaları gerekir.

- 4) Kent Rekreasyon Alanları (Kent Parkları): Bu alanlar, tüm kente ya da 100.000'den fazla nüfusa hizmet verebilecek kapasitede, genelde otomobille ulaşılabilir konumda, mümkün olduğunda yoğun ve yaya bölgeleri üzerine tesis edilebilirler. Mahalleler birliği rekreasyon alanlarında bulunmayan çok çeşitli rekreasyonel aktivite olanakları sağlarlar.
- 5) Bölgesel Rekreasyon Alanları (Bölge Parkları): Bir bölge yada büyük şehirde yaşayan insanların rekreasyonel gereksinimlerini karşılayabilecek düzeydeki rekreasyon alanlarıdır. Genelde farklı rekreasyonel kaynaklar açısından zengin bir potansiyele sahiptirler. Çok çeşitli rekreasyonel eylemlerin yanı sıra, organize ya da serbest birçok özel aktiviteye de cevap verirler. Konum itibarıyla otomobille ulaşılabilir mesafededirler.

2.2.3 Rekreasyon Potansiyelini Etkileyen Faktörler

Gün geçtikçe artan rekreasyon talepleri doğrultusunda, bu taleplere karşılık verecek alanların toplumun kullanımına sunulmasında, her şeyden önce rekreasyona ne derece uygun olduğu bilinmesi gerekir. Yapılacak planlamalar için, rekreasyon potansiyelini etkileyen faktörlerin ortaya konma zorunluluğu vardır. Bu faktörler Şekil 2.4'te görülmektedir. Bu faktörlerin en önemlileri, doğal faktörler, sosyal faktörler, rekreasyonel alt-üst yapı faktörleri ve çevre faktörleridir (Sertkaya 2001).

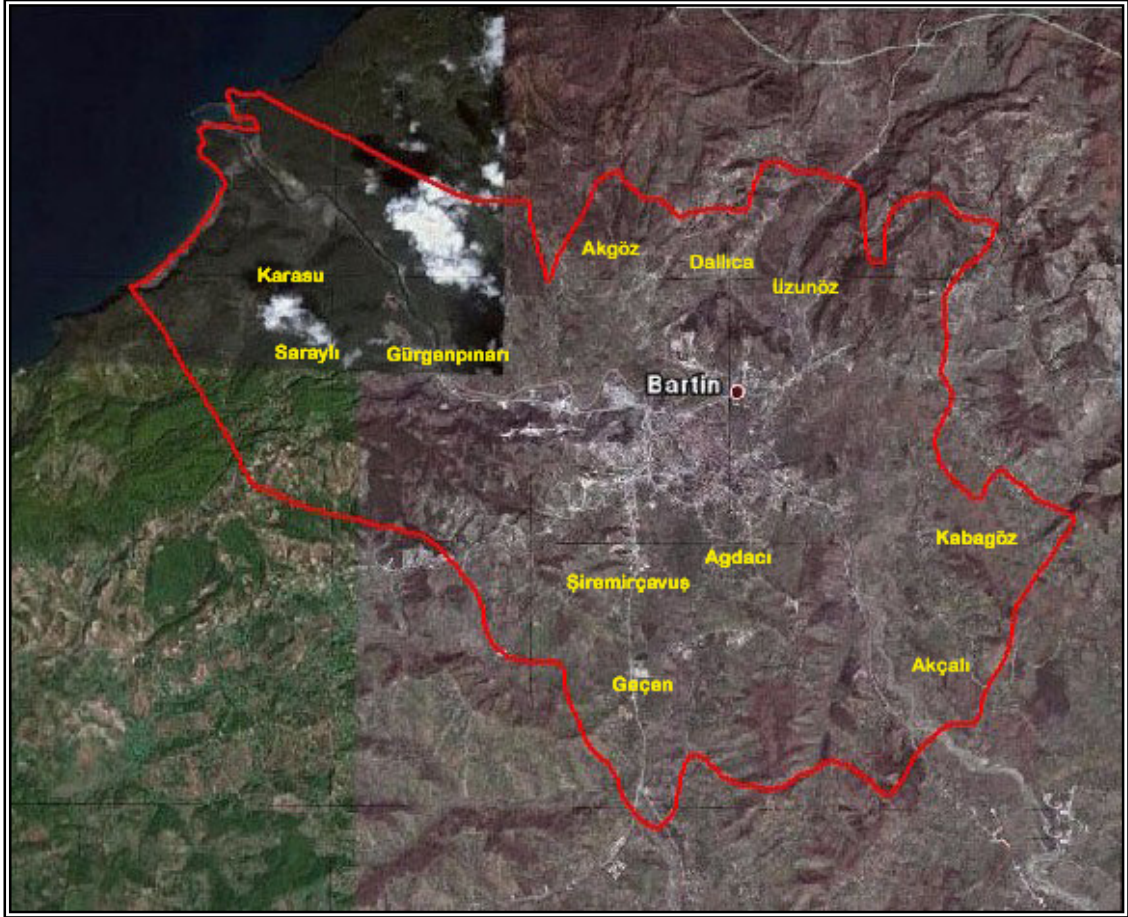
Şekil 2.4 Rekreasyon potansiyelini etkileyen faktörler (Altan 1976, Koç'dan 2006).

BÖLÜM 3

MATERYAL VE YÖNTEM

3.1 MATERYAL

Bu araştırma, Batı Karadeniz Bölgesi'nde yer alan Bartın kenti belediye mücavir alan sınırları içerisinde yürütülmüştür (Şekil 3.1).

Şekil 3.1 Bartın kenti mücavir alan sınırı ve içerisinde bulunan bazı köy isimleri.

Araştırmanın temel olarak çalışma materyalini Bartın kenti mücavir alan sınırları içerisindeki mevcut rekreasyonel alanlar ve rekreasyonel alan olma potansiyeline sahip yerler oluşturmaktadır. Bu alanların varlığı ve gelişimini etkileyen doğal ve kültürel değerlerde diğer

bir araştırma materyalidir. Ana materyalin incelenmesi amacıyla aşağıda belirtilmiş bazı yardımcı materyaller kullanılmıştır.

Araştırmada;

- 1) Alan ile ilgili daha önce çeşitli üniversitelerde yapılmış lisansüstü tezleri, kamu ve sivil toplum kurumlarında yapılmış araştırmalar,
- 2) Araştırma konusu ile ilgili yerli ve yabancı literatür bilgileri, plan, rapor, yayın ve istatistikler,
- 3) Araştırma ile ilgili konularda kamu kuruluşlarında yapılan kişisel görüşmeler,
- 4) Araştırma alanı sınır, topografik harita, eğim grupları haritası, tepe noktaları haritası ve hidroloji haritasında ana kaynak olarak; Harita Genel Komutanlığı (HGK) tarafından 1984-1987 yılları arasında hazırlanan 1/100.000 ve 1/25.000 ölçekli topografya haritaları,
- 5) Toprak haritası, arazi kullanım yetenek sınıfları (AKYS) haritası ve erozyon haritasında ana kaynak olarak; Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü (KHGM) tarafından 1989 yılında hazırlanan Zonguldak İli Arazi Varlığı Haritası,
- 6) Orman haritasına ana kaynak olarak; Orman Genel Müdürlüğü (OGM) tarafından 1975 yılında hazırlanan 1/100.000 ölçekli Türkiye Orman Haritaları ve HGK' dan alınmış 1998 yılı 1/35.000 hava fotoğrafları,
- 7) Jeoloji haritasına ana kaynak olarak; Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA) tarafından 1993 yılında hazırlanmış 1/100.000 ölçekli Batı Karadeniz Taşkömürü Havzası Jeoloji Haritası,
- 8) Meteoroloji Genel Müdürlüğü tarafından alınan iklim verileri; yağış, rüzgar, sıcaklık, nem, basınç ve bağıl nem oranlarını veren Bartın Meteoroloji İstasyonu (BMİ) 2008 verileri, kişisel görüşme notları ve Bartın Valiliği'nin 2007 Çevre Durum Raporu verileri,
- 9) Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yapılan Bartın'a dair yaklaşık 40 yıllık nüfus oranları ve 2008 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) Bartın sonuçları,
- 10) Arazi gezileri sırasında alanda çekilen fotoğraflar,
- 11) Ayrıca fotoğrafların düzenlenmesi ve işlenmesinde Photoshop CS2 bilgisayar yazılımı,
- 12) Haritaların sayısallaştırılmasında kullanılan Arcview GIS 3.2 ve Arcgis 8.3 bilgisayar yazılımları,

- 13) Araştırma alanının kültürel yapısının ortaya konulmasına yönelik yerel halk ile yapılan yüz yüze görüşmeler ve anket formları,

Araştırmanın önemli materyalini Bartın kenti rekreasyon alanları ile ilgili anket çalışması oluşturmaktadır. Anket formu Ek Açıklamalar B’de bulunmaktadır. Anket çalışmasına katılacak bireyler Çıngı’ya (1990) göre “Basit Tesadüfi Örnekleme” yöntemine göre seçilmiştir. Bu yöntem seçilmeden önce daha önce benzer konuda yapılmış anket formları incelenmiştir.

Anket 2008 yılı Ocak ayında üç gün ve Mayıs ayında iki gün olmak üzere Bartın kent merkezi ve çalışma alanı içerisindeki köylerde uygulanmıştır. Anket işyerlerinde, sokaklarda, evlerde tesadüfi şekilde, katılımcıların anket formlarını geri vermeleri şartıyla doldurup aynı zamanda teslim etmeleri şeklinde yapılmıştır. Yöntem özelliği olarak anket yapılacak birey sayısı çalışma alanı içerisindeki nüfusun %0,3 oranlı sayısı ile yapılmıştır. Çalışma alanının yaklaşık 43.000 nüfusu olduğu göz önüne alınıp Ocak ayında 130, Mayıs ayında 130 kişi olmak üzere toplamda 260 kişiyle yapılmıştır. Anket sonuçları çizelgeler halinde özetlendikten sonra materyal olarak değerlendirilmiştir.

Anket hazırlanırken soruların kapalı uçlu olmasına dikkat edilmiştir. Ayrıca ankette;

- I. bölümde kullanıcı tercihleri,
- II. bölümde alanların kullanımları, yeterlilikleri ve potansiyelleri,
- III. bölümde rekreasyonel alanların korunması geliştirilmesi ve arttırılmasına
- IV. bölümde de kullanıcı özelliklerine yönelik sorular sorulmuştur.

3.2 YÖNTEM

Araştırmada doğal ve kültürel kaynaklar temel alınarak gözlemlerle bunların değerlendirilmesi sonucunda çalışma alanındaki rekreasyon alanlarının saptanması ve değerlendirilmesini sağlayacak bir yöntem izlenmiştir.

Bu anlamda yapılan çalışmalar dört aşamadan oluşmaktadır.

- 1) Çalışma konusu ve alanı ile ilgili veri toplanması, çalışma alanı verilerinde doğal-kültürel verilerde haritalar ve bilimsel çalışmaların ve alanda etüd ve gözlemlerin sunulması,

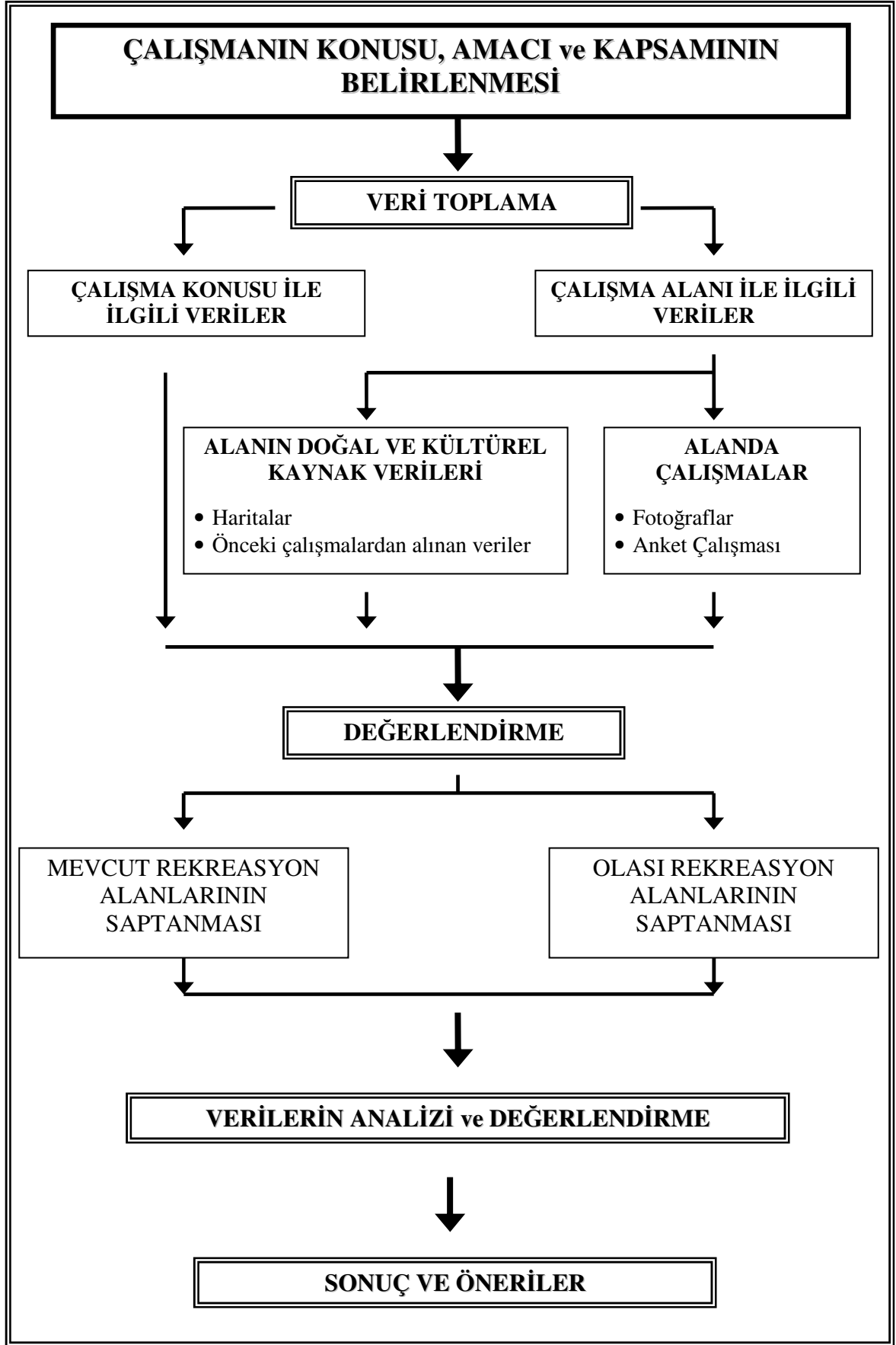
- 2) Yapılacak değerlendirmeyeyle mevcut ve olası rekreasyon kaynaklarının belirlenmesi,
- 3) Verilere göre mevcut ve olası rekreasyon alanlarının değerlendirilmesi,
- 4) Alanlara yönelik anket yönteminin uygulanması,
- 5) Rekreasyon alanlarının rekreasyon olanaklarına, mevcut ve olası sorunlarına ve alanların korunması ve geliştirilmesine yönelik önerilerin sunulması, şeklinde devam etmiştir.

Yönteme ilişkin akış diyagramı şekil 3.2’de verilmiştir ve aşağıda açıklanmıştır.

Araştırmada veri toplama sürecinde; gerekli bilgileri elde etmek için literatür taraması yapılmış veriler belirli bir sisteme göre (genelden özele) toplanmıştır. Araştırma alanındaki rekreasyonel alanlara gidilerek fotoğraf ve kamera çekimleri yapılmış, ayrıca kent merkezinde içerisindeki kullanıcılar ile anket yapılmıştır. Bununla birlikte bazı kurumlarla görüşülerek alanın doğal ve kültürel özellikleri ile ilgili bilgi ve çeşitli raporlar elde edilmiştir. Elde edilen bu verilerden araştırma alanının tanımlanması, rekreasyonel alanların sorunları ve bu sorunlara yapılacak önerilerin geliştirilmesinde faydalanılmıştır.

Araştırmada rekreasyonel alanların analizinde; Bartın kent merkezi ve yakın çevresi doğal ve kültürel özellikleri incelenmiş, gözlemler yapılmış, araştırmalar yapılmış ve rekreasyonel alanları tespit edilmiştir. Bu rekreasyon kaynakları mevcut ve olası rekreasyon kaynağı olarak iki grupta incelenmiştir. Olası rekreasyon alanları olarak belediye ve valilik programında olan 10 yıllık süre içerisinde kullanımda olacak alanlar seçilmiştir. Anket sonuçları ve değerlendirilmesiyle kullanıcıların istekleri, düşünceleri ve nerileri irdelenmiştir.

Sonuç ve öneriler aşamasında; rekreasyonel olanaklarına, mevcut ve olası rekreasyon alanlarıyla ilgili mevcut ve olası sorunlarına, koruma-kullanma dengesi içerisinde değerlendirerek bu alanların rekreasyon açısından nasıl geliştirilmesi gerektiğine dair önerilerde bulunulmuştur.

Şekil 3.2 Araştırma yönteminin akış diyagramı.

BÖLÜM 4

ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1 ARAŞTIRMA ALANININ TANITIMI

Bartın kenti, Türkiye'nin kuzey kesiminde Batı Karadeniz Bölgesi'nde, 41°37' kuzey enlemi 32°22' doğu boylamı arasında ve kent merkezi denizden 12 km içeride yer almaktadır. Bartın'ın bölge içerisindeki yeri; batısında Zonguldak, doğusunda Kastamonu, güneyinde Karabük illeri kuzeyinde ise 59 km'lik sahil şeridiyle Karadeniz bulunmaktadır. Kent merkezinin ortalama yükseltisi 25 m'dir (Bartın Valiliği 2008a).

Türkiye'nin yüzölçümü bakımından Yalova ve Kilis'ten sonra 3. küçük ili olan Bartın'ın yüzölçümü 214.300 ha'dır. Ülke topraklarının yaklaşık %0,3'ünü kaplamaktadır (Bartın Valiliği 2008a). Bartın ilinin Türkiye ve bölge içerisindeki konumu ile il idari sınırları Şekil 4.1'de görüldüğü gibidir.

Bartın ili içerisindeki çalışma alanı sınırları belediye mücavir alan sınırları olarak belirlenmiştir. Bartın kent merkezi ve yakın çevresi çalışması araştırma alanı sınırları Şekil 4.2'de görülmektedir.

a. Barts'ın Türkiye'deki konumu (URL-1 2007).

b. Barts'ın bölgesel konumu ve il idari yapısı (URL-2 2007).

Şekil 4.1 Barts ilinin Türkiye'deki ve bölge içerisindeki konumu ile il idari sınırları.

Şekil 4.2 Araştırma alanı sınırı (Yılmaz 2001 ve Cengiz 2007'den değiştirilerek).

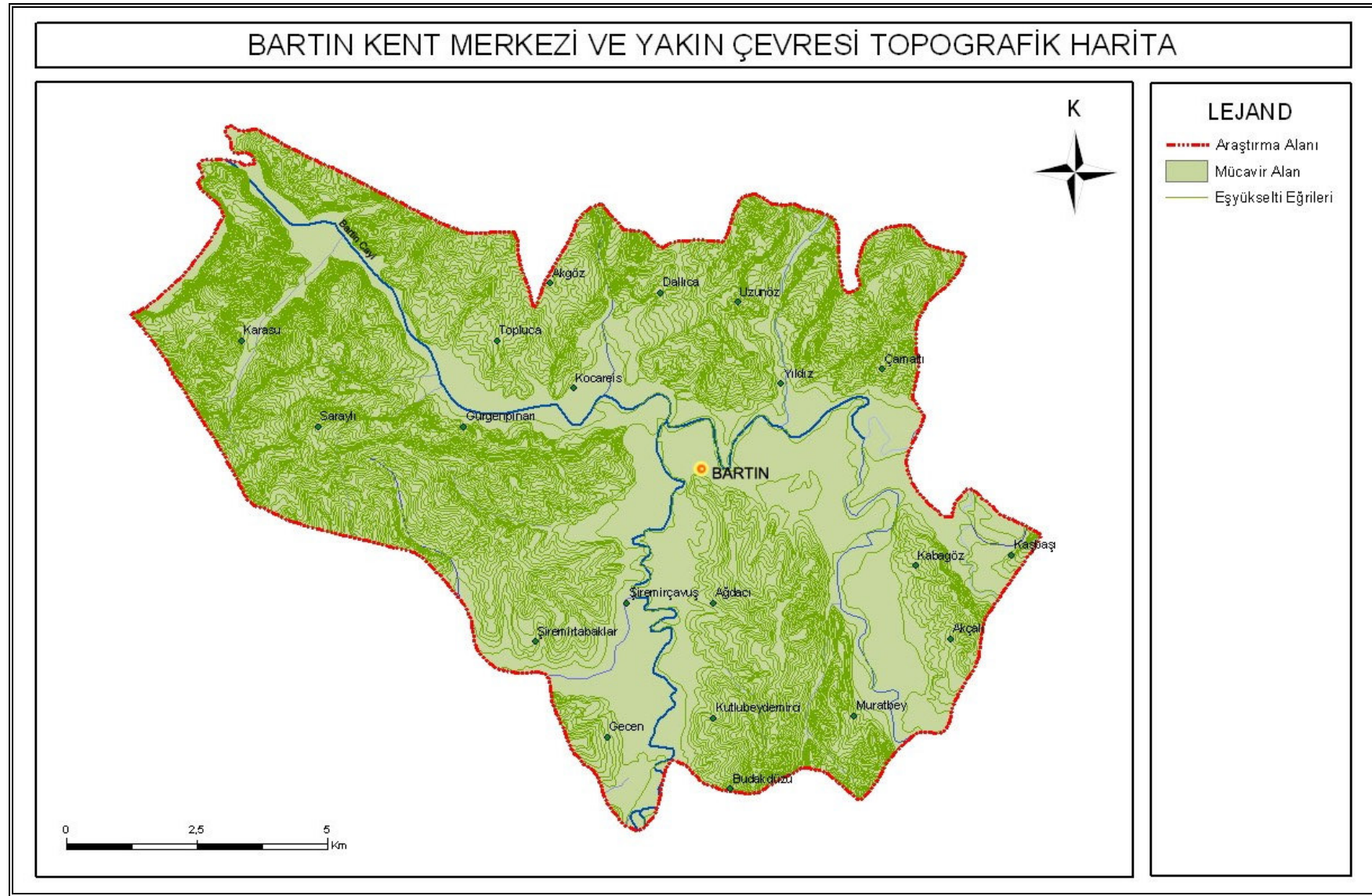
4.2 ARAşTIRMA ALANININ DOĞAL ÖZELLİKLERİ

Bu bölümde Bartın ilinin topografya, toprak özellikleri, iklim vb gibi doğal özelliklerine ait bilgiler verilecektir.

4.2.1 Topografya

Bartın kent merkezi; doğu, batı ve kuzeyden yaklaşık 2000 m'ye kadar yükselen dağlarla çevrilidir. Dağlar yüksek değildir ancak oldukça diktir. Özellikle sahil kesimlere doğru sarp ve kayalıktır. Kent merkezinin kurulu olduğu Bartın Çayı ve kollarının etrafı düz olup kent merkezi düz ve düze yakın bir arazidedir. Bartın kent merkezi ve yakın çevresinin topografik yapısı Şekil 4.3'te gösterilmektedir.

Kent arazisi Bartın Çayı ve kolları tarafından derin bir biçimde parçalanmış ve çok engebeli bir görünümündedir. Çayın, kollarının genişlediği ve dağların dik yamaçları arasında dar ve derin vadiler yer almaktadır. Kent merkezine inildikçe düz ovalar görölmektedir (Bartın Valiliği 2006).

Şekil 4.3 Bartın kent merkezi ve yakın çevresi topografik haritası (Yılmaz 2001 ve Cengiz 2007'den değiştirilerek).

Topografik yapıyı oluşturan üç önemli bileşen yükseklik, eğim ve bakıdır.

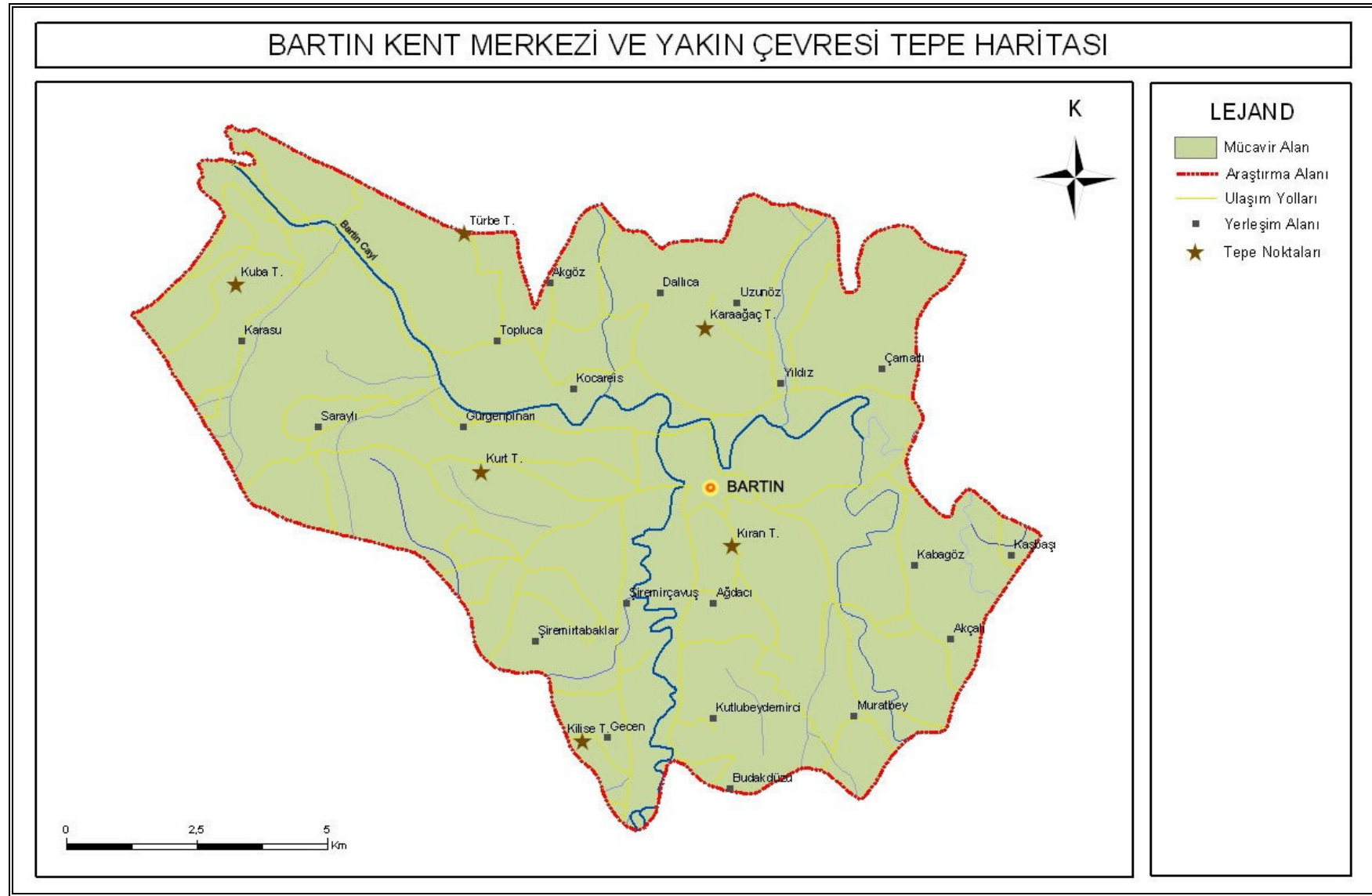
4.2.1.1 Yükseklik: Toprak oluşumunda etkili olan bir topografik etkidir. İklim, yatay düzlemde enlem derecelerine, düşey düzlemde ise yükseltiye bağlı olarak değişmektedir. Buna bağlı olarak da sıcaklık yağış ve basınç değerlerindeki değişim bitki örtüsü ve toprakların farklılaşmasına neden olmaktadır (Çelikyay 2005).

Bartın kenti genel itibariyle Bartın Çayı ve kolları etrafında yerleşmiştir. Araştırma alanının kuzeybatısında Kuba Tepesi (310 m) ve Türbe Tepesi (281 m), kuzeyinde Karaağaç Tepesi (208 m), batısında Kurt Tepesi (253 m), güneyinde ise Kıran Tepesi (109 m) ve Kilise Tepesi (123 m) bulunmaktadır. Bartın kent merkezi tepe haritası Şekil 4.4'te gösterilmektedir.

4.2.1.2 Eğim: Topografik yapıyı oluşturan elemanlardan biri de eğimdir. Toprak oluşumunda dolayısıyla bitki örtüsünün oluşmasında da etkilidir. Eğimin fazla olduğu yerlerde toprak örtüsü bulunmadığı için bitki yetişme koşulu da oluşmamaktadır. Eğimin az olduğu yerlerde ise toprak örtüsü daha iyi oluştuğundan, bitki yetişme olanağı daha fazladır (Çelikyay 2005).

Araştırma alanında %12-20 eğim grubunun fazla olduğu görülmektedir. Bartın Çayı ve kollarının etrafında ise daha düşük eğim bulunmaktadır. Bartın Çayı kenarına kurulu kent merkezinde de düşük eğim görülmektedir. Araştırma alanı eğim grupları haritası Şekil 4.5'te gösterilmektedir.

4.2.1.3 Bakı: Eğim gibi toprak oluşumunda etkili olan bir diğer faktördür. Bir arazi parçasının bakısı, arazinin yüzünün rüzgar gülünün gösterdiği yönlerden hangisine baktığını ifade etmektedir. Bir arazinin bakısı, özellikle o yerin sıcaklık iklimini ve yağış miktarını etkiler. Türkiye'de genel olarak güney, güneydoğu, güneybatı ve batı bakıları daha sıcak olduğu için bunlara güneşli bakılar denir (Çepel 1994).

Şekil 4.4 Bartın kent merkezi ve yakın çevresi tepe haritası (Yılmaz 2001 ve Cengiz 2007'den değiştirilerek).

Şekil 4.5 Bartın kent merkezi ve yakın çevresi eğim grupları haritası (Yılmaz 2001 ve Cengiz 2007’den değiştirilerek).

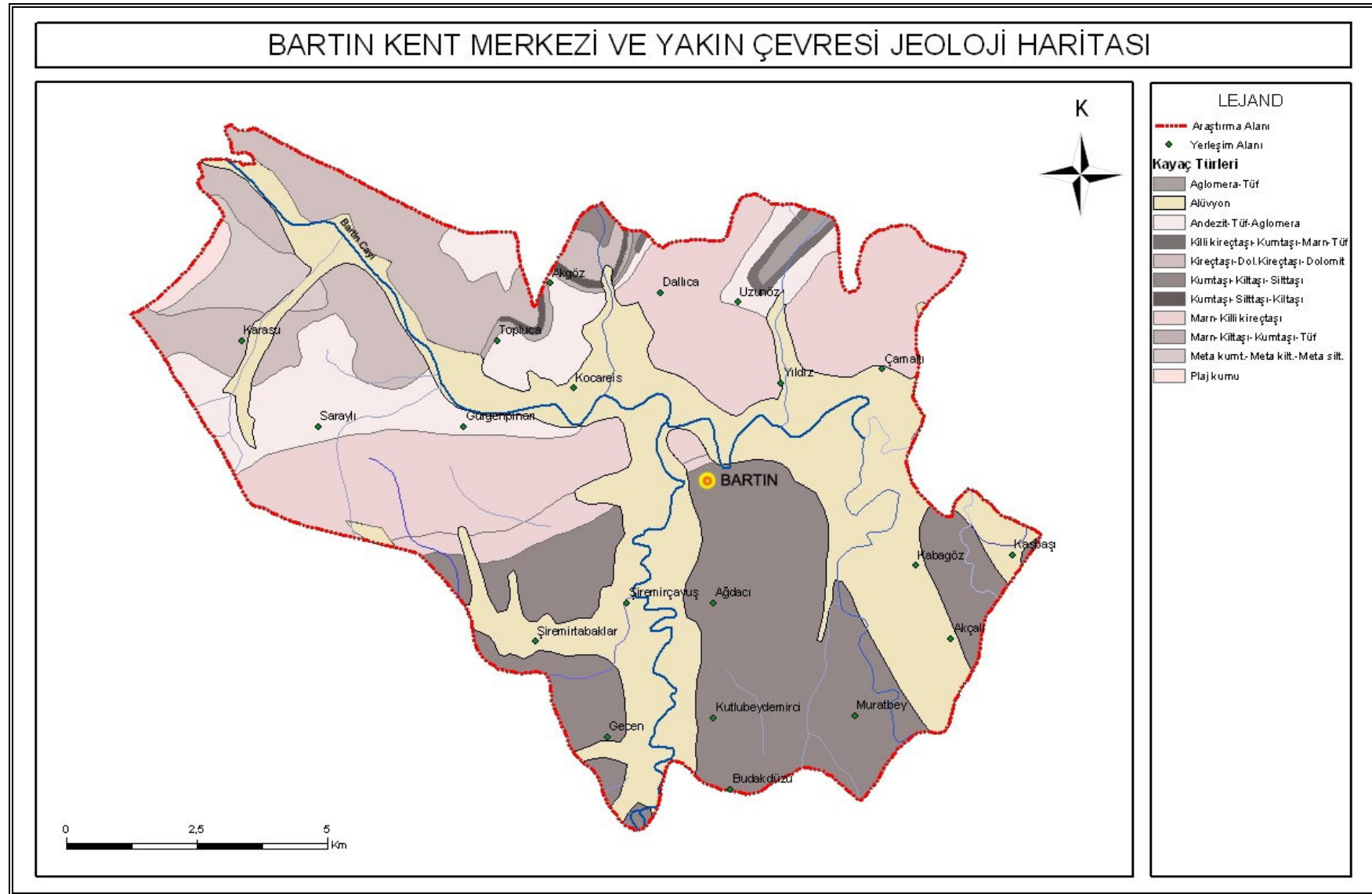
4.2.2 Jeolojik Yapı

MTA Genel Müdürlüğü tarafından Batı Karadeniz Bölgesi için ayrıntılı bir şekilde hazırlanan 1/100.000 ölçekli jeoloji haritası incelendiğinde Bartın kentinde genel olarak Senozoyik ve Mesozoyik yaşlı tortul kayalar bulunmaktadır. Bunlar, Tersiyer ve Kuaterner'e ait birimlerdir (Yılmaz 2001).

Şahin'e (1998) göre bu tip kayalar aşınmaya karşı dayanıksızlardır. Bu nedenle topografyada girinti ve çıkıntılar belirgin değildir. Bartın merkez ilçesinin güneybatısında kayaların oluşturduğu tepeler alçak ve basık özellik göstermektedir. Genellikle uzun sırtlar ve bunlar arasındaki geniş tabanlı vadiler topografyaya hakim bir yapı sergiler. Tarıma uygun şartlara sahip bu alanlar üzerinde genellikle tahıl tarımı yapılmaktadır (Yılmaz'dan 2001).

Şahin'e (1998) göre alüvyon, akarsu, dere vadileri ve düzlüklerdeki çakıl, kum ve çamur depolanmalarıdır (Yılmaz'dan 2001). Araştırma alanında, özellikle Bartın Çayı ve kollarının oluşturduğu geniş tabanlı vadiler içine yer almaktadır. Değişik kalınlıklarda kumlu, milli, şistli yeni alüvyonlar, tarıma uygun alanlar oluşturmaktadır. Bu nedenle alüvyon alanlar yoğun kullanım alanlarıdır. Bu alüvyal alanlar verimi yüksek ve az eğimli alanlardır. Bu nedenle tarımsal faaliyetlere oldukça müsaittir.

Araştırma alanında Dallica, Yıldız, Kirlik ve Çamaltı köyleri çevrelerinde bulunan kayalar, killi kireçtaşı, tuf, siltaşı ara seviyeleridir. Bu yapıya özellikle kent merkezinin kuzeyindeki tarım alanlarında ve güneybatısındaki Aladağ Köyü çevrelerinde rastlanmaktadır. Araştırma alanımızda ağırlıklı olarak kumtaşı-kiltaşı-siltaşı yapısına sahip alanlar mevcuttur. Saraylı ve Gürgenpınarı köyleri ve çevresi andezit-tuf-aglomera yapıya sahiptir. Ağdacı, Muratbey, Kutlubeydemirci ve Budakdüzü köyleri çevresi kumtaşı-kiltaşı-siltaşı yapıya sahiptirler. Araştırma alanının kuzey batısında bulunan İnkumu sahil kesiminde kireçtaşı-dol kireçtaşı-dolomit yapı görünmektedir. Bartın kent merkezi genel itibariyle kumtaşı-kiltaşı-siltaşı ve alüvyon araziler üzerine kuruludur. Bartın kent merkezi ve yakın çevresi jeoloji haritası Şekil 4.6'da gösterilmektedir.

Şekil 4.6 Bartın kent merkezi ve yakın çevresi jeoloji haritası (Yılmaz 2001 ve Cengiz 2007'den değiştirilerek).

4.2.3 Toprak Özellikleri

Bu bölümde Bartın toprağının özelliklerini; toprak grupları, toprak yetenekleri ve erozyon alt başlıkları altında inceleyeceğiz.

4.2.3.1 Toprak Grupları

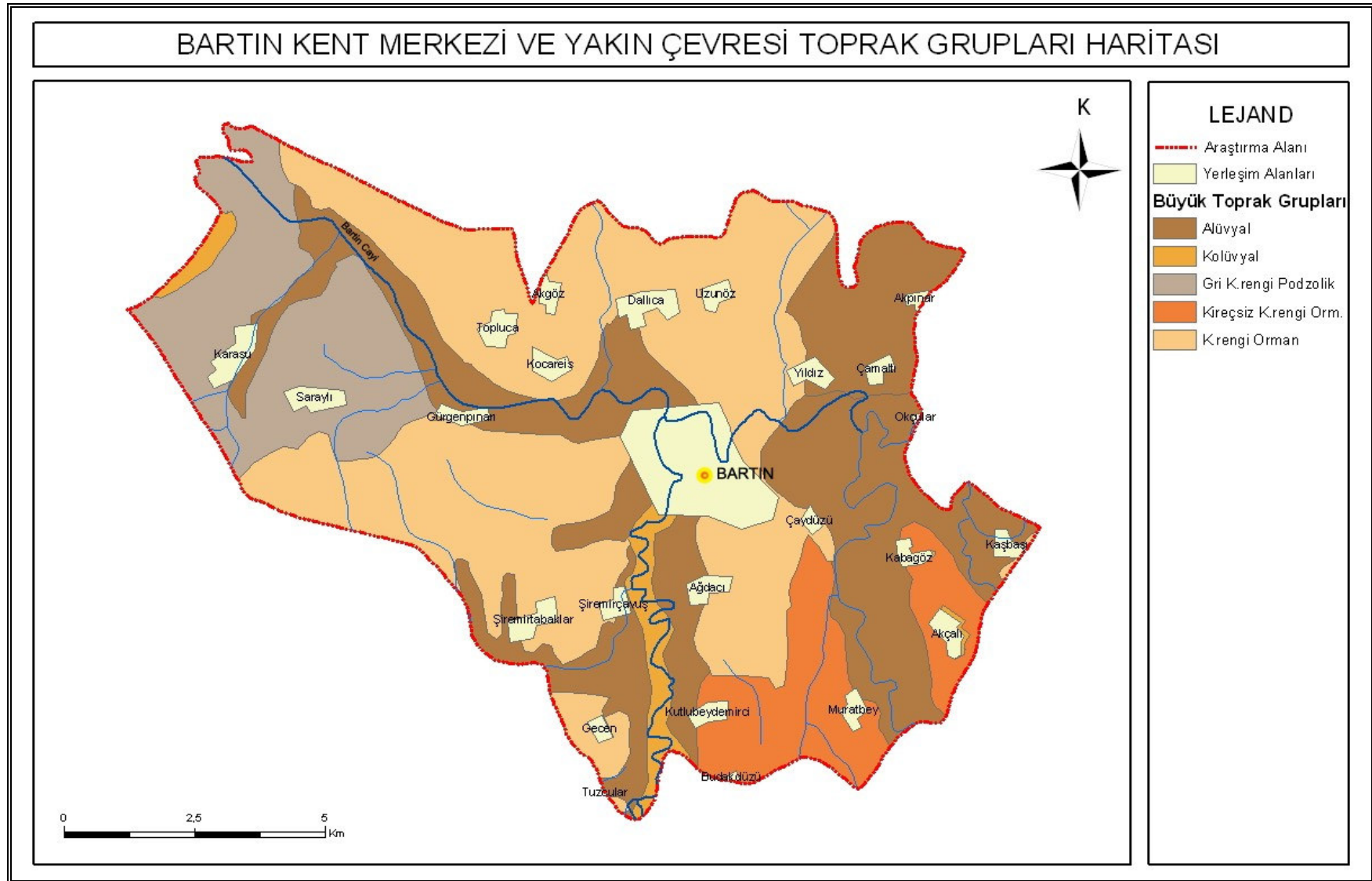
Şahin ve Doğanay'a (2000) göre; Karadeniz ikliminin toprak oluşumuna etkisi, kendini en çok yağışların fazlalığı ve sürekliliği açısından hissettirmektedir. Bol miktardaki yağışlarla toprağın üst katmanlarındaki suda çözünebilen maddeler alt katmanlara taşınmaktadır. Karadeniz Bölgesi'ndeki topraklara üzerinde yetişen ağaçlardan dökülen iğne yapraklar ve bitkisel artıklar, sıcaklığın ve yağışın da yeterli olması sonucunda ayrışarak toprağa karışmaktadır. Bu nedenle Karadeniz Bölgesi'nde yüksek olmayan kesimlerde koyu renkli topraklar bulunmaktadır. Ancak yüksek kesimlerde sıcaklığında düşmesi sonucu organik maddeler daha geç ayrışmakta ve toprağın üzerinden daha uzun süreli kalmaktadır (Çelikyay'dan 2005).

KHGM tarafından (1989) hazırlanan toprak haritası incelendiğinde, araştırma alanımız Bartın kent merkezi ve yakın çevresinde birbirinden farklı beş büyük toprak grubunun bulunduğu görülmektedir. Bartın kent merkezi ve yakın çevresi toprak grupları haritası Şekil 4.7'de görülmektedir. Bu toprak grupları bulundukları orana göre sıralanacak olursa; kahverengi orman toprağı, gri kahverengi podzolik toprak, kireçsiz kahverengi orman toprağı, alüvyal toprak ve kolüvyal toprak olarak görülmektedir. Toprak grupları aşağıda detaylı olarak incelenmiştir;

- 1) Kahverengi Orman Toprağı: Üst toprak organik madde bakımından zengindir. Bu üst topraktaki organik miktarını yüzeydeki bitki örtüsü ve sıcaklık tayin etmektedir. Organik madde miktarı yüzeyden derinlere doğru azalmaktadır. KHGM (1989) raporuna göre; bu topraklar, Bartın Çayı'nın batısında ve merkez ilçe çevresi özellikle güney kesimlerinde ağırlıklı olarak bulunmaktadır. Dağlık, tepelik, eğimli arazilerde ve geniş yapraklı orman örtüsü altında oluşmuşlardır (Çelikyay'dan 2005). Bu tür toprak grubu kent merkezinin kuzeyindeki Dallica, Kocareis, Topluca, Akgöz ve Uzunöz köyleri çevresinde ve batısındaki Şiremirçavuş, Şiremirtabaklar ve Gürgenpınarı çevrelerinde bulunmaktadır.

- 2) Gri Kahverengi Podzolik Topraklar: Bu topraklar serin ve yağışlı iklimlerde, çoğunlukla yaprağını döken, kısmen de iğne yapraklı orman örtüsü altında ve değişik ana madde üzerinde oluşurlar (Bartın Valiliği 2006). KHGM (1989) raporuna göre; Bartın kenti üzerinde ikinci büyük toprak grubunu oluşturur. İç kesimlerden başlayarak doğuya doğru uzanan bölgede yer alır. Çoğunlukla yaprağını döken, kısmen iğne yapraklı orman örtüsünün altında oluşan bu grubunun büyük kısmı %20'den fazla eğimlerde yer almaktadır (Yılmaz'dan 2001). Bu toprak grubunun araştırma alanında kent merkezinin batısında bulunan Karasu ve Saraylı köyleri çevresinde yer aldığı görülmektedir.
- 3) Kireçsiz Kahverengi Orman Toprağı: Şahin ve Doğanay'a (2000) göre; kireçli veya kireçsiz orman toprakları, genel olarak tarım yapılmaya elverişli değildir. Bu nedenle kireçli veya kireçsiz orman toprakları bitki besin maddesi bakımından fakirdir (Çelikyay'dan 2005). Araştırma alanındaki bir diğer büyük toprak grubudur. Bu topraklarda üst toprak iyi oluşmuştur ve gözenekli bir yapıya sahiptir. Bu toprak grubu genellikle yaprağını döken orman topluluğu altında oluşmaktadır. Doğal drenajları iyidir. Araştırma alanındaki kireçsiz kahverengi orman toprağı genellikle yaprağını döken orman örtüsü altında bulunmaktadır. Bu toprak grubu kent merkezinin güneyinde Kutlubeydemirci, Muratbey, Kabagöz ve Akçalı köyleri çevrelerinde büyük alan kaplamaktadır.
- 4) Alüvyal Toprak: Akarsu tarafından taşınıp biriktirilen materyaller üzerinde oluşan alüvyal toprağın profili alüvyal toprak olarak adlandırılır. Alüvyal topraklar, oldukça verimli ve tarımsal faaliyet değeri yüksek topraklardır (Yılmaz 2001). Bu toprak grubu araştırma alanında Bartın Çayı ve kolları boyunca yaygın olarak görülen ve sulu tarımın yapıldığı alanları oluşturmaktadır.
- 5) Kolüvyal Toprak: Genellikle dik eğimlerin eteklerinde ve vadi ağzlarında yer alırlar. Yer çekimi, toprak kayması, yüzey akışı ve yan derelerle taşınarak biriken materyaller üzerinde oluşmuş genç topraklardır (Bartın Valiliği 2006). KHGM (1989) verilerine göre; araştırma alanında en az bulunan toprak grubu olarak kolüvyal toprak grubu görülmektedir. Bu toprak grubu genellikle dik eğimlerin eteklerinde ve vadi ağzlarında yer alan bu toprak grubu, kent merkezi akarsu vadilerinde görülmektedir (Yılmaz 2001).

Bartın kent merkezi ve yakın çevresi büyük toprak grupları haritası Şekil 4.7'de görülmektedir.

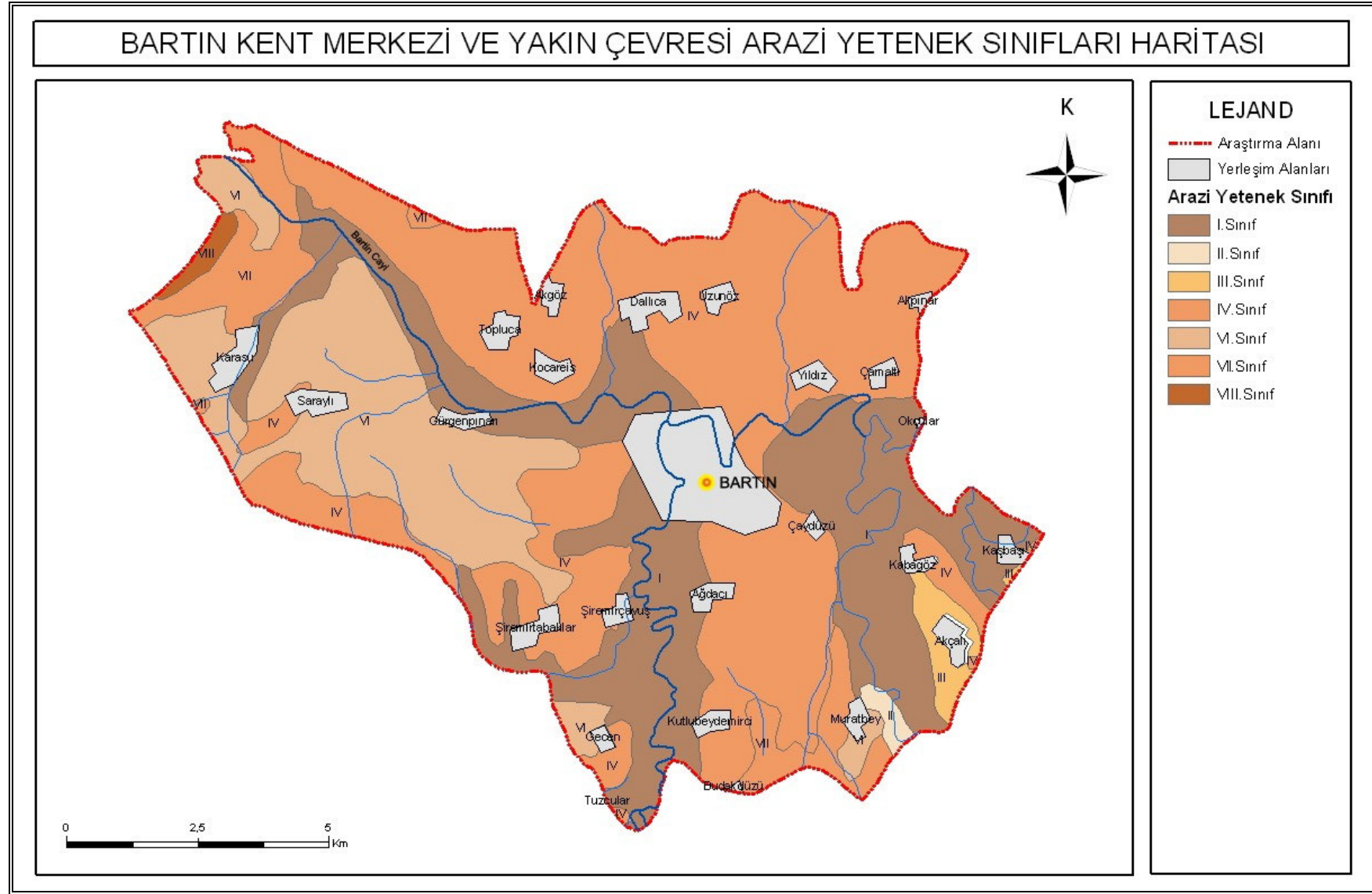
Şekil 4.7 Bartın kent merkezi ve yakın çevresi toprak grupları haritası (Yılmaz 2001 ve Cengiz 2007'den değiştirilerek).

4.2.3.2 Toprak Yetenek Sınıfları

Toprağın bitkisel üretim yeteneğini oluşturan ve sınırlayan etkenlerdir. Toprağın fiziksel özellikleri, bitkilerin gelişim güçleri, iklim gibi etkenler dikkate alınarak hazırlanan sınıflandırmada arazilerin tarıma elverişlilik dereceleri ve verimi sınırlayan etkenlerin durumuna göre sekiz sınıfa ayrılmıştır. Türkiye’de kullanılan en önemli arazi sınıflandırma sistemi de AKYS sistemidir. Bu sistemden kültür bitkileri yetiştiriciliğinde ve arazi bozulmasına neden olmadan tarımsal arazi kullanımının sağlanmasında ve ormancılıkta yararlanılmaktadır (Çelikyay 2005).

Araştırma alanı içerisindeki toprakların arazi kullanım yetenek sınıfları I., II., III., IV., VI., VII. ve VIII. sınıftır. Bartın ilinin 213.400 ha büyüklüğündeki arazi varlığının tarıma elverişli olan I., II., III. ve IV. sınıf arazilerinin miktarı kentin dörtte biri kadardır (Yılmaz 2001).

Bartın kent merkezi ve yakın çevresi arazi kullanım yetenek sınıfları haritası Şekil 4.8’de görülmektedir.

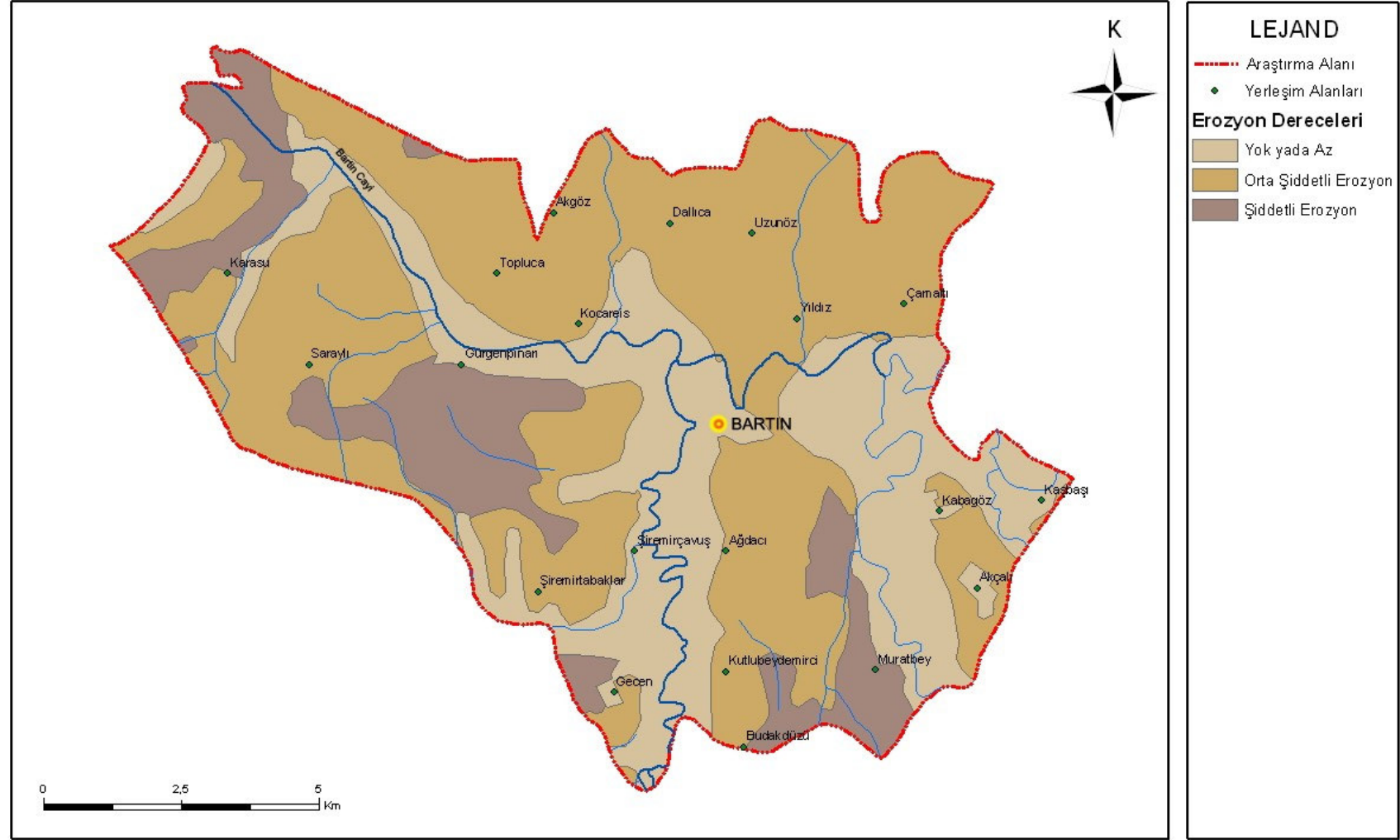
Şekil 4.8 Bartın kent merkezi ve yakın çevresi arazi yetenek sınıfları haritası (Yılmaz 2001 ve Cengiz 2007'den değiştirilerek).

Araştırma alanında kapladıkları alan büyüklüklerine göre; IV. Sınıf, I. Sınıf, VI. Sınıf, VII. Sınıf araziler ve az miktarda II. Sınıf, III. Sınıf ve VII. Sınıf araziler bulunmaktadır. Bartın Çayı ve kollarını çevreleyen araziler I. sınıf arazi kullanım yetenek sınıfına sahiptir ve tarımsal üretim açısından verimli olduğu için üzerinde sulu tarım yapılmaktadır. Kent merkezinin batı ve kuzeybatıdaki sahil kesiminde (İnkumu) yer alan VI. ve VII. sınıf arazi kullanım yetenek sınıfına sahip alanlar ormanlık alanlardan oluşan eğimli arazilerdir. Kent merkezinin kuzey kesimi ağırlıklı olarak IV. sınıf arazi kullanım yetenek sınıfına sahip alanlardan oluşmaktadır. Bu arazilerin büyük kısmı orman, alanıdır. Kent merkezindeki yerleşim alanın ve I. sınıf arazilerin etrafında, IV. sınıf arazi kullanım yetenek sınıfına sahip olan araziler yer almaktadır. Mevcut yerleşim alanın çevresindeki kısımlarındaki kent gelişim konut alanları IV. sınıf araziler üzerindedir. Araştırma alanında az miktarda bulunan III. Sınıf araziler kent merkezinin güneydoğusundaki Akçalı ve Kabagöz köyleri çevrelerinde bulunmaktadır. II. Sınıf araziler ise, kent merkezinin güneyindeki Muratbey Köyü çevrelerindedir. Tarımsal kabiliyet yönünden en zayıf sınıf olan VIII. Sınıf araziler ise, İnkumu sahil yerleşkesi şeridindeki kumullarında mevcuttur.

4.2.3.3 Erozyon Durumu

Bartın kent merkezi ve yakın çevresi araştırma alanında, erozyon durumu bakımından en fazla orta, çok az (yok) ve şiddetli eğim grubunu kaplamaktadır. Çok şiddetli erozyonun görüldüğü alanlarda oldukça azdır. Hiç ya da çok az erozyon grubu olarak değerlendirilecek alanlarda oldukça azdır. Araştırma alanında erozyon durumuna ilişkin potansiyel durum, genel olarak orta değerlerde saptanmıştır. Özellikle Kocaçay ve Kozcanaz çaylarının geçtiği hatlarda ve İnkumu sahilinde çok düşük potansiyel göstermişlerdir. Yerleşim alanları erozyon durumunun düşük ve orta erozyon derecesine sahip alanlarda yoğunlaşmış görünmektedir. Şiddetli erozyonun görüldüğü alanlar; eğimin fazla olduğu Bartın Çayı'nın Karadeniz'e döküldüğü İnkumu sırtlarında Karasu Köyü çevresinde, kent merkezinin güneyinde bulunan Muratbey Köyü çevrelerinde, batısındaki Gürgenpınarı köyü çevrelerinde bulunmaktadır (Bartın Valiliği 2006). Bartın kenti ve yakın çevresi erozyon dereceleri haritası Şekil 4.9'da gösterilmektedir.

BARTIN KENT MERKEZİ VE YAKIN ÇEVRESİ EROZYON DERECELERİ HARİTASI

Şekil 4.9 Bartın kent merkezi ve yakın çevresi erozyon dereceleri haritası (Yılmaz 2001 ve Cengiz 2007'den değiştirilerek).

4.2.4 İklim

Bartın’da tipik Karadeniz iklimi görülmektedir. Yazları serin, kışları ılık ve yağışlı geçer. Her mevsimde yağış alan Bartın, özellikle sonbaharda ve kışın fazla yağış almaktadır. Bu yağışlar yazları yağmur, kışları yağmur ve kar şeklindedir. Bartın, Türkiye ortalamasından iki kat fazla yağış almaktadır. Denize yakınlığı ve yüksek olmayan dağ sıraların kıyıya paralel oluşu, genellikle kıyı şeridi üzerinde sıcaklık farklılıklarının azalmasına, nemin artmasına ve Balkanlardan gelen hava kütlelerinin etkisinde kalmasına neden olmaktadır. Yağışların merkezde yaklaşık 1000 m yüksek kesimlerde yaklaşık 1200 mm’dir. Nispi nem oranı ortalama %82 düzeyindedir. Sıcaklık ortalaması 12.4°C, yaz aylarında sıcaklık ortalaması 21°C kış aylarında ise 6°C’dir. Toplam açık günler sayısı 225, yağışlı günler sayısı 125 ve karla örtülü günler sayısı 15’dir (BMİ 2008).

Bartın’ın iklimi çeşitli etmenler dikkate alınarak aşağıda daha detaylı bir değerlendirme yapılmıştır.

4.2.4.1 Sıcaklık

Şahin ve Doğanay’a (2000) göre; sıcaklık, yağış, nem ve rüzgar gibi diğer iklim elemanlarının oluşmasında oldukça etkilidir. Bu nedenle insanı ve çevreyi de en fazla etkileyen iklim elemanıdır (Çelikyay’dan 2005).

Bartın ilinde uzun yıllar içerisindeki ildeki ortalama sıcaklık 12.4°C, ortalama yüksek sıcaklık 18.6°C ve ortalama en düşük sıcaklık 7.3°C’dir. İlde en sıcak aylar Temmuz ve Ağustos, en soğuk aylarsa Ocak ve Şubat aylardır (BMİ 2008). Bartın ili ortalama sıcaklık değerleri diğer iklim verileri ile birlikte aylara göre Çizelge 4.1’de gösterilmektedir.

4.2.4.2 Yağış

Şahin ve Doğanay’a (2000) göre; yağış da iklimin önemli bir elemanıdır. Yağışlar, yeraltı-yer üstü su kaynaklarının ve bütün canlıların vazgeçilmez ihtiyaç maddesi olan suyun ana maddesidir. Yağış, tarım için çok önemlidir ve özellikle tahıl tarımı büyük oranda yağışlara bağlıdır. Tüm bu olumlu yönlerine karşın gerekli tedbirler alınmazsa, özellikle sağanak

yağmur yağışları toprak erozyonuna, sellere ve heyelanlara yol açmaktadır (Çelikyay'dan 2005).

Bartın'da yağışlar yazları yağmur, kışları kar ve yağmur olarak görülmektedir. Bartın ilindeki ortalama yağış miktarı 72 mm'dir. 2006 yılında ortalama yağış miktarının en fazla olduğu ay (123.9 mm) Ocak, en az yağış düştüğü ay ise (0.2 mm) Mayıs ayıdır (BMİ 2008). Bartın ili ortalama yağış miktarları Çizelge 4.1'de diğer iklim verileri ile gösterilmektedir.

4.2.4.3 Rüzgar

İklimin oluşmasında etkili sıcaklık, yağıştan başka bir diğer etmende rüzgarlardır. Hakim rüzgar esme yönü bir alanın nem ve sıcaklık ekonomisini etkiler (Çepel 1994). Yaz mevsiminde Türkiye'de basınç ve rüzgar durumu, Azor yüksek basıncı ile Basra Körfezi alçak basıncının etkisi altındadır. Bu mevsimde güneyden gelen rüzgarlar etkilidir ve yazın sıcaklık derecesinin yükselmesine neden olur. Kış mevsiminde ise Karadeniz kıyılarında kuzeyden gelen rüzgarlar esmektedir. Bu nedenle Karadeniz dağlarının kuzey bakılı yamaçları bol yağış alır ve kışın sıcaklık derecesinin düşmesine neden olur. Bartın ili rüzgar yön analizlerine göre ildeki hakim rüzgar yönü kuzeybatıdır (BMİ 2008). Bartın ili rüzgar yönü ve ortalama şiddeti verileri, diğer iklim verileri ile birlikte Çizelge 4.1'de gösterilmektedir.

4.2.4.4 Nem

İldeki ortalama nispi nem oranı %78 olup, ortalama nispi nemin en yüksek olduğu aylar Ekim-Şubat arası, en düşük olduğu aylarsa Nisan-Haziran arasındır (BMİ 2008). Kent merkezinin iç kesimlerindeki nem değeri, alanın güney doğusu yönünde gittikçe azalma göstermektedir. Bartın ili merkez ilçesi, boğaz mevkisinden başlamak üzere batıya doğru en yüksek nem değerlerine ulaşır. %80 civarındaki nem değeri, yükselti 0-250 m. arasında olduğu ve ilçe merkezini de kapsayan iç kesimlerde görülür. Nem yönünden en yüksek değer merkez ilçede saptanmıştır (Yılmaz 2001). Bartın ili aylara göre nispi nem ortalamaları diğer iklim verileri ile birlikte Çizelge 4.1'de gösterilmektedir.

Çizelge 4.1 Bartın ili aylık ve yıllık iklim verileri (BMİ 2008).

Aylar	Ortalama Sıcaklık (°C)	Ortalama Yağış (mm)	Rüzgar Yönü Şiddeti (m/sn)	Ortalama Nispi Nem (%)
Ocak	6.6	123.9	W 1.0	85
Şubat	2.8	112.4	W 1.8	82
Mart	3.5	68.1	ESE 1.5	79
Nisan	9.4	54.6	SSW 1.7	78
Mayıs	16.3	8.3	NNW 1.7	75
Haziran	20.2	0.2	NNW 1.9	64
Temmuz	22.2	71.3	SSE 1.7	73
Ağustos	22.1	6.5	NNW 1.7	72
Eylül	17.2	89.3	NNW 1.4	83
Ekim	14.4	119.1	S 1.6	81
Kasım	9.2	100.7	SSE 1.0	85
Aralık	5.1	109.6	WNN 1.0	85
YILLIK	12.4	71.95	S 1.5	78

4.2.5 Su Varlığı

Batı Karadeniz Bölgesi'nin ılık ve bol yağışlı iklim özelliklerini taşıyan Bartın ili ve yakın çevresi genelde her mevsim yağış almaktadır. Alan yerüstü ve yeraltı su kaynakları bakımından oldukça zengindir (Çelikyay 2005). Bartın, Karadeniz kıyısında 59 km'lik sahil şeridiyle kıyı bölgesi su varlığı yönünden oldukça zengindir (Yılmaz 2001).

Bartın ilindeki dere ve çaylar düzenli bir rejime sahip değildir. Bu nedenle sık sık taşkın ve sel olayları meydana gelmektedir. Bartın Çayı'nın yükselmesinde ve sellerin oluşmasında; fırtınalı ve yağışlı havalarda deniz tabanı ile dere tabanının aynı seviyede olması ve dalgaların yükselmesiyle deniz sularının çaya girişi, denize akış hızının zayıflaması, tatlı suyun tuzlu suya girişiminin zorluğu gibi nedenlerin olduğu görülmektedir (Bartın Valiliği 2006).

Araştırma alanında beş adet su kaynağıyla, kuru ve sulu dereler bulunmaktadır. Bartın Çayı ve onu besleyen kollar en büyük su kaynağıdır. Bartın kent merkezi ve yakın çevresi hidroloji haritası Şekil 4.10'da görülmektedir.

Şekil 4.10 Bartın kent merkezi ve yakın çevresi hidroloji haritası (Yılmaz 2001 ve Cengiz 2007'den değiştirilerek).

İl Özel İdare Müdürlüğü'nün (1998) hazırladığı rapor göre, Bartın'ın en önemli akarsuyu kente de adını veren Bartın Çayı'dır. Başlıca iki kolu olan Kocaçay ve Kocanaz Çayı, Bartın kent merkezinin Gazhane burnunda birleşip Boğaz mevkisinde Karadeniz'e dökülmektedir. Bartın Çayı'nın akış hızı saatte 720 m olup, her yıl denize bir milyar metreküp su akıtmaktadır (Yılmaz'dan 2001).

Devlet Su İşleri'nin (DSİ) hazırladığı (2000) raporuna göre; Bartın Çayı kentin başlıca sulama suyu kaynağıdır. Çayın ortalama debisi 23.82 m³/sn.dir. Özellikle Bartın kent merkeziyle Karadeniz'e döküldüğü bölge arasındaki rakım farkının az olması sebebiyle derin bir yatak içinde çok yavaş akmaktadır. Bu nedenle Bartın Çayı üzerinde Karadeniz'den kente ulaşım yapılabilmektedir. Türkiye'nin rejim ve fiziki durum bakımından ulaşımına müsait tek çaydır. Ancak son yıllarda yatağın dolması ve ulaşımın karayoluna yönelmesi nedeniyle fazla kullanılmamaktadır (Yılmaz'dan 2001).

Kocanaz Çayı güneyden doğup kozcağızdan kuzeye doğru akar. Kocaçay ise Kastamonu'dan gelip Ulus'tan geçen Göksu ve Eldeş çayları (Ulus Çayı) ile daha sonra bunlara katılan derelerden oluşur. Arıt ve Mevren derelerinden oluşan Kozlu Çayı ve buna katılan Kışla deresi, Karaçay Deresi ve Akpınar Deresi, Kocaçayı besleyen akarsulardır (Yılmaz 2001, Çelikyay 2005).

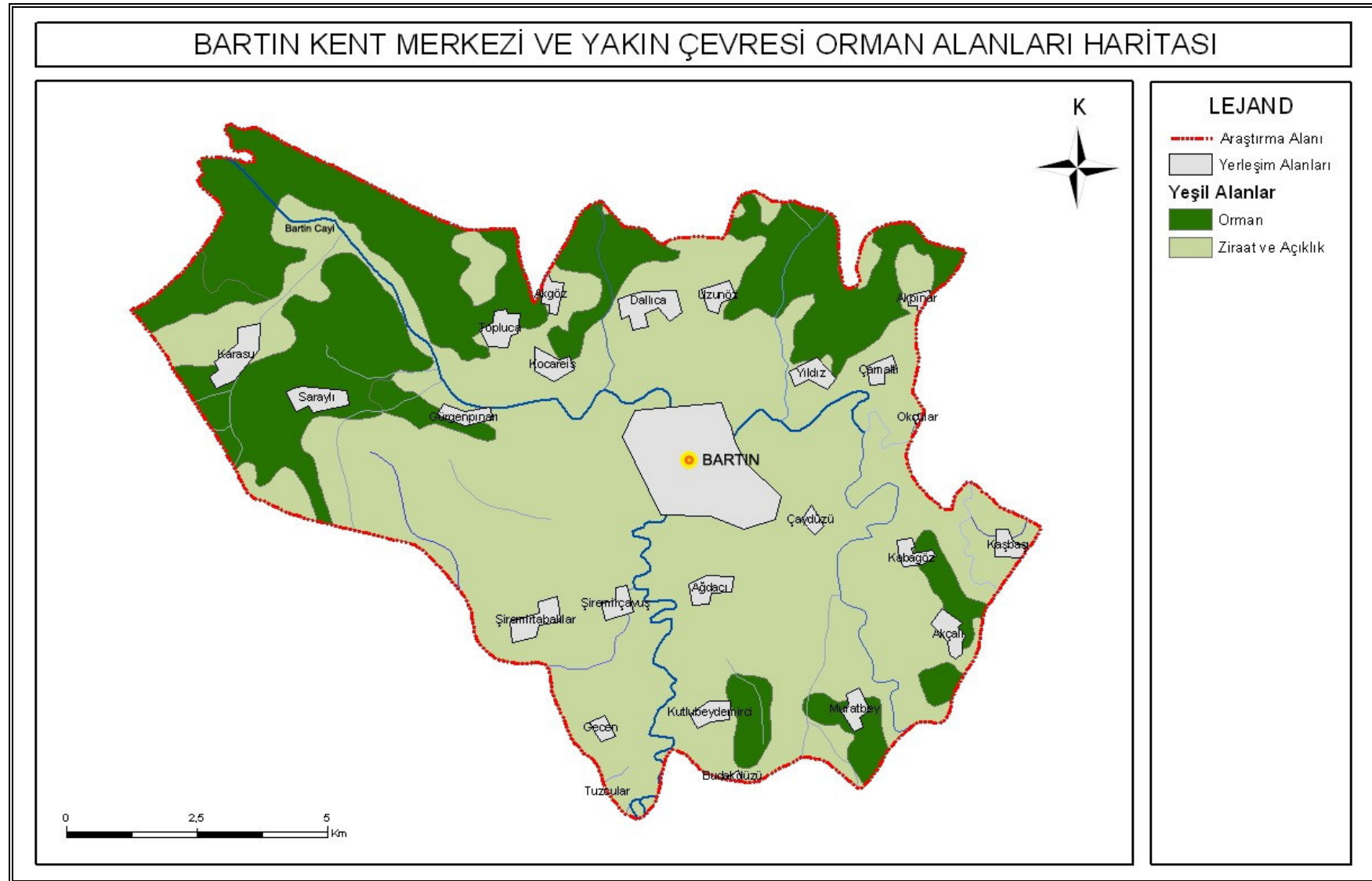
4.2.6 Doğal Bitki Örtüsü

Batı Karadeniz Bölgesi bitki coğrafyası bakımından Euro-Siberian (Avrupa-Sibirya) flora alanının *Euxine* (öksin) alt flora alanında bulunmaktadır. Bolu, Zonguldak, Bartın ve Karabük illerinde doğal bitki örtüsü içerisinde, yüksek oranda orman vejetasyonu ve kıyı şeridinde bulunan yabancı maki vejetasyonu ve yüksek dağ bölgelerinde, orman üst sınırından sonra da alp vejetasyonunu oluşturan meralar bulunmaktadır. Türkiye ormanları içerisinde zengin tür çeşitliliği ile doğal arboretum durumunda olan Batı Karadeniz Bölgesi orman vejetasyonunda Meşe (*Quercus sp.*), Gürgen (*Carpinus sp.*), Kestane (*Castanea sp.*), Çınar (*Platanus sp.*), Ihlamur (*Tilia sp.*) ve Kızılağaç'ın (*Alnus sp.*) hakim olduğu %70 geniş yapraklı ormanları ile Gökmar (Abies sp.), Karaçam (*Pinus nigra*) ve Sarıçam (*Pinus sylvesters*) türlerinin hakim olduğu %30 iğne yapraklı ormanlar ve bunların karışımından oluşan karışık ormanlar bulunmaktadır. Ormanların büyük bir tür zenginliğine sahip bulunması dikkati çekmektedir (Bartın Valiliği 2006).

Bartın ilinin 214.300 ha olan yüzölçümünün %46'sını ormanlar, %7'sini çayır ve meralar, %35'ini tarımsal alanlar, %12'sini yerleşim alanları ve kültüre elverişsiz alanlar kaplamaktadır. Bartın ili sınırları içinde yaklaşık 100.000 ha orman varlığı mevcuttur. Bu ormanlar ilin belirli bölgelerinde yoğunlaşmamış olup, il içerisinde dengeli olarak dağılmıştır. Bu orman alanları yükseltilerin, engebeli topografyanın bulunduğu alanlarda bulunmaktadır. İlde mevcut su kaynaklarının çoğu orman alanlarından beslenmektedir. Özellikle kireçtaşları üzerinde oluşmuş orman dokusunun önemli bölümü Bartın-Küre Dağları Milli Parkı içerisinde kalmaktadır (Bartın Valiliği 2006). Bartın kent merkezi ve yakın çevresi mevcut orman alanları haritası Şekil 4.11'de gösterilmektedir.

Bartın'da kıyı kuşağında yapraklı ağaçlarla başlayan orman varlığı yükseklerle doğru ibrelili ormanlara dönüşür. Sahil boyunca, 600 m yüksekliğe kadar olan alanın karakteristik ağaçları meşe (*Quercus sp.*), Kayın (*Fagus sp.*), Gürgen (*Carpinus sp.*) türleridir. Sahilden içerilerde ve 1500 m'den yüksek kesimlerde ise Kayın (*Fagus sp.*), Kestane (*Castanea sp.*) ve Çam (*Pinus sp.*) yaygındır. Bu ana ağaç türlerine bazı kesimlerde Kavak (*Populus sp.*), Çınar (*Platanus sp.*), Kızılağaç (*Alnus sp.*), Dişbudak (*Fraxinus sp.*), Kiraz (*Cerasus sp.*), Karaağaç (*Ulmus sp.*), Akçaağaç (*Acer sp.*), Porsuk (*Taxus sp.*) ve İhlamur (*Tilia sp.*) vb ağaçlar katılmaktadır. Ayrıca Ormangülü (*Rhododendron sp.*), Çobanpüskülü (*Ilex sp.*), Kocayemiş (*Arbutus sp.*), Böğürtlen (*Rubus sp.*) vb ağaççıklar ve çalılar da bulunmaktadır (Atik 1998).

Bartın kenti orman alanlarındaki yaygın mevcut bazı türler Ek Açıklamalar A'da verilmiştir.

Şekil 4.11 Bartın kent merkezi ve yakın çevresi orman alanları haritası (Yılmaz 2001 ve Cengiz 2007'den değiştirilerek).

Kaya (1999) verilerine göre, Bartın yöresinde üç yıl süre ile yapılan flora çalışmasında, 657 bitki örneği toplanmış ve bu bitkilerin 96 familyaya ait 357 cins ve 448 tür belirlenmiş, bu türlere ait 136 alt tür ve 45 varyete saptanmıştır. Ayrıca çalışmada 3 tane endemik türe rastlanmıştır (Yılmaz'dan 2001).

Yörede baskın ve karakteristik türler olarak; *Carpinus betulus* (Gürgen), *Castanea sativa*, *Fagus orientalis* (Kayın), *Ostrya carpinifolia* (Kayacık), *Tilia argentea* (Gümüşi İhlamur), türleri yer almaktadır. Ayrıca önemli çalı türleri olarak; *Arbutus unedo* (Kocayemiş), *Cistus creticus* (Tüylü Laden), *Cistus salviifolius* (Laden), *Erica arborea* (Funda), *Laurus nobilis* (Defne), *Myrtus communis* (Mersin), *Phillyrea latifolia* (Akçakesme), *Rosa canina* (Kuşburnu), *Spartium junceum* (Katırtırnağı) türlerine de rastlanmıştır (Yatgın 1996).

4.2.7 Yaban Hayatı

Bartın'ın hayvan varlığını çift yaşamlılar, sürüngenler, memeliler ve kuşlar oluşturur. Bartın ilinde yaşayan çift yaşamlılardan kurbağa çeşitleri ve şeritli semender; sürüngenlerden kertenkele, yılan ve tosbağa çeşitleri; memelilerden kurt, çakal, gelincik, porsuk, tilki, ağaç sansarı, sincap, kirpi, köstebek, yediuyur, fare çeşitleri, boz ayı, yabani domuz, tavşan, karaca ve yarasa türleri sayılabilir (BTSO 2007).

Bartın hayvan varlığını oluşturan bu canlılardan yaban domuzu yasal olarak her zaman avlanabilen bir canlıdır. Yarasa türleri, kirpi, gelincik, sincap gibi canlılar ise Orman Bakanlığı Milli Parklar ve Av Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü'nün 1996/1997 Av Dönemi Merkez Av Komisyonu kararı ile koruma altına alınmış türlerdir. Boz kaz, doğu atmacası, yalıçapkını, puhu, şahin, saz delicesi, çobanaldatan, saka, akleylek, alaca ağaçkakan, kırlangıç, kara ağaçkakan, ispinoz, kerkenez, akkuyruk, karakafa martı, karaçaylak, dağ kuyruksallayanı, arı kuşu, altın renkli yağmurkuşu, bataklık baştankarası, yeşil ağaçkakan, kumru, sığırcık vb kuşlar da belirli zamanlarda avlanabilmektedir (BTSO 2007).

4.3 ARAŞTIRMA ALANI KÜLTÜREL ÖZELLİKLERİ VE SOSYO-EKONOMİK YAPI

Bu bölümde Bartın ilinin nüfus, tarih, ekonomik yapı vb kültürel ve sosyo-ekonomik yapısı ile bilgiler verilmiştir.

4.3.1 Tarihi

“PARTHENIA”dan Bartın’a dönüşen adın kaynağı “PARTHENIOS”dur. Bartın Çayı’nın antik çağdaki adı olan Parthenios; Yunan mitolojisinde “Sular Tanrısı”dır. Antik çağda, Parthenios adı verilen Bartın Çayı’nın kenarında kurulan Bartın kentinin PARTHENIA adıyla anıldığı ve zamanla Bartın’a dönüştüğü yazılı kaynaklardan anlaşılmaktadır (URL-3 2008).

Bartın kentini, M.Ö. 14.yy’da Gaskalar sahiplenmiştir. Sonra Hititler, Frigler, İyonlar, Kimmerler, Lidyalılar, Persler, Helenler, Pontuslar, Roma ve Bizanslılar, Selçuklular ve Osmanlılar yurt edinmişler (URL-3 2008).

M.Ö. 70 yıllarında Anadolu’ya giren Romalılar yöreye sahip oldular ve M.S 395 yıllarına kadar Roma İmparatorluğu hakimiyetinde kaldı. Bartın ve çevresi ise Bizans’tan sonra 11.yy sonlarında Anadolu Selçuklu Devleti’nin eline geçti. 200 yıllık Selçuklu döneminden sonra 1326’da Kastamonu yöresine hakim olan Candaroğulları Beyliği ve 1392’den itibaren de Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde yer aldı (URL-3 2008).

Osmanlı topraklarına ise, 1402 yılında yapılan Ankara savaşı sonunda bir ara İsfendiyaroglu Beyliği’nin eline geçen kent 1461 yılında tekrar Osmanlı Devleti egemenliğine girmiştir. 1460 yılına gelindiğinde, Bartın ve çevresi; Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde, Amasra ise Ceneviz Kolonisiydi. Anadolu’da Türk birliğini sağlamak Cenevizlerin elinde bulunan Karadeniz ticaretini ve denizyolunu ülkesine kazandırmak amacıyla Kuzey Anadolu Seferi’ne hazırlanan Fatih Sultan Mehmet Han, ilk hedef olarak Amasra, Kastamonu ve Sinop’u seçti. 1460 yılında, Amasra üzerine yürüyen Fatih Cenevizlilerden kan dökülmeden Amasra’yı teslim aldı (URL-3 2008).

Cumhuriyet döneminde Bartın; 1920 yılında Zonguldak Mutasarrıflığı’na bağlanan Bartın’ın 1924 yılında Zonguldak’ın il olmasıyla birlikte bu ilin ilçesi haline gelmiştir. 07 Eylül 1991 tarihinde de 28.08.1991 tarih ve 3760 sayılı yasayla il statüsüne kavuşmuştur. Bartın iline bağlı ilçelerden Osmanlı döneminde ilçe iken Cumhuriyetle birlikte bucak statüsüne düşürülen Amasra 1987 yılında yeniden, Ulus 1944 yılında, Kurucaşile 1957 yılında ilçe olmuştur. Bartın’ın halen Merkez, Amasra, Ulus ve Kurucaşile olmak üzere dört ilçesi, Arıt Kozcağız, Kumluca ve Abdipaşa beldeleriyle birlikte 264 köyü vardır (URL-3 2008).

4.3.2 Nüfus

Araştırmada rekreasyon alanlarının kullanımının hesaplanmasında araştırma alanı içerisindeki yerleşimlerle sınırlı olmadığından genel nüfus oranları daha büyük öneme sahiptir. Bu nedenle Bartın kentinin genel nüfusuna bakılmıştır. Ancak anket çalışması mücavir alan içerisindeki birincil kullanıcı nüfusuna göre yapılmıştır.

Cumhuriyet kurulduktan sonra ise ilk nüfus sayımı 1927’de yapılmıştır. Daha sonraki her beş yılda bir Bartın’ın nüfusu belirlenmiştir. Bu sayımlarda 1935-1940 yılları arasında nüfus azalmış, 1945-1950 yılları arasında sabit kalmış, 1950 yılından sonra, önceki yıllara göre daha hızlı bir artış olmuştur (Çilsüleymanoğlu 1996). Bazı yıllardaki nüfusta azalmanın sebebi, halkın Zonguldak, Karabük ve İstanbul’da gelişen ticaret ve sanayi ile birlikte iş imkanı bulmak istemeleridir (Yılmaz 2001).

İl genelinde kentsel nüfusta artış olurken, kırsal nüfusta azalma ölçülmüştür. Özellikle kırsal nüfustaki azalmanın kentsel nüfustaki artıştan daha fazla olduğu ölçülmüştür. İl genelindeki toplam nüfus değişimine bakıldığında 1990 yılında 205.834 olan toplam nüfus 2008 yılındaki verilere göre 182.131’e düşmüştür (TÜİK 2008).

Anket çalışması ise, TÜİK (2008) ADNKS verilerine göre mücavir alan içerisinde kalan yerleşim yerlerinin nüfus değerlerine göre yapılmıştır. Rekreasyon alanlarını birincil derecede kullanacak olan nüfus dikkate alınmıştır. TÜİK (2008) verilerine göre; Bartın kenti mücavir alan içerisinde kalan yerleşim yerlerinin toplam nüfusu ise 42.932’dir. Bu nüfusa kent merkezi ve çevre köylerdeki yerleşimler dahildir.

4.3.3 Eğitim Durumu

Gelişmiş ülkelerde 100 okur-yazar erkeğe karşın 104 okur-yazar kadın varken Türkiye’de bu oran 79’dur. Kadın nüfusunun eğitim, gelir seviyesi ve işgücüne katılımı sadece gelir dağılımı ve yoksulluk açısından değil aynı zamanda direkt olarak nüfus artış hızını etkileyen bir unsurdur. Kadın nüfusun okuryazarlık oranı ve kadının işgücüne katılım oranı yüksek olan ülkelerde nüfus artış hızı düşüktür (Dansuk 1997).

Bartın, ülkenin okuma-yazma oranı yüksek olan illerdendir. 1990 yılında detaylı bir şekilde araştırılan okur-yazarlık oranı erkekler arasında %52, kadınlar arasında ise %47'dir. 2004 verileri incelendiğinde şehirde yaşayanların okur-yazar oranı kırsal kesimde yaşayanlara oranla daha fazladır. Kırsal kesimde daha düşük olmasına karşın ülke geneli düşünüldüğünde birçok şehrin okuma-yazma oranlarından daha yüksektir (DPT 2007). Okuma-yazma oranları Çizelge 4.2'te görülmektedir.

Çizelge 4.2 Bartın eğitim durumu 2006-2007 yılı okullaşma oranları (Bartın Valiliği 2008c).

	Okullaşma oranları		
	Okulöncesi	İlköğretim	Ortaöğretim
Bartın	%33,4	%99,9	%77

Şahin'e (1998) göre; okur-yazarlar içerisinde ilkokul mezunları en büyük orana sahiptirler. Okur-yazarların; %86'sı ilkokul mezunudur, bu oran kırsal kesimde %74'tür. Okur-yazar erkeklerin %83 ilkokul, %10 ortaokul ve dengi, %3 lise ve dengi, %3'de üniversite mezunu oldukları görülmektedir. Okur-yazar kadınların %93 ilkokul, %4 ortaokul ve dengi, %1,5 lise ve dengi, %1,2 üniversite mezunu oldukları görülmektedir. Bu değerlere göre nüfusun çok az bir kısmı yüksekokul seviyesine kadar eğitimine devam ettirmektedir. Bu oran kadınlar arasında daha düşüktür. Böylece Bartın ili eğitim durumu irdelendiğinde orta potansiyel basmağında yer almaktadır (Yılmaz'dan 2001).

4.3.4 Ekonomik Yapı

Bartın, Türkiye'nin kırsal kesimde oturanlarının oranının en fazla olduğu üçüncü il konumundadır. Nüfusun %71 oranında kırsal kesimde yaşaması, ekonominin tarım ve hayvancılığa dayalı olduğu düşüncesini uyandırır da il ekonomisi, sanayi ve tarıma dayalı bir yapıya sahiptir. Sanayi kesiminde istihdam %25'lik bir oranla kömüre bağlı olmakla birlikte Bartın'da 72 kadar sanayi kuruluşu bulunmaktadır (Bartın Valiliği 2008b).

Bartın Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH) bakımından kişi başına düşen gelirin azlığı nedeniyle kalkınmada birinci derecede öncelikli iller arasında yer almaktadır. Tasarruf, coğrafi yapı, ulaşım, pazara yakınlık, nüfus, nitelikli insan gücü ve enerji alt yapısı yönünden ilde sanayileşme için yeterli potansiyel bulunmaktadır. Buna rağmen özel girişimcileri sanayi alanına istenilen oranda çekmek mümkün olmamıştır (Bartın Valiliği 2008b).

Mevcut sanayi tesisleri; gıda, orman ürünleri ve mobilya, kimya, kömür ve plastik, taş ve toprak, demir ve çelik ile metal eşya, tekstil, makine ve teçhizat sektörlerinde faaliyet göstermektedir. İldeki küçük ve orta ölçekli sanayi kuruluşlarının tamamı merkez ilçe etrafında toplanmıştır. Bartın'da ekonomik yapı, gelir seviyesi ile değerlendirilmiştir. DİE tarafından bildirilen cari fiyatlarla Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH) verilerine göre Bartın Türkiye içerisinde 67. sırada yer almaktadır (Bartın Valiliği 2008b).

Ekonomik durumu tarım ve hayvancılık, sanayi ve ticaret, turizm yönünden daha detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

4.3.4.1 Tarım ve Hayvancılık

Batı Karadeniz'in verimli ovalarına sahip olan Bartın'da tarımsal arazinin çoğunluğu tarla tarımına ayrılmıştır. Toprak ve iklim koşulları tarıma elverişli olmasına rağmen tarım alanlarının az ve dağınık olması nedeniyle tarım sektörü, madencilik, imalat sanayi ve hizmetler sektöründen daha sonra gelmektedir (Bartın Valiliği 2006).

214.300 ha olan ilin yüzölçümünün yaklaşık 74.408 ha tarım alanı, 98.578 ha orman alanı, 15.000 ha çayır-mera alanı ve 26.314 ha ise yerleşim ve diğer alanlar oluşturmaktadır. Bartın ilinin tarımda kullanılan 74.408 ha arazi varlığı toplam yüzölçümünün %34,7'sini oluşturmaktadır İlde üretilen bitkisel üretimler tarla, sebze ve meyve üretimi olarak üç ana grupta toplamak mümkündür (Bartın Valiliği 2006).

Bartın ili genel olarak engebeli bir arazi yapısına sahiptir. Bu durum makineli tarla tarımının yapılmasını engellediği gibi tarım alanlarının genel olarak küçük parçalı ve dağınık arazilerin oluşmasına neden olmuştur. Hemen hemen her aile içinde madende çalışan bir işçi veya maden emeklisi ya da yurt dışında çalışan bir birey bulunmaktadır. Bu durum ise tarımı ve tarımdan gelir elde etmek düşüncesini arka plana itmiştir (Bartın Valiliği 2008a).

Çizelge 4.3'te görüldüğü gibi tarımsal faaliyette kullanılan arazilerin %53,6'sı tarla alanı, %4,5'i meyvelik, %1,7'si sebzecilik için kullanılmaktadır. Tarımsal alanlarda tarla bitkilerinden buğday ve mısır, endüstri bitkilerinden ayçiçeği ve patates üretilmektedir (Çelikyay 2005).

Çizelge 4.3 Bartın ili tarımsal arazilerin kullanım durumu (Çelikyay 2005).

İL TARIM ARAZİLERİNİN KULLANIM DURUMU (2000)			
Kullanım Türü	Merkez İlçe (ha)	İldeki Toplam (ha)	İldeki Oranı (%)
Hububat Alanı	15.110	39.952	53.6
Nadas Alanı	7.200	7.400	10
Ekimi Yapılmayan Tarım Alanı	14.737	20.657	27.8
Meyvecilik Alanı	1.715	3.393	4.5
Sebzecilik Alanı	592	1.271	1.7
Bağ Alanı	-	5	0.02
Zeytinlik	-	20	0.03
Sanayi Bitkileri Alanı	530	540	0.73
Yumrulu Bitkiler Alanı	216	461	0.62
Yem Bitkileri Alanı	74	360	0.48
Baklagil Alanı	188	349	0.47
Toplam Tarım Alanı	40.362	74.408	100

Bartın ilinde fiziki yapı ve arazilerin dağılımı neniyle örtü altı sebzciliği giderek yaygınlaşmakta ve son yıllarda tarımsal ekonomide önemli bir yer almaya başlamıştır.

İlin iklim yapısı çeşitli meyve türlerinin yetişmesine olanak sağlamaktadır. Bu nedenle meyve türü yetiştiriciliği yapılmaktadır. Özellikle devlet yardımı ile son yıllarda meyve üreticiliğinde bir artış meydana gelmiştir. İl genelinde son yıllarda çilek üretimi önemli miktarda artış göstermiştir (Çelikyay 2005).

Bartın ili hayvan varlığının son yıllardaki durumuna bakılırsa, özellikle yerli sığır üretiminde önemli miktarda azalmanın, buna karşılık kültür sığırları üretiminde artışın olduğu görülmektedir. Manda üretiminin azaldığı, koyun ve keçi üretiminin arttığı görülmektedir. Kanatlı hayvanlardan hindi ve ördek üretimi azalırken tavuk üretimi çok ciddi boyutta bir artış göstermiştir. Özellikle arı üretiminin de son yıllarda önemli miktarda arttığı görülmektedir (Çelikyay 2005).

4.3.4.2 Sanayi ve Ticaret

Bartın'da sanayi yatırımları kamu tarafından başlatılmış olup, zamanla özel sektörün devreye girmesiyle artmaya başlamıştır. İldeki kamu yatırımlarının az olması ve bunların bir kısmının

da özelleştirilmesine rağmen üretim ve istihdam bakımından lider sanayi kuruluşu Amasra Kömür İşletmeleri Müessesesi'dir. Son yıllarda organize sanayi bölgeleri oluşturularak altyapısı hazırlanmış arsaların yatırımcılara tahsis edilmesi ile orta ölçekli fabrikalar kurulmuş bir kısmı üretime geçmiş bir kısmı da yatırımlarını sürdürmektedir (Çelikyay 2005).

Bartın planlı kalkınma dönemine girdikten sonra, organize sanayi bölgeleri uygulamasını başlatmıştır. Özel idare sanayi bölgesi, Bartın-Merkez 1. ve 2. sanayi bölgeleri ile üç sanayi bölgesine sahiptir. Bartın'da sanayinin yeterince gelişmemiş olması ve tarımsal gelirin düşüklüğü sebebiyle ticaret canlı değildir. Bartın'da kendi içinde kapalı bir ticari yapı olmakla birlikte Bartın limanı sayesinde azda olsa dış ticaret yapılabilmektedir. Son yıllarda yaygınlaşmaya başlayan örtü altı sebze yetiştiriciliği üretimi ve ticareti il ekonomisinde önem kazanmaya başlamıştır ve ilerleyen dönemlerde daha da yaygınlaşacağı beklenmektedir (Bartın Valiliği 2008a).

4.3.4.3 Turizm

Ulusal ve uluslararası düzeyde ekonomik, kültürel ve sosyal nitelikte bir faaliyet olan Turizm; döviz girdisi sağlayan ve iş olanakları yaratan özellikleriyle ulusal ekonomik ve sosyal kalkınma süreçlerine, kültürel ve toplumsal iletişimi sağlayıcı ve pekiştirici etkisi ile dünya barışının korunmasına katkıda bulunan bir sektördür (Bartın Valiliği 2006).

Bartın'da deniz, yayla ve av turizmi imkanları ve farklı dönemlere ait tarihi eserleri bir arada bulmak mümkündür. Doğal güzellikler ve tarihi eserler bakımından oldukça zengin olan Bartın ilinde, son yıllarda gelen turist sayısının artmasıyla, düşük kapasiteli küçük tesislerin yanı sıra, Bartın, İnkumu ve Amasra'da mevcut tesislerin ihtiyacı karşılayamaması sonucu ev pansiyonculuğu da gelişmiştir (Çelikyay 2005). Bartın'da 2006 yılında giriş yapan ve geceleme yapan turistlerin sayısını gösteren veriler Çizelge 4.4'te gösterilmektedir.

Çizelge 4.4 Konaklayan turistlerin tesise geliş-geceleme sayıları 2006 verileri (TÜİK 2008).

YILLAR	TESİSE GELİŞ			GECELEME		
	YABANCI	YERLİ	TOPLAM	YABANCI	YERLİ	TOPLAM
2006	131	17.967	18.098	200	26.346	26.546

Bartın'da 3 turizm işletme belgeli, 41 yerel yönetim belgeli (sezonluk tesisler dahil) olmak üzere toplam 44 konaklama, 100 civarında yeme-içme ve eğlence tesisi faaliyetini

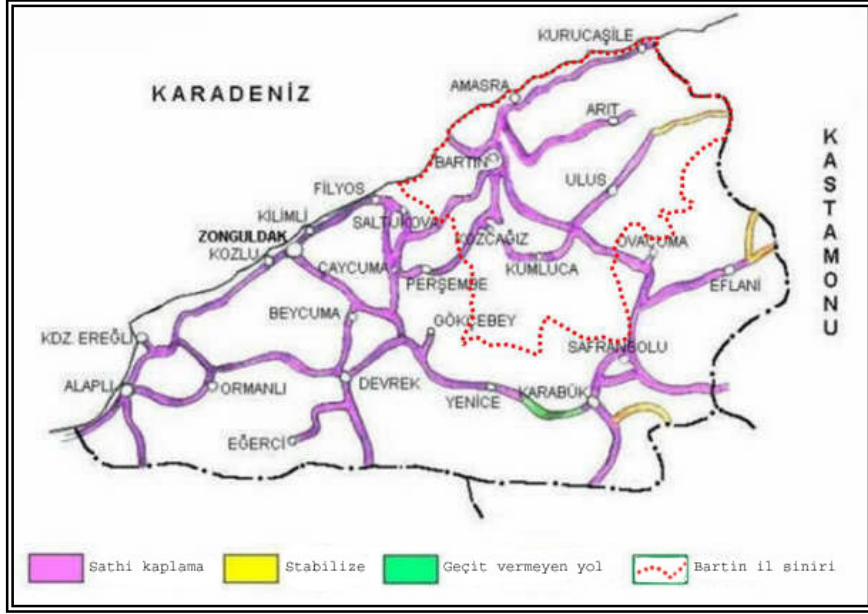
sürdürmektedir. Bunlara ek olarak 90 ev pansiyonu da yaz döneminde turistlere hizmet vermektedir. Bartın'daki turistik konaklama, yeme-içme ve eğlence tesislerinde yaklaşık olarak 850-1000 personel çalışmaktadır. Buna göre Bartın'da turizm sektörünün yaklaşık 1000 kişiye istihdam olanağı yarattığı düşünülse de sektörün diğer sektörlerle etkileşimi sayesinde bu olanağın daha da geniş olduğu tartışılmaz. Bu bağlamda sektörde üretilen gelirler açısından konaklama ve ulaştırma hizmetlerini yürüten işletmeler önemli rol oynamaktadır. Ancak, sektör olarak elde edilen gelirlerin artırılmasında ve yayılmasında bu hizmetleri tamamlayan (yani yan destek ünitelerini oluşturan büfe, fast-food, pastane, butik, deri giyim kuyumcu, hediyelik eşya, taksi, dolmuş vb) küçük işletmelerin de katkısı büyüktür. Çünkü turistik tüketim harcamalarının dolaylı ve uyarılmış gelir etkisi oldukça yüksektir. Daha açık bir deyişle, turistlerin konaklama, yeme-içme, eğlence, hatıra eşya vb mal ve hizmet alımları için yaptıkları harcamalar sadece bu sektör için gelir oluşturmakla kalmamakta, sektörler arası bağlantılar sayesinde çok daha geniş bir alana yayılan harcama akımları yaratmaktadır (Bartın Valiliği 2006).

Bu bilgilerden hareketle, ilimizin turizm gelirlerini tahmin etmek mümkündür. Bartın'ın 2006 yılında turizm sektöründen 27.8 Milyon YTL gelir sağladığı tahmin edilmektedir (TÜİK 2008).

4.3.5 Ulaşım Durumu

Bartın coğrafi konumu itibariyle ana ulaşım yolları olan E-5 ve Anadolu Otoyolu'na yaklaşık 160 km uzaklıktadır. Ulaşım imkanları bakımından kara ve deniz ulaşımına sahiptir. Havaalanı ve demiryolu hattı olmadığı için bu tip ulaşımlara kapalıdır. Kent karayolu ile komşu illere ve büyükşehirlere bağlıdır. İlde toplam karayolu uzunluğu 281 km'dir (Bartın Valiliği 2006).

Bartın kenti engebeli topografyası nedeniyle ilçeler ve şehirlerarası yollar oldukça virajlıdır. Ayrıca yol güzergahları yer yer dağlar arasındaki vadilerden geçtiğinden ve akarsu yataklarını takip ettiğinden, dar ve kaplamaları ise asfalt olmasına rağmen standartların altındadır (Bartın Valiliği 2006). Şekil 4.12'de Bartın-Zonguldak-Karabük karayolu ulaşım haritası görülmektedir.

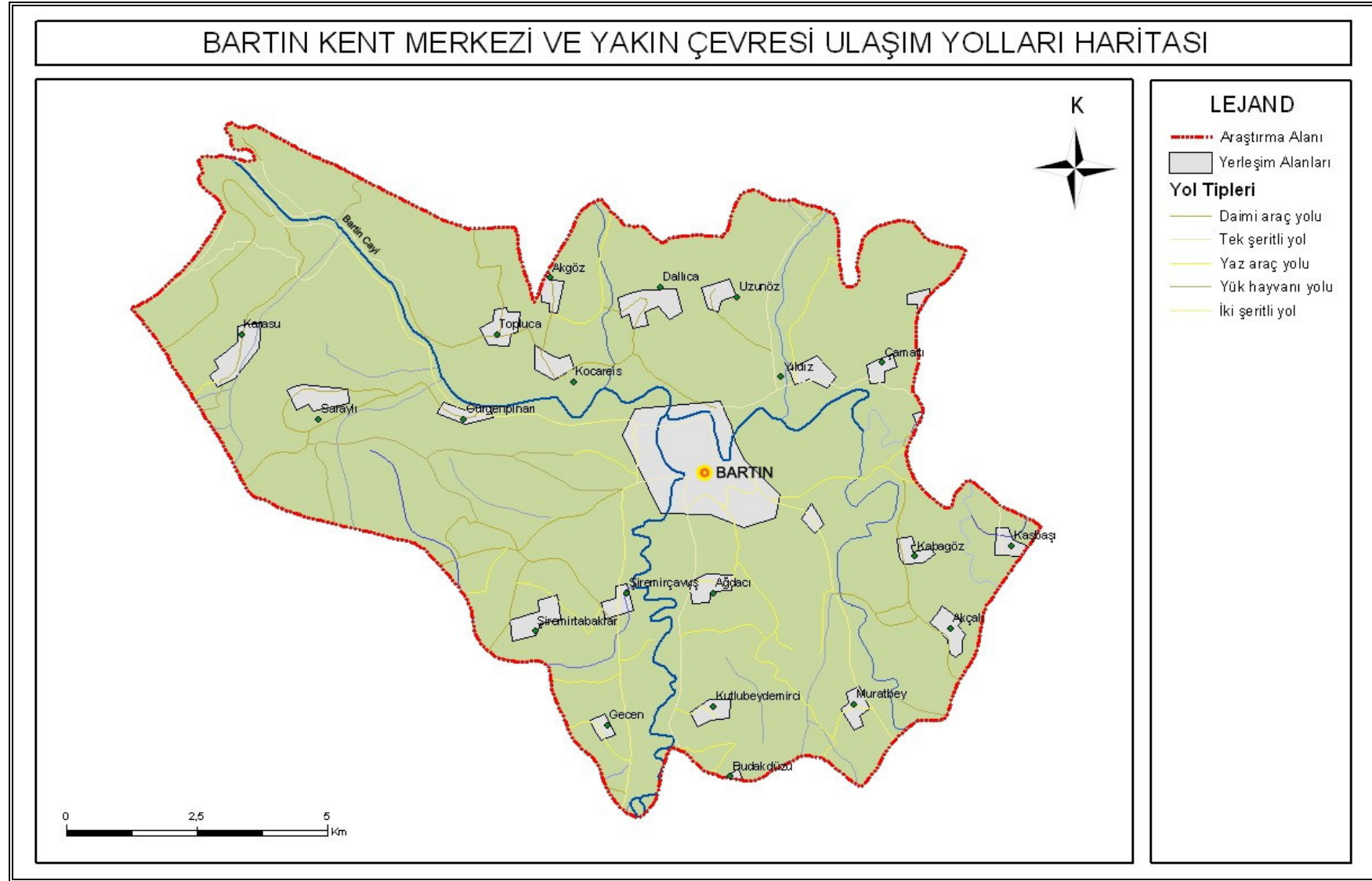
Şekil 4.12 Bartın-Zonguldak-Karabük karayolu ulaşım haritası (Bartın Valiliği 2006'dan değiştirilerek).

İlde gerek belediye içi ulaşimleri gerekse belediyeler arası ulaşimleri sağlayan yollar yetersizdir. Taşıt sayılarının, yol yapımından daha hızlı artması sonucu yeterli gelmeyen şehir içi yolları çoğu yerlerde tek yönlü olarak kullanılmaktadır (Bartın Valiliği 2006). Bartın ilinin çevre yerleşimlere olan uzaklıkları bazı Çizelge 4.5'te görülmektedir.

Çizelge 4.5 Bartın ili merkezinin ilçelere, bucaklara ve illere olan uzaklıkları (Bartın Valiliği 2008a).

İlçe Merkezlerine Uzaklıklar (km)	
Bartın – Amasra	19
Bartın – Ulus	37
Bartın – Kurucasıle	64
İl Merkezinin Bazı İllere Uzaklıkları (km)	
Bartın – İstanbul	420
Bartın – Ankara	283
Bartın – Zonguldak	89
Bartın – Kastamonu	182
Bartın – Karabük	88
Bartın – Bolu	174

Bartın karayolu ulaşımına ek olarak yararlandığı bir diğer ulaşım imkanı ise denizyoludur. Sadece yük taşımacılığında yararlanılan denizyolu ulaşımı Karadeniz kıyısındaki limanlar vasıtasıyla sağlanmaktadır. Bartın'da Bartın, Amasra ve Kurucasıle'de olmak üzere üç adet liman bulunmaktadır (Bartın Valiliği 2006). Bartın kenti ve yakın çevresi ulaşım ağı haritası Şekil 4.13'de gösterilmektedir.

Şekil 4.13 Bartın kent merkezi ve yakın çevresi ulaşım ağı haritası (Yılmaz 2001 ve Cengiz 2007'den değiştirilerek).

4.3.6 Turizm Değerleri

Bartın, doğal güzellikleri ve bunların arasında dağılmış tarihi eserleri ile görülmeye değer bir kent özelliğindedir. Roma, Bizans, Ceneviz ve Osmanlı dönemlerinin izlerini taşıyan kale, tiyatro, hanlar, hamamlar, köprüler, kiliseler, camiler ve Bartın tarihi evleri mirasın bazılarıdır. Ayrıca ilde plajlar, yaylalar, mağaralar, şelaleler, ırmak, dağ ve av alanlarıyla değişik turizm ve açık hava rekreasyon aktivitelerine olanak sağlayan olağan üstü güzellikte ve oldukça zengin doğal değerlere sahiptir. Tarihi ve doğal değerleri yönünden en zengin yer Amasra ilçesi, turizm merkezidir ve ilin turizminde önemli bir yer tutar. Bartın'da mevcut tarihi yapıları ve arkeolojik değerleri aşağıdaki gibidir (Bartın Valiliği 2007);

Bartın kentinde bulunan kaleler; Amasra Kalesi-Bizans eseri, Tekkeönü Kalesi-Bizans eseri, Güzelcehisar Kalesi-Ceneviz eseri, Şarköy ve Fırınlı kaleleri-Ceneviz eseri'dir.

Bartın kentinde bulunan arkeolojik değerler ise; Kuşkayası Anıtı, Bedesten, Antik Tiyatro, Akropol, Necropol, Yeraltı Çarşısı, Yeraltı Galerileri, Çeştepe Höyüğü, Şadırvan, Rıhtımlar ve Dalgakıranlar, Hisarkale Mahzeni, Osmanlı Hamamı kalıntıları'dır.

Bartın'da bulunan dini yapılar; Halilbey Cami (Yukarı Cami), İbrahimpaşa Cami (Orta Cami), Şadırvan Cami (Aşağı Cami), Fatih Cami, İçkale Mescidi, Aya Nikolas Kilisesi, Amasra Küçüktepe Martyrium, Yıkık Kilise, Ebu Derda Türbesi'dir.

Bartın'da bulunan köprüler; Kemerköprü, Asma köprü, Orduyeri (Kışla) köprüsü, Kemerdere köprüsü'dür. Bartın'da bulunan tarihi Bartın evleri; Osmanlı döneminin sivil mimari örneklerini en güzel sergileyen ve yakın tarihi özetleyen birer tablo gibi önemli tarihi değer taşımaktadır. Bartın'da bulunan hanlar; Taşhan, Mehmet Okur Han, Bedesten'dir. Bartın'da bulunan hamamlar; Şehir Hamamı, Somaklıoğlu Hamamı, Osmanlı Hamamı'dır.

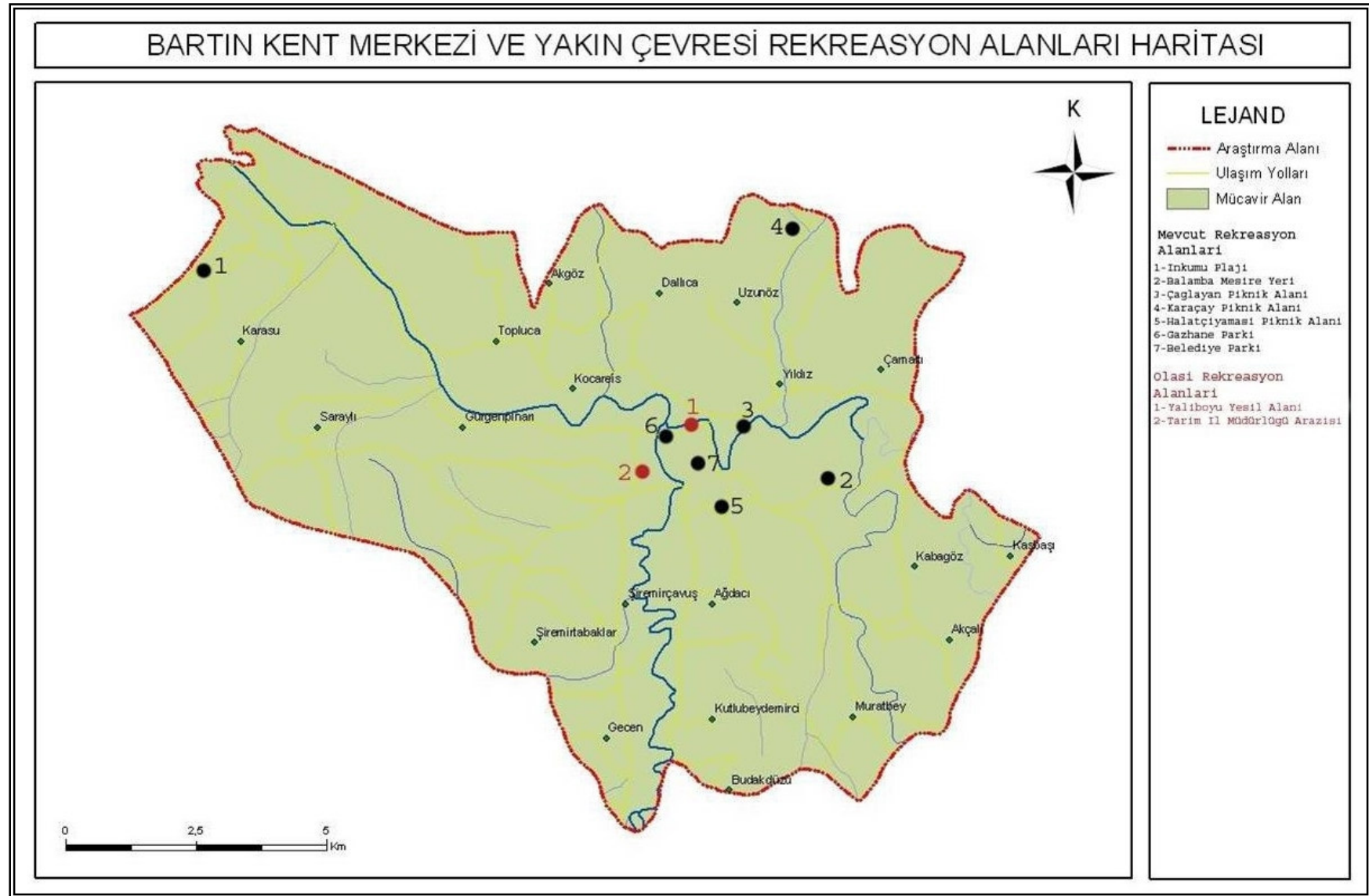
Bartın'ın doğal değerlerinden olan tatil alanları; İnkumu Plajı, Amasra Plajı, Çakraz Plajı, Güzelcehisar, Mugada, Hatipler ve Kızılkum plajları, Bozköy, Akkonak, Deliklişile, Göçkün ve Çambu plajları, Kurucaşile, Tekkeönü ve Kapısuyu Plajları'dır. Bartın'da doğal değerlerinden olan yaylalar; Uluyayla, Ardıç Yaylası, Gezen Yaylası, Arıt Yaylası'dır. Bartın'da bulunan mağaralar; Gürcüoluk Mağarası, Büyüktepe (İnziva) Mağarası ve Sipahiler Mağarası'dır (Bartın Valiliği 2007).

4.4 ARAŞTIRMA ALANINDAKİ MEVCUT VE OLASI REKREASYON ALANLARIN BELİRLENMESİ VE ANALİZİ

Çalışma alanının doğal ve kültürel verileri incelendiğinde Bartın kenti ve yakın çevresinin mevcut ve olası rekreasyon alanlarının oldukça sınırlı sayıda ve yetersiz olduğu görülmüştür. Bu alanların bazıları günümüzde rekreasyonel faaliyetler için yoğun olarak kullanılırken, bazıları da ulaşılabilirlik sorunu, rekreasyonel kolaylıklar olarak nitelendirilen, içme suyu, tuvalet, piknik tesisi, otopark vb geliştirilememesi nedeniyle sınırlı olarak kullanılabilmektedir. Çalışma çerçevesinde, çalışma alanında rekreasyon faaliyetleri için kullanılan alanlar “mevcut rekreasyon alanları” rekreasyonel yönden önemli olan ancak kullanılmayan ve 10 yıllık süre içerisinde faaliyette olacak alanlar ise “olası rekreasyon alanları” olarak nitelendirilmiştir (Çizelge 4.6). Bu alanların bulundukları yerleri gösteren harita Şekil 4.14’te gösterilmektedir.

Çizelge 4.6 Bartın kent merkezi ve yakın çevresi rekreasyon alanları.

Mevcut Rekreasyon Alanları	Olası Rekreasyon Alanları
• İnkumu Plajı • Balamba Mesire Yeri • Çağlayan Piknik Alanı • Karaçay Piknik Alanı • Halatçıyaması Piknik Alanı • Gazhane Parkı • Belediye Parkı • Düzenlenmiş Diğer Alanlar (Çocuk oyun alanları, meydanlar, dinlenme alanları vb)	• Tarım İl Müdürlüğü Arazisi • Yalıboyu Yeşil Alanı

Şekil 4.14 Bartın kent merkezi ve yakın çevresi rekreasyon alanları haritası (Yılmaz 2001 ve Cengiz 2007'den değiştirilerek).

4.4.1 Mevcut Rekreasyon Alanları

Bartın kent merkezi ve yakın çevresinde rekreasyon için geliştirilmiş olan alanları doğal ve kültürel özellikleri, çeşitli rekreasyon faaliyetlerine olanak sağlayan kullanımları (piknik alanları, büfeler vb), alt ve üst yapı donatıları (WC, içme suyu, elektrik, ulaşım vb) ile kente rekreasyon hizmeti sunmaktadır.

Çalışma alanında rekreasyon eğilimi, kullanım yoğunlukları düşünüldüğünde özellikle su kıyısı rekreasyon faaliyetleri ve yeşil alan rekreasyon faaliyetleri şeklinde görülmüştür. Bu durum ise çalışma alanındaki tek deniz kıyısı alan İnkumu Plaj'ını en yoğun kullanım olarak gündeme getirmektedir. Ayrıca alanda yoğun olarak kullanılan diğer rekreasyon alanları, düzenlemeleri yapılan çevreler olarak değerlendirilen belediye parklarıdır. Gazhane Parkı ve Belediye Parkı bunlara örnektir.

Çalışma alanında belirli çevresel özelliklere (su varlığı, bitki örtüsü vb) gereksinim duyan piknik, kamp yapma, yürüyüş vb rekreasyon faaliyetlerinin bağlantılı olarak gelişmesine olanak sunan rekreasyon kaynakları da bulunmaktadır. Özellikle su varlığı ve bitki örtüsü varlığı ile önem kazanan, doğal çevre özelliğindeki rekreasyon alanlarına Balamba Mesire Yeri ve Çağlayan Piknik Alanı örnek olabilir.

Düzenlenmiş belediye hizmetlerinden çeşitli parklar, çocuk oyun alanları ve semt sahaları da halkın kullanımına sunulmuş mevcut rekreasyon alanlarından sayılabilmektedir.

4.4.1.1 Plajlar

Araştırma alanı içerisinde bir adet plaj bulunmaktadır.

İnkumu Plajı

Bartın'ın Karadeniz kıyısında yer alan kent merkezinin kuzeyinde ve yaklaşık 13 km uzaklıkta bulunmaktadır (Şekil 4.15). Çevresi itibariyle bir koy olan ve çam ormanları ve geniş yapraklı bitki örtüsü ile kaplı yamaçlara sahiptir (Şekil 4.16).

Şekil 4.15 İnkümu'na batıdan genel bir bakış (URL-4 2007).

Şekil 4.16 İnkümu Plajı ve bitki örtüsü (URL-5 2007).

Kumlarla kaplı 3000 m'lik İnkümu Plajı (Şekil 4.17), kıyısında sınırlı yerleşimin olduğu Bartın'ın bir tatil beldesidir. Çevresinde yazlıklar ve pansiyonlar bulunmaktadır. Kamp ve piknik alanı (Şekil 4.18), mesire yeri, çocuk oyun alanları, lokantalar, çay bahçeleri gibi

rekreasyonel kullanımlar, büfeler, WC, duş kabinleri, içme suyu vb imkanlarına sahiptir. Plaja girişte ücret uygulanmamaktadır.

Şekil 4.17 İnkumu Plajı (URL-6 2007).

Şekil 4.18 İnkumu'ndaki kamp ve piknik alanı (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Suya dayalı rekreasyon faaliyetleri açısından tekne ve kano kiralama gibi imkanlar bulunmaktadır. Özel araçla ya da belirli saatlerde Bartın şehir merkezinden İnkumu yerleşkesine kalkan otobüslerle sağlanmaktadır. Belde içerisinde kamp yapma imkanı da bulunmaktadır. İnkumu yerleşkesi içerisinde doğal karakteri korunması gereken alanlar mevcuttur. Bunlardan biri Bartın Belediyesi ambleminde de kullanılan çam ağacının bulunduğu kayadır (Şekil 4.19).

İnkumu Plajı'nın 1955-1957 yıllarında turizm amacına yönelik olarak ilk kuruluş çalışmalarına başlanmış, daha sonra Bartın Anadolu Bankası Şubesi ve Bartınlı vatandaşların gayretiyle gerçek plaj görünümüne 1958 yılında kavuşmuştur. İnkumu'nda yaklaşık 1500 civarında özel konut, 15 pansiyon, 1 motel, Jandarma Komutanlığı konutları, PTT Genel Müdürlüğü ve Çimento İşverenler Sendikası'na ait kamp tesisleri bulunmaktadır. Ayrıca İnkumu'nda Hacettepe Üniversitesi'ne ait Hidroloji Araştırma ve Uygulama Laboratuvarı Tesisleri bulunmaktadır. İnkumu sınırları içerisinde sit alanı olarak belirlenmiş bir alan yoktur. Fakat İnkumu girişinde ilk karşımıza çıkan, içerisinde mağara bulunan büyük kaya kütlesi doğal karakterinin korunması gereken bir yerdir. Arazinin engebeli olması nedeniyle, İnkumu'nda yoğun kullanımın olduğu dönemlerde oldukça fazla bir trafik sorunu söz konusudur (Şekil 4.20).

İnkumu yerleşkesindeki birçok sorunun başında yönetsel boşluk gelmektedir. İnkumu Yeni Cadde Güzelcehisar Köyü'ne, İskele Caddesi ise Karasu Köyü'ne bağlıdır. İmar sorunu, altyapı sorunu, bakım ve temizlik sorunlarının birçoğunda bu yönetsel farklılık ve yönetsel birlikteliğin olmaması yatmaktadır. Farklı yerleşim noktalarına bağlı olmak ortak bir çalışmanın yapılmasına engel teşkil etmektedir ve yönetsel ayrılıklar İnkumu yerleşkesinin sorunlarına çözüm bulunması konusunda eksik kalınmasına neden olmaktadır.

Şekil 4.19 Bartın Belediyesi'nin simgesi olmuş İnkumu'ndaki doğal karakteri korunacak olan kaya (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Şekil 4.20 İnkumu yerleşkesinde trafik sorunu (URL-7 2007).

4.4.1.2 Mesire Yerleri

Araştırma alanı sınırları içerisinde bir adet mesire yeri bulunmaktadır.

Balamba Mesire Yeri

Kent merkezinin kuzey doğusunda olup yaklaşık 3 km uzaklıktadır. Çaydüzü mevkiinde 56. Sokakta yer almaktadır. Alana ulaşan yol asfaltdır. Araç ve yaya girişi aynı noktadan yapılmaktadır. Balamba Mesire Yeri, Orman Bakanlığı tarafından 30 yıllığına kiralanmış ve yaklaşık 3 yıldır özel olarak işletilmektedir. Alana girişte güvenlik bulunmakta ve alana giriş ücretlidir. Alan içerisinde 1 adet büfe, 1 adet mescit, aile çay bahçesi, 4 adet çeşme, 13 adet ocak, 13 adet çöp kutusu, 45 adet piknik masası (Şekil 4.21) 5 adet seyyar piknik masası, 1 adet çöp konteynırı, WC, 8 elemanlı çocuk oyun alanı bulunmaktadır. Piknik masalarından 7 tanesi kullanılamaz haldedir. Ayrıca iletişim imkanı olarak 1 adet telefon kulübesi bulunmaktadır. Alan içerisinde dikdörtgen kameriye şeklinde üzeri kapalı olarak 2 adet ayrı mekan bulunmaktadır (Şekil 4.22).

Şekil 4.21 Balamba Mesire Yeri açık piknik mekanları (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Şekil 4.22 Balamba Mesire Yeri yarı kapalı piknik mekanı (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Alanda bulunan çay bahçesinde yeterli aydınlatma olsa da alan genelinde aydınlatma elemanları oldukça azdır ve yetersizdir. Alan içerisinde alkollü içki satılması ve tüketilmesi yasaklanmıştır.

Doğal özellikleri olarak, oldukça hareketli bir yüzey şekillerine sahip olan alanda, eğim değeri yaklaşık %2-6 eğim arasında değişmekte, boylu geniş yapraklılar az miktarda iğne yapraklı ağaçlarla ve doğal olarak gelişen çalılarla ve yer örtücü bitkilerle yoğun bir bitki örtüsü bulunmaktadır (Şekil 4.23). Alan içerisinde kışın sulu ancak yazın kuru akarlar bulunmaktadır.

Alan içindeki yaya ulaşımı belirli noktalara kadar düzenli yol ile daha sonra patikalarla sağlanmaktadır. Alanda orman içine 3000 m’lik koşu ve yürüyüş yolu bulunmaktadır (Şekil 4.24). Balamba Mesire Yeri alanı dikenli tellerle çevrilidir.

Şekil 4.23 Balamba orman bitki örtüsü (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Şekil 4.24 Balamba Mesire Yeri orman içi koşu parkuru (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Balamba Mesire Yeri girişinde stabilize zemin üzerinde kısıtlı da olsa otopark imkanı sunulmaktadır. Alana ulaşım özel oto ve kent merkezinden Balamba Mahallesi'ne belirli sürelerde kalkan halk otobüsleriyle sağlanmaktadır.

4.4.1.3 Piknik Alanları

Araştırma alanı sınırları içerisinde üç adet piknik alanı bulunmaktadır.

Çağlayan Piknik Alanı

Bartın-Amasra karayolu üzerinde kent merkezinin doğusunda olup yaklaşık 3 km uzaklıktadır. Orduyeri Mahallesi'nde yer almaktadır. Alana giriş Orduyeri Mezarlığı karşısındaki stabilize yoldan sağlanmaktadır. Yağış sonrası oldukça çamur olması nedeniyle ulaşım zorlaşmaktadır. Bartın Belediyesi'ne ait bir arazide olmasına rağmen, herhangi bir şahıs ya da kurum tarafından işletilmemektedir. Alanda hiçbir denetim olmadığı için halkın kötü kullanımıyla birlikte şu anda çok bakımsız ve atıl vaziyettedir. Alanda rekreasyonel amaçlar için 26 adet piknik masası (Şekil 4.25), 2 adet çeşme, 5 adet bank, WC, otopark, bulunmaktadır. Ayrıca çocuk oyun alanı hizmetleri bulunmaktadır (Şekil 4.26).

Alan içerisinde seyir terası, büfe hizmetleri için yapılan binalar bulunmaktadır. Ancak denetimin olmaması nedeniyle donatıların birçoğu ve binaların tamamı kullanılamaz durumdadır. Çöp kutuları olarak kullanılan variller bakımsızlık nedeniyle çürümüş durumdadır.

Şekil 4.25 Çağlayan Piknik Alanı piknik masaları (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Doğal özellikleri açısından, yüzey şekli olarak düz veya düze yakın olup, eğim yaklaşık %0-2 eğim arasında değişmektedir. Geniş yapraklılar ağaç ve çalılarla bir bitki örtüsü bulunmaktadır. Alanın kıyısında bulunduğu çay nedeniyle alana ulaşan yolda ve alt kotlarda taşkın tehlikesi bulunmaktadır. Alan içindeki araç yolu toprak ve stabilize yoldur. Alan içine giren yol geniş bir çayıra ulaşmakta ve alan otopark olarak kullanılmaktadır. Çağlayan mevkinin en önemli özelliklerinden biri Kocaçay üzerinde bulunan tarihi değirmen ve bu Kocaçay üzerindeki settir (Şekil 4.27). Çağlayan mevki Bartın'da balık tutulabilen alanlardandır. Bartın Muhtarlar Derneği tarafından düzenlenen Karakucak ve yağlı pehlivan güreşleri (Şekil 4.28) otopark olarak kullanılan çayırılık alanda yapılmaktadır.

Şekil 4.26 Çağlayan Piknik Alanı çocuk oyun elemanları (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Şekil 4.27 Çağlayan değirmeni ve Bartın Çayı (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Şekil 4.28 Çağlayan Piknik Alanı'nda güreş müsabakaları (Bartın Valiliği 2008b).

Alana kent merkezinden yürüyerek ulaşılabilirdiği gibi, özel oto ve kent merkezinden Orduyeri Mahallesi'ne belirli sürelerde kalkan halk otobüsleriyle sağlanabilmektedir.

Karaçay Piknik Alanı

Kent merkezinin kuzey doğusunda olup yaklaşık 5 km uzaklıktadır. Karaçay Köyü mevkinde Bartın-Amasra yolu üzerinde yer almaktadır. Alanda herhangi bir düzenleme ve iyileştirme çalışması bulunmamaktadır. Alan şuanda tamamen bakımsız durumdadır. Amasra yolu kenarında olmasına rağmen alanın ayrıca bir girişi bulunmamaktadır. Karaçay Köyü'ne giden köprüden itibaren yaklaşık 0.5 ha bir araziye sahiptir (Şekil 4.29).

Doğal özellikleri açısından, yüzey şekli olarak düz veya düze yakın olup, eğim yaklaşık %0-2 eğim arasında değişmektedir. Geniş yapraklılar ağaç ve çalılarla bir bitki örtüsü bulunmaktadır. Piknik alanı Karaçay Deresi kıyısında bulunmaktadır. Karaçay Deresi Bartın Çayı'ndan ve onu oluşturan kollardan daha temiz bir görünüm arz etmektedir. Ancak dereyle olan bağlantısını stabilize bir yol ayırmaktadır.

Şekil 4.29 Karaçay Piknik Alanı'nda genel görünüş (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Alanda rekreasyonel amaçlar için 28 adet piknik masası (7 adet kullanılamaz halde) bulunmaktadır (Şekil 4.30). Alan içerisinde tuvalet ve çeşme gibi alt ve üst yapı elemanları, bank, aydınlatma elemanı, ocak gibi donatı elemanları bulunmamaktadır. Alanda çöp kutusu olarak variller kullanılmaktadır ve oldukça kötü bir görüntü arz etmektedirler.

Alan içerisinde herhangi bir hizmet yapısı bulunmamasına rağmen Karaçay Köyü'nün yakınlığıyla bu imkanların bir kısmı sağlanmaktadır. Örneğin; dini görevler için cami yolun karşı yakasında bulunduğu için kullanılabilir.

Alan içerisinde 2 adet su arıtma motopompu bulunmaktadır (Şekil 4.31). Bu motopomplar nedeniyle arazi içerisinde yoğun motor gürültüsü söz konusudur. Bartın-Amasra yolu nedeniyle kaynaklanan gürültü ise daha az yoğunluktadır. Ayrıca alanın sınırları içerisinde bir adet trafo bulunmaktadır.

Alana ulaşım özel oto ulaşımın sağlanabildiği gibi ayrıca kent merkezinden cezaevine giden arabalar Karaçay Piknik Alanı'na yakın mesafeden geçen ve belirli sürelerde kalkan halk otobüsleriyle, Bartın-Amasra arasında çalışan minibüslerle sağlanabilmektedir. Alanın kullanımına yönelik bir otopark bulunmamaktadır.

Şekil 4.30 Karaçay Piknik Alanı'nda piknik masaları (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Şekil 4.31 Karaçay Piknik Alanı'nda bulunan motopomp (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Halatçıyaması Piknik Alanı

Demirciler Mahallesi'nde yer almakta olup Asri Mezarlık karşısında Türbe Yolu mevkinde bulunmaktadır. Bartın Halatçıyaması Sokak ve Bartın çevre yolu arasındaki yeşil alan içerisinde yer almaktadır. Alanın belirgin bir sınırı yoktur. Alan ve alanın güneydoğu ucunda büfe ve büfenin kullandığı 8 adet toplamda ise 24 adet piknik masası dar hizmeti alanı sunmaktadır (Şekil 4.32). Alan içerisinde olmamasına rağmen Halatçıyaması Şehir Mezarlığı bünyesinde bulunan 2 adet içme suyu ve WC alana da hitap etmekte ve kullanıcılar tarafından ihtiyaçlarının giderilmesi açısından tercih edilmektedir.

Alanın yüzey şekli piknik alanı olarak kullanılan kısımda genel itibarıyla düz yada düze yakın %0-2 eğim, Bartın çevre yoluna dönük kısmında ise oldukça yüksek eğim bulunmaktadır. Yol ile arasında 5-10 m kot farkı bulunmaktadır. Bu nedenle alanın o kısmında erozyon ve toprak kayması sorunu bulunmaktadır. Alan içerisindeki bitki örtüsü ise, geniş yapraklı bitkilerden, genç yaştaki iğne yapraklı bitkilerden ve bazı bölgelerde oluşan doğal çalılıklardan oluşmaktadır. Alan zemini kısmen çayırılık örtüyle kaplıdır (Şekil 4.33).

Şekil 4.32 Halatçıyaması Piknik Alanı büfesi ve oturma alanı (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Şekil 4.33 Halatçıyaması Piknik Alanı piknik masaları (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Bartın kent merkezinin batı ve güney batı cephesine dönük etkin bir manzara bakış açısına sahiptir (Şekil 4.34).

Alana hizmet eden belirli bir otopark alanı mevcut değildir. Ancak alanı ziyarete gelen kullanıcılar Halatçıyaması Sokak kenarına araçlarını park etmektedirler (Şekil 4.35). Alana ulaşım genel olarak özel araçlarla olmaktadır. Ayrıca çevre mahallelerin halkı tarafından yaya ulaşım da tercih edilmektedir. Alana yönelik toplu taşıma aracı olarak şehir merkezine çalışan özel halk otobüsleri kullanılmaktadır.

Alan içerisinde alkol satışı olmamasına rağmen alanın gece saatlerinde alkollü içki tüketilen bir alan haline geldiği görünmektedir.

Halatçıyaması Sokak'tan ve Bartın çevre yolundan geçen her türlü motorlu araç nedeniyle alanda etkin bir trafik gürültüsü söz konusudur.

Şekil 4.34 Halatçıyaması Piknik Alanı'ndan Bartın (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Şekil 4.35 Halatçıyaması Piknik Alanı'ndan genel görünüm (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

4.4.1.4 Parklar

Araştırma alanı sınırları içerisinde 2 adet büyük park bulunmaktadır.

Gazhane Parkı

Gazhane Parkı, Bartın Çayı'nın Kocanaz Çayı ve Kocaçay kollarının birleştiği Gazhane (Kılburun) mevkinde bulunur (Şekil 4.36). Şehir merkezinin kuzeyinde olup Bartın Çayı'nın kıyısında yer almaktadır. Kırtepe Mahallesi'nde, Tersane Caddesi ve 4 nolu Çevre Yolu Caddesi'nin birleştiği noktada Gümrük Sokak üzerinde yer almaktadır. Bartın Çayı üzerinde bulunan antik rıhtımında kuzey batısında bulunmaktadır.

Manzara görüş açılarının bulunduğu mekanlara oturma mekanları yapılmıştır. Bu oturma mekanları kapalı ve açık olarak tasarlanmış olup, kapalı olanlar kameriye şeklinde tasarlanmıştır. Ayrıca park içerisinde büfe ve büfenin hizmet edebileceği yakınlıkta iki ayrı oturma mekanı oluşturulmuştur (Şekil 4.37). Ayrıca büfe binasının içerisinde tuvalet imkanı da bulunmaktadır. Bu oturma mekanları süs havuzunun ve kaya bahçesinin bulunduğu merkez noktalar etrafına yerleştirilmiştir.

Alanda zemin malzemesi çakıl çeşitli çocuk oyun elemanlarının bulunduğu alan mevcuttur (Şekil 4.38). Ayrıca park içerisinde oturma ihtiyacı için bir amfi bulunmaktadır (Şekil 4.39).

Alan içerisindeki amfi merkezinde yer satrancı bulunmaktadır. Satrancın zemin malzemesi olarak mermer, park genelinde ise kilitli parke taş ve küp parke taş döşeme malzemesi olarak seçilmiştir.

Şekil 4.36 Gazhane Parkı girişi (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Şekil 4.37 Gazhane Parkı büfesi ve oturma mekanı (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Şekil 4.38 Gazhane Parkı çocuk oyun alanı (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Şekil 4.39 Gazhane Parkı amfisi ve yer satrancı (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Belediye Parkı

Belediye Parkı, şehir merkezinde Bartın Merkez Karakolu'nun arkasında ve Bartın Belediyesi eski binası ve Arap Cami'nin alt sokağında Kırtepe Mahallesi'nde yer almaktadır. Bartın Hükümet Caddesi ile Davut Fırıncıoğlu Caddesi arasında kalmaktadır. Bu nedenle Cumhuriyet Meydanı ve Hükümet Caddesi arasında geçiş imkanı sunmaktadır (Şekil 4.40). Park içi yaya yolları kenarlarında oturma alanları yer almaktadır. Bu oturma mekanları kapalı ve açık olarak tasarlanmış olup, kapalı olanlar kamerye şeklinde tasarlanmıştır (Şekil 4.41). Bartın'da peyzaj mimarı tarafından projelendirilen ilk park olma özelliğini taşımaktadır.

Ayrıca park içerisinde büfe ve büfenin hizmet edebileceği yakınlıkta iki ayrı açık oturma mekanı oluşturulmuştur. Bu oturma mekanları süs havuzunun ve Atatürk büstünün bulunduğu merkez noktalar etrafına yerleştirilmiştir. Ayrıca oturma ihtiyacını karşılayabilmek için birçok bank kullanılmıştır. Park genelinde kesme parke taş döşeme malzemesi olarak seçilmiştir (Şekil 4.42).

Şekil 4.40 Bartın Belediye Parkı (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Şekil 4.41 Bartın Belediye Parkı içindeki kameriye (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Şekil 4.42 Bartın Belediye Parkı içindeki alanlar (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

4.4.1.5 Düzenlenmiş Diğer Alanlar

Bartın kent merkezi ve yakın çevresinde rekreasyon faaliyetlerini desteklemek amacıyla, belediye tarafından yapılmış birçok açık spor tesisi (semt sahası), dinlenme parkı ve çocuk oyun alanları bulunmaktadır.

Araştırma alanı içerisinde yer alan 13 mahallede toplamda 53 adet spor tesisi, çocuk oyun alanı ve dinlenme alanı bulunmaktadır (Karadeniz 2008). Bu parklar genel itibariyle içlerinde çocuk oyun alanı da barındırmaktadır. Araştırma alanı içerisinde bulunan mahalle ünitelerine yerleştirilmiş ve bakım-onarım işleri Bartın Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü çalışanları tarafından yapılan alanlardır. Araştırma alanındaki semt sahalarından bazıları Şekil 4.43’de ve Şekil 4.44’de, çocuk oyunlarından bazıları Şekil 4.45’de ve Şekil 4.46’da görülmektedir.

Araştırma alanı içerisindeki semt sahası, dinlenme parkı ve çocuk oyun alanlarının mahallelere göre sayısı Ek Açıklamalar C’de gösterilmektedir (Altıntırnık 2008).

Şekil 4.43 Aladağ semt sahası (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Şekil 4.44 Karaköy semt sahası (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Şekil 4.45 Rotary Sevgi Parkı (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Şekil 4.46 Tuna çocuk oyun parkı (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Dinlenme alanları kapladıkları alan olarak mekansal boyutta küçüktür. Bunlardan bazıları Şekil 4.47’de ve Şekil 4.48’de gösterilmektedir.

Şekil 4.47 Köyortası Mahallesi dinlenme alanı (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Şekil 4.48 Kanlırmak dinlenme alanı (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Ömertepesi'nde ise Gençlik Spor İl Müdürlüğü'ne ait bir adet kapalı spor ve iki adet toprak saha (Şekil 4.49) bulunmaktadır.

Şekil 4.49 Gençlik Spor İl Müdürlüğü futbol sahası (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Araştırma alanı içerisinde halkın spor aktivitelerini yapabilmeleri amacıyla Gölbucağı Mahallesi'ndeki Atatürk Stadyumu (Şekil 4.50) ve çevresindeki biri açık biri kapalı tenis kortu da (Şekil 4.51) kullanılmaktadır. Stadyum çevresindeki koşu parkuru ve çevresindeki iki adet tenis kortu halk tarafından aktif bir şekilde kullanılmaktadır. Ayrıca Gençlik Spor İl Müdürlüğü binası da gençler için çeşitli rekreasyon olanakları sunmaktadır.

Ayrıca araştırma alan içerisinde Bartın Cumhuriyet Meydanı da kullanıcılar tarafından sıkça tercih edilen rekreasyon alanlarından. Meydan arazisi daha önceleri şehir içi otobüslerinin durağı olarak kullanılmaktaydı. Alan 2000 yılında düzenlenerek şimdiki modern kent meydanı görünümüne kavuşmuştur (Şekil 4.52). Meydan fiziksel özellikleri olarak yaklaşık 1000 m² alan sert zemin bulunmaktadır. Çevre ile bağlantısı yeşil alanlarla ayrılmış olup meydana 3 ana giriş 1 tali giriş verilmiştir. Meydan çevresindeki kafeler ve çay bahçeleri tarafından açık hava servis mekanı olarak kullanılmaktadır. Ayrıca resmi tatil ve özel günlerde belediye ve valilik tarafından etkinlik alanı olarak kullanılmaktadır. Çeşitli konserler, gösteriler, eğlenceler düzenlenmektedir.

Şekil 4.50 Bartın Atatürk Stadyumu koşu parkuru (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Şekil 4.51 Bartın Atatürk Stadyumu kapalı tenis kortu (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Ayrıca Kemerköprü Mahallesi'nde Bartın Belediyesi Sosyal Tesisleri, 2007 yılında restore edilmiş ve düzenlenmiş Samancıoğlu Sokak'taki Etnografya Müzesi (Şekil 4.53) ve Bartın Lisesi yanındaki Santral Sokak'taki 150 kişilik tiyatro salonuyla Bartın Kültür Evi inşa edilip halkın hizmetine sunulmuş diğer rekreasyonel alanlardandır.

Şekil 4.52 Bartın Cumhuriyet Meydanı (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Şekil 4.53 Kemal Samancıoğlu Etnografya Müzesi (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

4.4.2 Olası Rekreasyon Alanları

Bartın kent merkezi ve yakın çevresinde belirli doğal özelliklere (su varlığı, bitki örtüsü vb) gereksinim duyan piknik, kamp yapma, yürüyüş vb rekreasyon faaliyetlerinin bağlantılı olarak gelişmesine olanak sağlayan rekreasyon kaynakları da bulunmaktadır. Bu kaynakların gerektiği şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bartın kent merkezi ve yakın çevresinde doğal ve kültürel özellikleriyle çeşitli rekreasyon faaliyetlerine olanak sağlayan alanlarda, kente rekreasyon hizmeti sunan alanların yetersizliği nedeniyle ve bu alanların kent halkının kullanımına sunulması amacıyla Bartın Belediyesi, Bartın Valiliği ve İl Özel İdaresi tarafından çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalarla şehirdeki kullanılan kentsel yeşil alan miktarının artırılmasına çalışılmaktadır. Bu çalışmalar yaklaşık on yıllık bir süre içerisinde gerçekleştirilmesi düşünülen program içerisinde yer almaktadır.

Belediye ayrıca çeşitli çocuk oyun alanları, spor alanları, çay bahçeleri gibi halkın kullanımına sunulacak alanların yapımı çalışmalarına da devam etmektedir. Araştırma alanı içerisinde yapımı sürdürülen 8 adet spor alanı ve 5 adet park alanı bulunmaktadır.

Üzerinde çalışmaların sürdürüldüğü ve yapımı devam eden alanlar düzenlemenin hala bitmemesi nedeniyle rekreasyonel etkinlikler için günümüzde kullanılmamaktadır. Bu nedenle bu alanlar olası rekreasyon kaynakları olarak değerlendirilmiştir. Bu alanların özellikleri aşağıdaki bölümde incelenmiştir.

Tarım İl Müdürlüğü Yeşil Alanı

Asıl adı Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı Bartın Tarım İl Müdürlüğü arazisi olup, şehir merkezinde Gölbucağı Mahallesi Bülent Ecevit Bulvarı'nda yer almaktadır (Şekil 4.54). Araştırma alanında yeşil alan miktarı en geniş alanlardandır. Yaklaşık 10 ha bir alan kaplamaktadır. Bartın çevre yolu ile Bartın Çayı arasında kalan bir bölümdedir. Bir girişi Çatmaca Caddesi üzerinde olup diğeri ise Gölbucağı Mahallesi üzerindedir.

Alan içerisinde meyve bahçeleri bulunup bitki örtüsü genelde bu şekildedir. Geniş çayırılık ve alan sınırı çevresinde boylu geniş yapraklı ağaçlar bulunmaktadır (Şekil 4.55).

Şekil 4.54 Bartın Tarım İl Müdürlüğü arazisi girişi (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Şekil 4.55 Bartın Tarım İl Müdürlüğü arazisi (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Alan doğal özellikleri açısından değerlendirilecek olursa; Bartın Çayı'na komşu olması nedeniyle alanda bazı bakı noktaları bulunmaktadır. Ayrıca suya dayalı rekreasyon olanakları da sunmaktadır. Alandaki yüzey şekli düz ya da düze yakın şekilde %0-2 eğim oranına sahiptir (Şekil 4.56).

Şekil 4.56 Bartın Tarım İl Müdürlüğü arazisi yolu (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Alana komşu ögeler sıralanacak olursa, Bülent Ecevit Bulvarı, askeri gazino, Aladağ Caddesi, Bartın Çevre yolu, 107. Cadde bulunmaktadır.

Alan üzerinde Bartın Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü öğrencileri tarafından birçok kez çalışma alanı olarak seçilmiştir. Alan kent parkı, botanik parkı, fuar alanı ve kültür-sanat parkı gibi konularda değerlendirilerek çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar yetkili kurumların isteği üzerine yapılmış olup bazı projeler Bartın Valiliği ve Bartın Belediyesi ile fikir ve proje bazında paylaşılmıştır. Alan Bartın Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü çalışmaları da göz önünde bulundurularak Bartın Belediyesi çalışmaları içerisinde olup Bartın Kültür ve Sanat Parkı olarak düzenlenmek için çalışmalar devam etmektedir.

Arazi şu anda Bartın Valiliği'nin programı içerisinde Bartın Belediyesi'ne n tahsisi yapılmıştır ancak Maliye Bakanlığı tarafından ana devir işlemi henüz yapılmamıştır (Dinçer 2008).

Yalıboyu Yeşil Alanı

şehir merkezinde Koyortası Mahallesi'nde yer almakta olup Bartın ayı ve Tersane Caddesi arasında kalmaktadır. Gazhane Parkı'ndan Orduyeri Köprüsü'ne kadar uzanan çay boyundaki yeşil alandır.

Alan doğal özellikleri açısından değerlendirilecek olursa; alanda Kaynarca Mahallesi'ne dönük etkin bakı noktaları mevcuttur. Ayrıca Bartın ayı'na kıyı olması nedeniyle alanda etkin bir su görünümü mevcuttur. Alan ayrıca suya olan yakınlığı nedeniyle suya dayalı rekreasyon olanakları da sunmaktadır.

Alandaki yüzey şekli olarak düz ya da düze yakın şekilde %0-2 eğim oranına sahiptir. Ancak alan içerisinde iki farklı kot farkı bulunmaktadır (şekil 4.57). Bartın ayı'na yakın olan kısımda daha düşük bir kot, Tersane Caddesi'ne yakın olan kısım ise yol ile aynı kottadır.

Alan içerisinde bitki örtüsü olarak armut ve elma ağaçlarının bulunduğu meyve bahçesi (şekil 4.58), boylu iğne yapraklı ve geniş yapraklı ağaçlar bulunmaktadır. Ayrıca alanın bazı bölgelerinde çalı formundaki bitkiler de bulunmaktadır. Alan içerisinde anıt ağaç statüsüne kavuşmamış ancak yaşlarının oldukça büyük olduğu bilinen *Populus sp.* (Kavak) ve *Platanus sp.* (ınar) ağaçları bulunmaktadır.

Şekil 4.57 Yalıboyu arazisi (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Şekil 4.58 Yalıboyu arazisindeki meyve bahçesi (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Alanın rekreasyonel açıdan değerdendirilebilecek kùltùrel özellikleri sıralayacak olursa, Bartın Çayı üzerindeki tarihi rıhtım (Şekil 4.59), çocuk oyun alanı (Şekil 4.60), büfe, kullanım açısından tercih edilmese de bir yürüyüş yolu bulunmaktadır. Alan içerisinde atık su arıtma motopompu olması nedeniyle kanalizasyon alt yapı çalışmaları yapılmaktadır. Ayrıca Tersane Caddesi üzerinde ve çevresinde rekreasyonel açıdan değerdendirilebilecek tarihi ahşap yapılar da bulunmaktadır.

Alana komşu ögeler olarak alanın kuzeyinde Kaynarca Mahallesi, doğusunda Orduyeri Köprüsü ve Orduyeri Mahallesi, güneyinde Tersane Caddesi üzerinde bulunan konutlar ve batı yakasında ise Gümrük Sokak ve Gazhane Parkı bulunmaktadır. Alan çevresi otomotiv sanayisi, oto yıkama, oto satışı, kömür satış bayisi olmak üzere alanın rekreasyonel değeri azaltacak işletmelerle karşı karşıyadır. Bu nedenle Kentsel Dönüşüm Projesi kapsamında yeni işlevler kazandırılacaktır (Aydın 2008).

Şekil 4.59 Yalıboyu arazisindeki tarihi rıhtım (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Şekil 4.60 Yalıbozu arazisindeki çocuk oyun parkı (Fotoğraf: Abdullah Öter 2008).

Alan daha önce Bartın Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü tarafından çalışma alanı olarak kullanılmış olup alanda Bartın Çayı etkin kullanımına yönelik bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalardan sonra Bartın Belediyesi özel olarak çalışmalarına devam etmiştir. Yalıbozu çevresindeki yeşil alanının Gazhane Parkı ile bütünleştirilerek yürüyüş yolları ve dinlenme alanı olarak kullanılması düşünülmektedir. Alanın projelendirme işlemleri bitmiş olup, ihale süreci beklenmektedir (Aydın 2008).

Alan Bartın Belediyesi'nin programı içerisinde olup Gazhane Parkı-Ordüyeri Köprüsü Arası Kentsel Dönüşüm Projesi kapsamında ihale çalışmaları beklenmektedir (Aydın 2008).

4.4.3 Mevcut ve Olası Rekreatyon Alanlarının Değerlendirilmesi

Bir alana ait doğal ve kültürel özellikler, bazı zamanlarda alanın rekreatyoneel gelişmesinde temel etmen olurken, bazı zamanda rekreatyoneel gelişmeyi sınırlayıcı etkiler gösterebilmektedir. Alanlar doğal kültürel değerleri, fiziksel özellikleri, rekreatyon faaliyetleri açısından sahip olduğu nitelikler dikkate alınarak incelenmiştir. Bu alanların incelenme ve değerlendirilme aşamasında kolaylık amacıyla, sınıflandırmada ulaşım,

büyükölük, kullanım yoğunluğu ve alt ve üst yapı tesisleri gibi rekreasyonel kolaylıklarının etkisiyle günümüzde mevcut kullanımda olanları “mevcut rekreasyon alanları” ve yapılması birinci derece öncelikte olan alanları da “olası rekreasyon alanları” olarak iki sınıfa ayrılmıştır. Daha sonra kaynaklara ilişkin rekreasyon faaliyetlerinin geliştirilebilmesi açısından önemli özellikleri incelenmiştir.

Çalışma alanında rekreasyonel kullanımları açısından önemli olan topoğrafik yapı, jeolojik yapı, toprak özellikleri, iklimsel veriler, su varlığı, bitki örtüsü ve yaban yaşamı gibi doğal özellikler ile tarihi değerler, nüfusu, ulaşımı, kullanımı ve ekonomi gibi kültürel değerleri aşağıda verilmiştir.

Çalışma alanının sahip olduğu hareketli topoğrafik yapı; dağ, tepe, ova, akarsu, deniz kıyısı gibi yüzey şekillerinin oluşumunu etkileyerek, çalışma alanını görsel açıdan bölümlere ayırmış ve alana peyzaj açısından zenginlik katmıştır. Bu durum ise alanda çeşitli kaynakların oluşmasına neden olmuştur. Ancak bu alanların değerlendirilmesi aşamasında bazı sıkıntılar mevcuttur. Topografik yapı, İnkumu Plajı’nda etkin manzara noktalarına (Şekil 4.61) neden olmaktadır. Aynı zamanda Kocanaz ve Kocaçay’ın birleşme noktasını oluşturarak Gazhane Parkı’na, eğimin azalmasıyla Çağlayan mevkisinde Kocaçay’ın geniş bir su yatağı oluşturmasıyla alanlara görsel bir zenginlik getirmektedir. Ancak bu topografya bazı zamanlarda eğim ve yüksekliği etkileyerek, rekreasyon alanlarının kullanımında ve rekreasyonel faaliyetlerin gelişmesinde sınırlamalar oluşturmaktadır. Bu sınırlamalar özellikle rekreasyon kaynaklarına ulaşım ve rekreasyonel tesislerin inşasında ortaya çıkmaktadır. Bu durum, çalışma alanında özellikle İnkumu Plajı’na ulaşımında zorluklara neden olurken, İnkumu Plajı çevresi yerleşimin genişlemesine engel teşkil etmektedir. Ayrıca İnkumu Plajı çevresindeki yüksek eğim ve ortaya çıkan erozyonun aşırı yağışlarda heyelan ve sel tehlikesini meydana getirdiğı görölmektedir. En son 2004 yılı İnkumu’nda meydana gelen sel bu olumsuzluğa örnektir (Şekil 4.62).

Şekil 4.61 İnkumu’nda topografik yapının oluşturduğu manzara güzelliği (URL-8 2008).

Şekil 4.62 2004 yılı İnkumu yerleşkesi çevresindeki sel felaketi (URL-9 2007).

Çalışma alanı genelinde yaygın olan kahverengi orman toprakları drenajları iyi olması, granüller ve yöredeki gözenekli yapı sayesinde rekreasyon faaliyetlerinin gelişimi açısından sorun oluşturmamaktadır. Eğimin fazla olduğu yerlerde bitki örtüsünün oluşmaması nedeniyle granüllü toprak yapısı erozyona neden olmaktadır bu nedenle çalışma alanı genelinde orta şiddette erozyon görülmektedir. Arazi yetenek sınıfı özelliklerine göre arazi genelinde rekreasyonda kullanılmak için uygun IV. Sınıf arazi tipi görülmektedir. Ancak alüvyal toprağın bulunduğu alanların I. Sınıf arazi yetenek sınıfına sahip olması ve tarım alanı olarak kullanılması Bartın Çayı etrafında akarsuya dayalı rekreasyon alanı açısından kullanılmasına sınırlama oluşturmaktadır.

Çalışma alanı iklim verileri incelendiğinde, açık hava rekreasyonları için oldukça uygun iklime sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca rekreasyon faaliyetlerinin çeşitlenmesinde etkili olmaktadır. Alandaki bu nitelikler yıl içinde birçok zaman rekreasyon faaliyetinde bulunmaya yardımcı olmaktadır.

Çalışma alanının su varlığını oluşturan Karaçay Deresi, Kocanaz ve Kocaçay, onların birleşmesiyle oluşan Bartın Çayı ve Karadeniz kıyısı İnkumu Plajı; peyzajdaki görsel etkiyi arttırırken, alanda suya yakın ve suya dayalı rekreasyon faaliyetlerinin gelişmesine olanak sağlamaktadır. Günümüzde yeterli aktiviteler olmamasına rağmen yapılacak etkili düzenlemelerle suya dayalı rekreasyon alanları arttırılabilir. Su varlığının yüksek olması bitki örtüsünün yoğun olması nedeniyle yürüyüş, piknik vb rekreasyon faaliyetlerinin gelişmesine olanak sağlamaktadır.

Çalışma alanındaki bitki örtüsü ziraat alanları ve çayırliklar, fundaliklar, ormanlar, ayrıca su kıyısı bitkileri şeklinde oluşturduğu geniş yer kaplamaktadır. Bunlar doğal kaynak değerini arttırırken, rekreasyon kullanımları için de çekicilik oluşturmaktadır. Ancak fiziksel koşullarını iyileştirmek ve bu alanlara görsel bir değer kazandırmak gerekmektedir. Çalışma alanında bitki örtüsü açısından zengin olan Balamba Mesire Yeri, İnkumu yerleşkesi, görsel zenginlik açısından ön plandadır. Yaz aylarında farklı doku ve tekstürlere sahip bitkilerin görünümüleriyle ve sonbahar aylarında değişik renk özellikleriyle (sarı, kahverengi, kırmızı, yeşil) eşsiz manzara güzellikleri oluşturmaktadır.

Çalışma alanının sahip olduğu kültürel yapı da rekreasyon açısından doğal güzellikler kadar etkili ve önemlidir. Kültürel yapı, rekreasyon talebinin oluşumunda ve rekreasyon faaliyetlerinin gelişiminde ve kaynakların kullanımı esnasından çeşitli etkiler oluşturmaktadır. Çalışma alanındaki kültürel yapının rekreasyona etkileri aşağıda incelenmiştir.

Çalışma alanında ulaşım sistemi, topografik yapı, eğim ve yükseltiye bağlı olarak gelişmektedir. Kenti çevre illere bağlayan ana ulaşım ağı genel olarak Ankara-Bartın karayolu ve Bartın-Zonguldak karayolu bulunmaktadır. Kenti içi ana ulaşımında ise ana ulaşım eğimin düşük olduğu yerler tercih edilmiştir. Bazı rekreasyon alanlarındaki hareketli topografya, alana ulaşımı ve alan içindeki ulaşım ağını zorlaştırmaktadır. İnkumu Plajı ve etrafındaki yerleşkede bu sorun dikkati çekmektedir.

Çalışma alanında nüfus incelenip, nüfus yoğunluğunun Türkiye genelinde 92 kişi olduğunu ve Bartın'da bu sayının 88 olduğunu düşündüğümüzde; ülke geneline göre düşük olması ve hatta kırsal kesimdeki nüfusun kent nüfusuna oranla daha fazla olması doğal ve kültürel kaynaklar üzerindeki baskıyı azaltıcı bir etken olması gerekirken, kent nüfusunun giderek artması tam aksi bir etki yapmaktadır. Nüfus yoğunluğu, kaynak kullanımı açısından kaynağı kullanan kişi sayısını etkileyerek çeşitli baskılar oluşturacaktır. Çalışma alanı nüfusu, bu yoğunluğu oluşturan memur, öğrenci, asker, tarımla uğraşan yerel halkın rekreasyon gereksinimini belirlemesi açısından önemlidir. Hareketli topografya nedeniyle nüfus Bartın Çayı ve kolları etrafındaki eğimin %0-2 eğim aralığına kadar düştüğü yerlerde yoğunluk göstermektedir. Bu durum su kıyısı rekreasyon kaynaklarını olumsuz etkileyerek çeşitli çevre sorunlarına yol açmaktadır.

Çalışma alanında arazi kullanımı yüzey şekillerine bağlı olarak değişmekte ve gelişmektedir. Yerleşim genel olarak eğimin düşük olduğu ve ulaşım yollarına yakın yerlerde yoğunlaşmaktadır. Tarım alanları ise eğimin düşük olduğu, sulama imkanının bulunduğu ve kaliteli toprak yapısına sahip alanlarda yoğunluk göstermektedir. Bartın Çayı ve kolları bu tarımsal faaliyetten, tarımsal ilaçlamadan kaynaklanan çevre sorunları ile karşı karşıya gelmektedir. Bu nedenle çay kenarı rekreasyon kaynaklarının kullanımlarında sorunlar oluşturmaktadır. Alanın temel geçim kaynağını çevre köylerdeki tarım arazileri oluşturmaktadır.

Bartın kenti ve yakın çevresi, çeşitli rekreasyon faaliyetlerinin gelişmesine olanak sağlayacak, çeşitli doğal özellikleri olan rekreasyon kaynaklarına sahiptir. Araştırmanın hedefi olan, bu alanların rekreasyonel kullanımları ve geliştirilmesi olanakları Bölüm 5'te incelenmiştir.

4.5 ANKET SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Rekreasyonel analizler ve planlamada yapılacak bütün çalışmalarda ana ilkelerin saptanması amacıyla, öncelikli olarak doğal ve kültürel veriler, daha sonra da bu alanları kullanacak kitlenin tercihleri önemlidir.

Yapılacak çalışmaların topluma yönelik olduğu dikkate alındığında bu kullanıcı grubun rekreasyonel eğilimleri, rekreasyonel tercihlerinin saptanması gerektiği düşünülmüştür. Bu nedenle bu konuda kapsamlı bir anket çalışmasının yapılmasına gerek duyulmuştur. Bartın kent merkezi ve yakın çevresinde kullanıcıların istek ve düşüncelerini öğrenmek amacıyla yapılan anket formu Ek Açıklamalar B'de verilmiştir.

Bartın kenti ve yakın çevresi çalışma alanında; kullanıcı tercihleri hakkında bilgi edinmek amacıyla altı soru, alanların kullanımı, yeterlilikleri ve potansiyelleri hakkında yedi soru, alanların korunması ve geliştirilmesine yönelik fikir almak maksadıyla beş soru olmak üzere toplamda 18 soru sorulmuştur.

Çalışma alanı sınırlarındaki köy ve merkez mahalleleri içerisinde, çeşitli gelir düzeylerinde, çeşitli işlerde çalışan ve çeşitli yaş gruplarına sahip toplam 260 adet anket uygulanmıştır. Denekler, Basit Tesadüfi Örneklem Yöntemi'ne göre seçilmiştir. Anket uygulaması Bartın merkez mahalleleri, Şiremirçavuş Köyü, Şiremirtabaklar Köyü, Ağdacı Köyü, Gecen Köyü, Yıldız Köyü olmak üzere bazı köy ve mahallelerinde yapılmıştır. Çizelge 4.7'de yapılan anketlerin yapıldığı yerlere göre (köy-merkez) dağılımı verilmiştir. Ankete katılanların cinsiyete göre dağılımları; %65 erkek, %35 kadındır (Çizelge 4.8).

4.5.1 Katılımcı Özellikleri

Ankete katılanların özelliklerinin belirlendiği soruların sonuçları bu bölümde irdelenmiştir.

Çizelge 4.7 Ankete katılan bireylerin katıldıkları yerlere göre dağılımı.

ANKETİN YAPILDIĞI YER	YÜZDE (%)
Bartın Kent Merkezi	61
Ağdacı Köyü	14
Şiremirçavuş Köyü	11
Şiremirtabaklar Köyü	5
Yıldız Köyü	5
Gecen Köyü	4
TOPLAM	100

Bartın kent merkezi ağırlıkta olmak üzere çalışma alanı sınırları içerisinde kalan köylerden bazılarında anket uygulaması yapılmıştır. Uygulamada denekler Basit Tesadüfi Örneklemeye yöntemine göre seçilmiştir.

Çizelge 4.8 Ankete katılanların cinsiyetlere göre dağılımı.

CİNSİYET	YÜZDE (%)
Erkek	65
Kadın	35
TOPLAM	100

Yapılan ankete katılanların yaş gruplarının cinsiyetlere göre oranı Çizelge 4.9'daki şekildedir.

Çizelge 4.9 Ankete katılanların yaş gruplarının dağılımı.

YAŞ GRUPLARI	YÜZDE (%)
18-25 yaş	37
26-35 yaş	45
36-45 yaş	16
46-55 yaş	-
55 yaş ve üzeri	2
TOPLAM	100

Ankete katılanlar %45 oranda ile 26-35 yaş grubu arasında yoğunluk göstermiştir. En az birey sayısı %2 oranda 55 yaş ve üzeri yaş grubunda bulunmaktadır. Adrese dayalı kayıt sistemi nüfus sayımı Bartın ili genelinde nüfus yoğunluğu da 26-35 yaş grubu arasındadır (TÜİK 2008).

Çizelge 4.10 Ankete katılanların öğrenim durumlarının dağılımı.

ÖĞRENİM DURUMU	YÜZDE (%)
İlkokul	5
Ortaokul	8
Lise ve dengi okullar	45
Meslek Yüksek Okulu	6
Üniversite	15
Lisansüstü	21
TOPLAM	100

Anket sonuçlarında öğrenim durumlarının cinsiyetlere göre dağılımında; ankete katılan kadın bireylerin ortaokul ve meslek yüksek okulu seviyesinde erkek bireylerden daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Erkek bireylerin ise lise ve dengi okullar seviyesinde öğrenim görmüş olanların sayısı kadın birey sayısından oldukça fazladır. Ankete katılanların çoğunluğu lise ve dengi okul mezunu olup %45’lik dilimi teşkil etmektedir. Aynı şekilde üniversite mezuniyet durumu incelendiğinde erkek bireylerin sayısı %8’lik dilime sahip olup, kadın bireylerin sayısı %6’lık dilimi teşkil etmektedir. Genel olarak bir değerlendirme yapıldığında anket çalışmasına katılmış yoğunlaştığı eğitim ve öğrenim seviyesi öncelik sırasına göre lise ve dengi, lisansüstü, üniversite, ortaokul, meslek yüksek okulu ve ilkokul olarak sıralanmaktadır (Çizelge 4.10).

Çizelge 4.11 Ankete katılanların meslek durumlarına göre dağılımı.

MESLEK GRUPLARI	YÜZDE (%)
Serbest Meslek	18
Öğrenci (Lise)	25
İşçi-Memur	43
Emekli	2
Ev hanımı	6
Çalışmıyor	6
TOPLAM	100

Anket sonuçlarına göre; ankete katılanların %43’ünü işçi-memur grubu ve %25 öğrenci grubu oluşturmuştur (Çizelge 4.11). Böylece çeşitli meslek grupları ve çeşitli yaş gruplarının fikirleri alınmıştır.

Çizelge 4.12 Ankete katılanların gelir durumlarına göre dağılımı.

GELİR DURUMU	YÜZDE (%)
Gelirim yok	6
1-500 YTL	20
500-1500 YTL	48
1500-2500 YTL	12
2500-3500 YTL	8
3500 YTL üzeri	6
TOPLAM	100

Ankete katılanları gelir durumlarına göre değerlendirecek olursak; %48 oranla 500-1500 YTL grubu arasında, %20 oranla 1-500 YTL grubu arasında, %12 oranla 1500-2500 YTL grubu arasında bulunuyor olup genel olarak orta gelir grubuna sahip bireyler olduğu anlaşılmaktadır (Çizelge 4.12).

4.5.2 Kullanıcı Tercihleri

Bu bölümde 6 soru sorulmuştur. Bu sorularda kullanıcıların Bartın kent merkezi ve yakın çevresi rekreasyon aktivitelerine katılıp katılmadıkları, hangi amaçla katıldıkları, tercih sebeplerini ve kullanılan alanları tespit etmek amaçlanmıştır. Sorular ve cevapları aşağıdaki gibidir:

- 1) Rekreasyonel ve turistik etkinliklerde bulunmak için (tarihi yerleri gezme, doğal alanları inceleme, kamping, yüzmeye, spor, piknik, gezinti vb) herhangi bir yere gider misiniz? Şeklinde kullanıcıların rekreasyonel ve turistik amaçlı gezilere katılma eğilimleri ve potansiyellerine yönelik olarak sorulan bu soruya verilen cevaplar aşağıdaki gibidir (Çizelge 4.13):

Çizelge 4.13 Rekreasyonel ve turistik etkinlikte bulunma oranı.

	YÜZDE (%)
Evet	86
Hayır	14
TOPLAM	100

Ankete katılan 260 kişiden, %86'sı rekreasyonel ve turistik amaçlı gezilerde bulunduğunu belirtmiştir. Böylece ankete katılanlardan rekreasyonel ve turistik gezilere yönelik eğilimin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kullanıcılarda yoğun talebin olduğu görülmektedir.

- 2) Rekreatyonel ve turistlik amaçlı en çok hangi etkinliklere katılıyorsunuz? Katılımcıların bu soruda en fazla iki cevap seçeneğini işaretleyebilecekleri aktarılmıştır. Bu nedenle toplumun istekleri geniş bir biçimde öğrenilmeye çalışılmıştır. Kullanıcıların tercih ettikleri etkinlik türünün tespit edilmesine yönelik sorulmuştur. Bu soruya verilen cevaplar aşağıdaki gibidir (Çizelge 4.14):

Çizelge 4.14 Ankete katılanların yaptığı etkinlik türünün dağılımları.

ETKİNLİK TÜRÜ	YÜZDE (%)
Piknik yapma	51
Yüzme	32
Doğayı inceleme / Doğa yürüyüşü	31
Avcılık / Balık tutma	20
Tarihi inceleme	16
Yaylalara, festivallere ve şenliklere katılma	8
Kamp yapma	2
Diğer	4

Ankete katılan 260 kişiden; %51'i piknik yapma, %32'si yüzme, %31'i doğayı inceleme ve doğa yürüyüşlerine katılma, %20'si kişi avcılık ve balık tutma, %16'sı kişi tarihi mekanları inceleme gibi rekreatyonel ve turistlik etkinlikleri tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Buradan çıkacak sonuçla ankete katılan bireyler daha çok gruplar halinde yapılabilecek aktiviteleri tercih etmektedirler.

- 3) Rekreatyonel etkinliklerde bulunmak için aşağıda verilmiş olan alanlardan ilk olarak hangisini tercih edersiniz? Sorusuyla rekreatyonel ve turistlik etkinliklerde tercih edilen alanların tiplerinin ne olduğu hakkında bilgi edinilmeye çalışılmıştır. Bu soruya verilen cevaplar aşağıdaki gibidir (Çizelge 4.15):

Çizelge 4.15 Ankete katılanların tercih ettikleri alan tipleri.

TERCİH EDİLEN ALANLAR	YÜZDE (%)
Deniz kıyısı ve deniz gören alanlar	62
Ormanlık alanlar	28
Parklar, çay bahçeleri vs	8
Akarsu kenarı alanlar	2
Göl kenarı alanları	-
TOPLAM	100

Ankete katılan 260 kişiden; %62 deniz kenarı ve denizi gören alanları, %28 ormanlık alanları, %8 parklar, çay bahçeleri vb alanları, %2 ise akarsu kenarını ilk olarak tercih ettiğini belirtmiştir.

- 4) Gideceğiniz yerin en çok hangi özelliğine dikkat edersiniz? Sorusuyla ankete katılanların kullanacakları alanların tercih edilme özelliklerini öğrenmek amaçlanmıştır. Soruya verilen cevaplar aşağıdaki gibidir (Çizelge 4.16):

Çizelge 4.16 Ankete katılanların dikkat ettikleri alan özellikleri.

TERCİH EDİLME ÖZELLİĞİ	YÜZDE (%)
Peyzaj düzenlemesine	66
Tarihsel mekanlarına	12
Sosyal faaliyet imkanlarına	10
Yakın olmasına	8
Geleneksel mimarisine	2
Diğer	2
TOPLAM	100

Ankete katılan 260 kişiden; %66 peyzaj düzenlemesine, %12 tarihsel mekan özelliğinin olup olmadığına, %10 sosyal faaliyet alanlarının olup olmadığına, %8 yakın olup olmadığına, %2 kullanacakları alanın geleneksel mimarisine dikkat ettiğini, %2 ise diğer seçeneklerine göre tercih ettiğini belirtmiştir.

- 5) Yaz aylarında, tatilde sosyal aktivitelerinizi (piknik, gezme, tatil, yürüyüş, spor vb) en çok nerede gerçekleştiriyorsunuz? Kullanıcı kitlenin rekreasyonel ve turistik etkinlikleri için yaz aylarında ve tatil zamanlarında nerede bulunduklarını tespit etmek amacıyla sorulmuştur (Çizelge 4.17):

Çizelge 4.17 Ankete katılanların boş zamanlarında sosyal aktiviteler için tercih ettikleri alanlar.

ETKİNLİKLERİN YAPILDIĞI YER	YÜZDE (%)
Şehir dışında tatilde	34
Bartın'ın tatil yörelerinde	33
Köyümde	11
Konuta yakın rekreasyonel alanlarda	10
Şehir merkezinde	7
Ülke dışında	1
Diğer	4
TOPLAM	100

Ankete katılanlarından, %34'ü şehir dışında tatil yaptıklarını, %33'ü Bartın'da tatil yörelerini kullandıklarını, %11'i memleketlerinde, %10'u oturdukları konuta yakın alanları seçtiklerini, %7 ile şehir merkezinde bulunduklarını, %1 ile ülke dışında bulunduklarını ve %4 ile diğer seçeneklerini belirterek yaz aylarında ve tatillerde

etkinliklerinin yoğunlaştığı alanları seçmişlerdir. Böylelikle Bartın'daki kullanıcı kitlenin yaklaşık %50'si Bartın kent merkezi içerisinde bulunmakta ve buralardaki rekreasyon alanlarını tercih etmektedir. Bunun sonucunda rekreasyon alanlarına talebin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Talebi karşılayacak mevcut rekreasyon alanı olup olmadığı gerekli çalışmadan sonra tespit edilmiş olacaktır.

- 6) Bartın kent merkezi ve yakın çevresindeki mevcut rekreasyonel alanları (park, piknik yeri, plaj vb) bakımından en kullanışlı ve en beğendiğiniz alan hangisidir? Sorusuyla Bartın kent merkezi ve yakın çevresi en çok kullanılan rekreasyon alanlarından hangilerinin daha kullanışlı ve hangilerinin daha çok beğenildiğini tespit etmek amacı güdülmüştür. Böylelikle kullanıcıların tercih ettikleri alana göre yoğunluk ve talep tespit edilmiş olacaktır. Bu soruya verilen cevaplar aşağıdaki şekildedir (Çizelge 4.18).

Çizelge 4.18 Ankete katılanların en kullanışlı ve en beğenilir buldukları rekreasyon alanları.

REKREASYON ALANI	YÜZDE (%)
İnkumu Plajı	34
Gazhane Parkı	30
Balamba Mesire Yeri	12
Yalıboyu	4
Çağlayan Piknik Alanı	4
Karaçay Piknik Alanı	4
Amasra	2
Güzelcehisar	2
Mugada	2
Diğer	6
TOPLAM	100

Ankete katılan 260 kişiden %87'si yani Bartın kent merkezi ve yakın çevresindeki rekreasyon alanlarını tercih ettiğini belirtmiştir. Bu 226 kişiden; %35 İnkumu Plajı'nı, %31 Gazhane Parkı'nı, %12 Balamba Mesire Yeri'ni, %4 Çağlayan Piknik Alanı'nı, %4 Yalıboyu çevresini, %4 Karaçay Piknik Alanı'nı rekreasyon alanı olarak tercih ettiklerini belirtmiştir. Diğer tercihler ise %2 Mugada'yı, %2 Amasra'yı, %2 Güzelcehisar'ı ve %6 oranlarında başka rekreasyon alanlarını tercih ettiğini belirtmiştir.

Ayrıca ankette yapılan çapraz sorgulamayla elde edilen sonuçlar ise aşağıdaki şekildedir; tercih edilen rekreasyon alanı olarak İnkumu Plajı'nı seçen 88 kişiden; %40'ı alanı yüzme aktivitesi, %59'u piknik yapmak, %18'i doğa incelemesi ve doğa yürüyüşü yapmak, %11'i

şenliklere ve festivallere katılmak amaçlı, %4'ü kamp yapmak ve kalan %4'ü de avcılık yapmak amacıyla kullandığını belirtmiştir. Aynı zamanda İnkumu Plajı'nı seçen 88 kişiden; %77'si doğal güzelliklerine, %18'i sosyal imkanlarının çokluğu nedeniyle ve %5'i ise yakın olması nedeniyle seçtiklerini belirtmiştir.

Rekreasyon alanı olarak tercihlerini Gazhane Parkı olarak kullanan 76 kişiden; %79'u doğal güzelliği, %13'ü sosyal imkanlarından dolayı ve %8'i de yakın olması nedeniyle tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Tercihlerini Balamba Mesire Yeri olarak kullanan 32 kişiden; %69'u piknik yapmak amacıyla, %31'i ise doğa yürüyüşü ve doğa incelemesi yapmak amacıyla tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Aynı zamanda 32 kişiden %69'u bu alanı seçerken doğal güzelliklerine dikkat ettiğini söylerken, %31'i ise yakın olduğu için tercih ettiğini belirtmiştir.

Rekreasyon alanı olarak tercihini Çağlayan Piknik Alanı olarak yapan 10 kişiden; %60'ı piknik yapmak amacıyla, %40'ı ise balık tutmak ve avlanmak amacıyla kullandıklarını ve yine bu 10 kişiden %60'ı yakınlığı nedeniyle, %40'ı ise doğal güzelliği nedeniyle tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

4.5.3 Alanların Kullanımı-Yeterlilikleri-Potansiyelleri

Bu bölümde katılımcılara yedi soru yöneltilmiştir. Bu sorularla kullanıcıların Bartın kent merkezi ve yakın çevresindeki alanların kullanım sıklığı, alanların kullanım zamanları ve dönemleri, yeterlilikleri, alanda memnuniyetsizliklerinin sebeplerini, alanlara ulaşım şekillerini ve alanları kullanma potansiyellerini öğrenmek amaçlanmıştır. Böylelikle kullanıcıların alanları kullanım yoğunluklarına, kullanıcının kullanma potansiyeline, alanların yeterliliklerine ve alanların sorunlara göre çözüm önerileri sunulmaya çalışılacaktır.

- 1) Bartın kent merkezi ve yakın çevresindeki rekreasyonel alanlara (park, piknik yeri, plajlar vb) hangi sıklıkla gidersiniz? Bu soruyla kullanıcıların Bartın kent merkezi ve yakın çevresindeki alanları kullanma yoğunluklarını öğrenmek amaçlanmıştır. Bu soruya verilen cevaplar aşağıdaki şekildedir (Çizelge 4.19).

Çizelge 4.19 Ankete katılanların rekreasyon alanlarını kullanma yoğunlukları.

KULLANIM SIKLIĞI	YÜZDE (%)
Ayda bir kez	38
Yılda 1-2 kez	25
Haftada 1 kez	20
2-3 ayda bir kez	12
Hiç	5
Hemen hemen her gün	-
TOPLAM	100

Ankete katılan 260 katılımcıdan, ayda bir kez kullananların sayısı %38 olup ankete katılanlar içerisinde yüksek bir paya sahiptir. Yılda bir veya iki kez kullananlar ise %25, haftada bir kez %20, iki-üç ayda bir kez kullananlar %12, hiç kullanmayanların oranı %5 olmuştur. Ankete katılan katılımcılardan hiçbirinin alanı her gün kullanmadığı tespit edilmiştir.

- 2) Bartın kent merkezi ve yakın çevresindeki rekreasyonel alanları (park, piknik yeri, plajlar vb) en çok hangi aylarda kullanırsınız? Sorusuna verilen cevaplar Çizelge 4.20'dedir.

Çizelge 4.20 Ankete katılanların rekreasyon alanlarını kullandıkları dönemlerin dağılımı.

KULLANILAN DÖNEM	YÜZDE (%)
Haziran-Temmuz-Ağustos (Yaz)	67
Mart-Nisan-Mayıs (İlkbahar)	25
Eylül-Ekim-Kasım (Sonbahar)	6
Aralık-Ocak-Şubat (Kış)	2
TOPLAM	100

Ankete katılanların %67 gibi büyük bir çoğunluğu rekreasyonel alanları yaz ayları süresince kullandıklarını belirtmişlerdir. %25'lik kısmı ilkbahar aylarında, %6'sı sonbahar aylarında, %2'si kış aylarında kullandıklarını belirtmişlerdir. Böylece rekreasyonel alanlarda yaz kullanımlarına yönelik düzenlemelerin artırılması gerektiği düşünülmelidir.

- 3) Bartın kent merkezi ve yakın çevresindeki rekreasyonel alanları (park, piknik yeri, plajlar vs) gitmek için en çok hangi ulaşım aracını kullanıyorsunuz? Kullanıcıların alanlara ulaşımını hangi yolla yaptıklarını ve buna yönelik çözümlerin oluşturulması amacıyla sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar Çizelge 4.21'de gösterilmiştir.

Çizelge 4.21 Ankete katılanların rekreasyon alanlarına ulaşma şekillerinin dağılımı.

ULAŞIM ŞEKLİ	YÜZDE (%)
Özel araç	63
Otobüs / Toplu taşıma araçları	28
Yaya olarak	9
Diğer	-
TOPLAM	100

Ankete katılanların %63 gibi büyük bir çoğunluğu rekreasyonel alanlara özel araçlarla ulaşmaktadır. Otobüs veya toplu taşıma araçlarıyla ulaşanlar %28'i oluşturmaktadır. Yaya olarak ulaşanlar ise %9'u oluşturmaktadır. Bu soruya verilen yanıtlardan da anlaşıldığı gibi otopark imkanı rekreasyonel alanlar için oldukça önem taşımaktadır. Özel araçların kullanımının artması nedeniyle otopark sorunlarının yaşanması olasıdır. Ayrıca katılımın artması nedeniyle rekreasyonel alanlara toplu taşıma imkanlarının artırılması gerekmektedir.

- 4) Bartın kent merkezi ve yakın çevresindeki rekreasyonel alanlarına toplu taşıma imkanlarını yeterli buluyor musunuz? Katılımcıların verdiği cevaplar Çizelge 4.22'da gösterilmiştir.

Çizelge 4.22 Rekreasyon alanlarına toplu taşımanın yeterliliği.

	YÜZDE (%)
Evet	20
Hayır	80
TOPLAM	100

Ankete katılanların %80 gibi çok büyük çoğunluğu toplu taşıma olanaklarının yetersiz olduğunu düşünmektedir. %20'lik kısmı ise toplu taşıma imkanlarının yeterli olduğunu düşünmektedir.

- 5) Gittiğiniz alanlardan istediğiniz gibi yararlanmanızı olumsuz olarak en çok etkileyen sebep hangisidir? Rekreasyon alanlarının eksikliklerinin tespiti, düzenlemelerde dikkat edilmesi gereken hususların belirlenmesi amacıyla sorulmuştur. Kullanıcıların şikayetlerine yönelik bilgi sahibi olunmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar Çizelge 4.23'te gösterilmiştir.

Çizelge 4.23 Ankete katılanları rekreasyon alanlarında en çok etkileyen olumsuzluk.

OLUMSUZ KOŞULLAR	YÜZDE (%)
Yoğun kullanım	38
Gürültü	18
Hava kirliliği	12
Su kirliliği	12
Trafik	9
Çevre kirliliği	9
Diğer	2
TOPLAM	100

Ankete katılan 260 kişiden; %38 yoğun kullanımdan, %18 alanlardaki gürültüden, %12 hava kirliliğinden ve yine %12 su kirliliğinden, %9 trafikten ve yine %9 çevre kirliliğinden olumsuz olarak en çok etkilendiklerini söylemişlerdir. %2’lik bir kısım ise alanlardaki diğer etkenlerden etkilendiklerinden belirtmişlerdir. Bu soruya verilen cevaplardan da anlaşıldığı gibi rekreasyonel alan azlığı nedeniyle tercih edilen alanlarda kullanım yoğunluğuna neden olmaktadır. Rekreasyonel alanların artırılması ve çeşitlendirilmesi gerekmektedir.

- 6) Bartın kent merkezi ve yakın çevresindeki rekreasyonel alanları (park, piknik ve mesire yeri, kamp alanı vb) yeterli buluyor musunuz? Bu soruyla katılımcıların alan kullanımlarında tercih olanaklarının çok olup olmadığı ve bu alanları kendileri için kullanılabilir bulup bulmadıklarını öğrenmek amaçlanmıştır. Katılımcıların verdiği cevaplar Çizelge 4.24’te gösterilmiştir.

Çizelge 4.24 Rekreasyon alanlarının yeterliliği.

	YÜZDE (%)
Evet	10
Hayır	90
TOPLAM	100

Ankete katılanların çok büyük bir çoğunluğu %90’ı rekreasyon alanlarının yetersiz olduğunu düşünmektedir. %10’luk bir kısım ise rekreasyon alanlarının yeterli olduğunu düşündüğünü belirtmiştir. Kullanıcıların isteğine göre rekreasyonel alanların artırılmasına yönelik çalışmaların yapılması gerekmektedir. Rekreasyon alanı ve rekreasyonel etkinlik çeşitliliği sunulması gerekmektedir.

- 7) Günümüzde Bartın kent merkezi ve yakın çevresinde yapılan rekreasyonel (parklar ve çevre düzenlemesi gibi) iyileştirme, yenileme çalışmaları sizce yeterlidir? Bu soruyla kullanıcıların mevcut alanları ne kadar takip ettikleri, alandaki çalışmalara

dikkat ederek seçim yapıp yapmadıklarını ve bu konudaki düşüncelerini öğrenmek amaçlanmıştır. Katılımcıların verdiği cevaplar Çizelge 4.25’de gösterilmiştir.

Çizelge 4.25 Rekreatyon alanlarındaki iyileştirme ve yenileme çalışmalarının yeterliliği.

	YÜZDE (%)
Evet	10
Hayır	90
TOPLAM	100

Ankete katılanların çok büyük bir kısmı %90’ı rekreatyon alanlarındaki iyileştirme ve yenileme çalışmalarının yeterli olmadığını düşünmektedir. %10’luk bir kısım ise rekreatyon alanlarındaki çalışmaların yeterli olduğunu düşünmektedir. Kullanıcı isteklerine göre rekreatyonel alanlarda kullanıcıların rahatsız olduğu konularda yenileme ve düzeltme-iyileştirme çalışmalarının yapılması gerektiği ön plana çıkmaktadır. Kullanıcılar bu eksikliklerin ve yanlışların düzeltilmesini istemektedir.

Ayrıca ankette yapılan çapraz sorgulamayla elde edilen sonuçlar ise aşağıdaki şekilde olduğu gibidir; İnkumu Plajı’nı tercih eden 88 kişiden %59’unun özel araçla ulaşımını sağladığını geri kalan %41 oranındaki kişinin toplu taşıma araçlarını kullandığını tespit edilmiştir. Toplu taşıma araçlarının yetersizliğini düşünecek olursak İnkumu Plajı’na ulaşımında çeşitli sorunların bulunduğu düşünülebilir. Ayrıca kullanıcıların yarısından fazlasının özel araçlarıyla ulaştığını düşünecek olursak otopark ihtiyacının üst seviyede olduğu görülmektedir.

Gazhane Parkı’nı tercih eden 76 kişiden; %42’si haftada bir kez, %29’u yılda bir-iki kez, %21’i ayda bir kez, %8’i ise iki-üç ayda bir kez kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçla anlaşılıyor ki, park yoğun bir kullanıma sahiptir. Ayrıca bir diğer soruda da parka ulaşımında seçilen yolların dağılımı; %63’ü özel araçla, %21’i otobüs ve toplu taşımayla, %16’sı ise yaya olarak parka ulaşım sağlamaktadır. Parktaki iyileştirme ve yenileme çalışmalarını yeterli bulanların oranı %79 iken, yetersiz bulanların oranı %21’dir. Ayrıca rekreatyon alanlarının en belirgin olumsuzluklar dikkate alındığında Gazhane Parkı’nı kullananlardan; %50’si yoğun kullanımı, %13’ü gürültüyü, %13’ü trafiği, %8’i su kirliliğini, %8’i çevre kirliliğini, %8’i de hava kirliliğini en belirgin olumsuzluk olarak göstermektedir. Bu veriler ışığında; en çok yoğun kullanımdan şikayetçi olan kullanıcının ayrıca parktaki iyileştirme çalışmalarını yetersiz bulduğunu bu nedenle de farklılığa gidilmesi gerekebileceği düşünülmektedir.

Ankete katılanlardan en çok tercih ettiği alan olarak Balamba Mesire Yeri'ni seçen 32 kişiden, %69'u buraya ulaşımında özel araçlarını kullandıklarını, %31'i yaya olarak ulaşımını sağladıklarını belirtmiştir. Kullanıcıların tamamı alandaki iyileştirme ve geliştirme çalışmalarının yetersiz olduğunu düşünmektedir. Alandaki en belirgin olumsuz özellik olarak ise %59'u gürültü kirliliğinin, %31'i yoğun kullanımın ve %13'ünün de çevre kirliliğinin olduğunu söylemiştir. Buradan çıkacak sonuçla otopark olanaklarının genişletilmesi ve parktaki çalışmaların geliştirilmesi konusunda fikir belirtmişlerdir.

Ankete katılanlardan en çok tercih ettiği alan olarak Çağlayan Piknik Alanı'nı seçen 10 kullanıcının tamamı alana özel araçlarıyla geldiklerini, toplu taşıma imkanlarını kullanmadıklarını, en büyük sorun olarak su kirliliğinin olduğunu ve alan için yapılan çalışmaların yetersiz olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir.

4.5.4 Rekreatyonel Alanların Korunması-Gelişimi ve Arttırılması

Bu bölümde katılımcılara beş soru yöneltilmiştir. Bu sorularla kullanıcıların Bartın kent merkezi ve yakın çevresinde eksikliğini hissettikleri rekreatyon kullanımı, rekreatyonel kullanımın geliştirilmesine yönelik düşüncelerini, öğrenmek amaçlanmıştır. Böylelikle mevcut ve olası rekreatyon alanlarının korunması geliştirilmesi ve arttırılmasına yönelik kullanıcıların isteklerini ve fikirleri hakkında bilgi sahibi olunmuştur.

- 1) Bartın kent merkezi ve yakın çevresinde daha fazla rekreatyonel alan (parklar, yürüme yolları, bisiklet yolları, gezinti yolları, oturma mekanları vb) ister misiniz? Bu soruyla kullanıcı kitlenin rekreatyonel eksikliğin giderilmesi konusundaki fikirleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Katılımcıların cevaplar Çizelge 4.26'da gösterilmektedir.

Çizelge 4.26 Rekreatyon alanlarının arttırılmasına yönelik düşüncelerin dağılımı.

	YÜZDE (%)
Evet istiyorum. Mevcut alanlar yetersiz.	92
Hayır istemiyorum. Mevcut alanlar yeterli	8
TOPLAM	100

Ankete katılanların çok büyük bir çoğunluğu %92'i rekreatyon alanlarının yetersiz olduğunu ve yeni rekreatyonel alanların yapılması gerektiğini düşünmektedir. %8'lik bir kısım ise rekreatyon alanlarının yeterli olduğunu ve yeni düzenlenmiş rekreatyonel alan yapılmasına gerek olmadığını düşündüğünü belirtmiştir. Kullanıcı kitlenin

isteklerine göre rekreasyonel alanların artırılmasına ve yeni alanların oluşturulmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

- 2) Bartın kent merkezi ve yakın çevresinde eksikliğini en çok hissettiğiniz ve yapılmasının en uygun olduğunu düşündüğünüz kullanım var mıdır? Bu soru, kullanıcı kitlenin Bartın kent merkezi ve yakın çevresinde eksik olarak görülenleri ve Bartın kenti için artık gerekli olduğunu düşündükleri rekreasyonel kullanımı öğrenmek amacıyla sorulmuştur. Katılımcıların bu soruda en fazla 2 cevap seçeneğini işaretleyebilecekleri aktarılmıştır. Bu nedenle toplumun istekleri geniş bir biçimde öğrenilmeye çalışılmıştır. Katılımcıların cevapları Çizelge 4.27’de gösterilmiştir.

Çizelge 4.27 Bartın kent merkezi ve yakın çevresinde eksikliği en çok hissedilen rekreasyonel kullanım.

REKREASYONEL EKSİKLİKLER	YÜZDE (%)
Alışveriş merkezi	55
Kültür evi ve turistik tesisler	31
Kent parkı	25
Restoranlar, Lokantalar, Kafeler vb	25
Otoparklar	10
Lunapark	10
Sergi ve Fuar alanı	4
Çocuk oyun alanı	2
Yürüme yolları	2
Eğlence alanları	1

Ankete katılan 260 kişiden; %55 alışveriş merkezi, %31 kültür evi ve turistik tesislerin, %25 restoranların, kafelerin vb kullanımların, %25 kent parkı gibi büyük yeşil alanların, %10 otoparkların ve yine %10 oranla lunaparkın, %4 oranla sergi ve fuar alanının eksikliğini hissettiğini belirtmiştir.

- 3) Bartın kent merkezi ve yakın çevresinde rekreasyonel alanların geliştirilmesi ve kullanımının artırılması için neler yapılmalıdır? Kullanıcıların fikirlerinin öğrenilmesi amacıyla sorulmuştur. Katılımcıların cevapları Çizelge 4.28’de gösterilmiştir.

Çizelge 4.28 Rekreatyonel alanların geliştirilmesine ve kullanımının artırılmasına yönelik yapılması gereken çalışmalar konusundaki fikirlerin dağılımı.

YAPILABİLECEK ÇALIŞMALAR	YÜZDE (%)
Proje yarışmaları	38
Daha fazla bilgilendirme	31
Etkili reklam çalışması	14
Sponsor	2
Ulaşım kolaylığı	1
Etkin düzenleme	1
Fikrim yok	13
TOPLAM	100

Ankete katılanların %38'i proje çalışmalarının yapılması gerektiğini düşünmektedir. %31'i daha fazla bilgilendirme yapılması, %14'ü etkili reklam çalışması yapılması, %2'si sponsor bulunması, %1'i ulaşım kolaylığının sağlanması, %1'i etkin düzenleme yapılması gerektiğini düşünmektedir. %13'le bu çalışmalar konusunda fikir belirtmemiştir. Böylece Bartın kent merkezi için çeşitli yarışmalarla projelendirme çalışmalarının artırılması gerektiği ön plana çıkmaktadır.

- 4) Bartın kent merkezi ve yakın çevresinde rekreatyonel alanlarda (park, piknik yeri, bisiklet yolu vb) hizmetinde eksikliğini en çok hissettiğiniz, geliştirilmesini istediğiniz bir sorun var mı? Bu soruyla kullanıcıların mevcut alanlarda eksikliklerini hissettikleri konularda ve geliştirilmesi gerektiğini düşündükleri konularda fikirlerini öğrenmek amacıyla sorulmuştur. Katılımcıların bu soruda en fazla 2 cevap seçeneğini işaretleyebilecekleri aktarılmıştır. Bu nedenle toplumun istekleri geniş bir biçimde öğrenilmeye çalışılmıştır. Katılımcıların cevapları Çizelge 4.29'da gösterilmiştir.

Çizelge 4.29 Mevcut rekreatyonel alanlarda eksikliği hissedilen sorunlar.

MEVCUT ALANLARIN SORUNLARI	YÜZDE (%)
Donatı eksikliği	56
Otopark sorunu	47
Güvenlik sorunu	28
Büfe hizmetleri	12
Yönlendirici levhalar	4
Diğer	4

Mevcut alanlarda en çok karşınıza çıkan sorun olarak sorulan soruda, ankete katılanlardan; %56 oranla donatıların eksikliğinden, %47 otopark sorunundan, %28 güvenlik sorunundan, %12 büfe hizmetlerinin eksikliğinden, %4 yönlendirici levhalardan, %4'te diğer sorunlardan şikayetçi olduğunu belirtmiştir.

- 5) Bartın kent merkezi ve yakın çevresinde rekreasyonel alanların korunmasına yönelik ne tür çalışmalar yapılmalıdır? Sorusunun sorulmasıyla rekreasyonel alanlarda kullanıcıların rahatlığı ve alanların korunmasına yönelik kullanıcıların fikirlerine ulaşılmış olmuştur. Katılımcıların bu soruya verdikleri cevapların dağılımı Çizelge 4.30’da gösterilmektedir.

Çizelge 4.30 Mevcut rekreasyonel alanların korunmasına yönelik yapılması gereken çalışmalar.

YAPILMASI GEREKEN ÇALIŞMALAR	YÜZDE (%)
Bazı yasakların konulması	42
Cezaların artırılması	26
Bilinçlendirme çalışması	10
Özelleştirme	8
Ücretlendirme	6
Kullanıcı sınırlandırması	6
Alan sınırlandırması	-
Fikrim yok	2
TOPLAM	100

Ankete katılan 260 kişiden; %42’si yani neredeyse yarısı mevcut alanlarda bazı yasakların konularak kullanıcıların rahatlığının sağlanabileceğini ve alanların korunmasının sağlanabileceğini düşünmektedir. %26’sı var olan yasakların devamı ve uygulanan cezaların artırılması gerektiğini, %10’u bilinçlendirme çalışması yapılması gerektiğini, %8’i mevcut alanların özelleştirilerek daha fazla korunabileceğini düşünmektedir. Kullanıcıların sınırlandırılmasını isteyenlerin oranı %6 olmakla birlikte, mevcut alanların ücretlendirilerek daha kolay korunacağını düşünenler de %6 ile aynı orana sahiptir. Bu konuda 6 kişi ise fikir belirtmemiştir.

Ayrıca ankette yapılan çapraz sorgulamayla elde edilen sonuçlar ise aşağıdaki şekildedir; ankete katılanlardan tercih ettikleri alan olarak en çok İnkumu Plajı’nı seçen 88 kişiden %34’ü kültür evlerinin ve turistik mekanların, %34’ü alışveriş merkezinin, %11’i otoparkların ve %11’i restoran, kafe vb kullanımların eksikliğini, %10’u ise yürüyüş yollarının eksikliğini hissettiğini söylemiştir. Alanı kullanan bireylerin otoparkların geliştirilmesini isteyenlerin oranı %48 iken, donatı elemanlarının geliştirilmesini isteyenlerin oranı %52, güvenlik olanaklarının geliştirilmesini isteyenlerin oranı %34 ve yönlendirici levhaların geliştirilmesini isteyenlerin oranı %11’dir. Buradan çıkan sonuçla; İnkumu Plajı için turistik ve kültürel mekanların artırılması, otopark ve donatı elemanlarının geliştirilmesi gerektiği sonucu çıkmaktadır.

Ankete katılanlardan tercih ettikleri alan olarak en çok Gazhane Parkı'nı seçen 72 kişiden; %50'si donatı elemanlarının, %15'i güvenlik olanaklarının, %15'i otopark imkanlarının, %20'si ise büfe hizmetlerinin geliştirilmesi gerektiğini düşünmektedir.

Ankete katılanlardan tercih ettikleri alan olarak en çok Balamba Mesire Yeri'ni seçen 32 kişiden %69'u donatı elemanlarının, %56'sı otopark imkanlarının ve %31'i ise güvenlik imkanlarının geliştirilmesini istemektedir.

Ankete katılanlardan en çok Çağlayan Piknik Alanı'nı kullandıklarını belirten 10 kişinin tamamı büfe hizmetlerinin geliştirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Donatı elemanlarının eksikliğini hissedenler %80 iken %20'si de otopark imkanı istediğini belirtmiştir. Ayrıca kullanıcıların tamamı alanın korunması ve daha güvenli olması için alan içerisinde alkol kullanımına yasak getirilmesini istemektedir.

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

Dünyada rekreasyon planlama çalışmalarında olduğu gibi Türkiye’de de planlamalar yapılmadan önce alanlarının doğal ve kültürel özellikleri belirlenerek, mevcut alanlar tespit edilerek ve bunların birincil düzeyde korunmasına yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Bunu takip eden süreçte alanların koruma-kullanma dengesi içerisinde geliştirilmesine ve arttırılmasına yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmada da Bartın kent merkezi ve yakın çevresinin özellikleri belirlenmiş ve ortaya konulmuştur.

Bartın kent merkezi ve yakın çevresi rekreasyonel kaynak değerleri açısından değerlendirilecek olursa, çeşitli rekreasyon etkinliklerinin gelişmesine olanak sağlayacak bazı kaynak değerlerine sahiptir. Bu kaynaklar araştırma alanının büyük bölümünü oluşturan kentsel nüfusun rekreasyonel gereksinimlerini karşılaması açısından oldukça önemlidir. Ayrıca bu rekreasyonel kaynaklar kentsel nüfusun ve rekreasyon gereksiniminin artmasıyla Bartın merkez ilçenin gereksinimini de karşılayacak şekilde değerlendirilmelidir.

Bu çalışmada, Bartın kent merkezi ve yakın çevresindeki rekreasyon alanlarının bölümünün doğal ve kültürel verileri araştırılmış, mevcut rekreasyon alanları ve olası rekreasyon alanları tüm özellikleriyle ortaya konulmuştur.

Bu amaçla, bu bölümde alanda bulunan rekreasyon alanlarına ait olanakların kullanılması için aşağıda çeşitli öneriler geliştirilmiştir. Bu bölümde doğal-kültürel veriler ve alan gözlemleriyle alanların rekreasyon olanakları, anket sonuçları ve gözlemlerle alanların mevcut problemleri tespit edilmiştir. Ayrıca gelişmeye bağlı olarak ortaya çıkabilecek olası problemleri öngörülmüştür. Tam bu ölçütler ışığında tüm alanlara öneriler sunulmuştur.

5.1 MEVCUT REKREASYON ALANLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Rekreasyon alanı olarak kullanılan kaynakların rekreasyon olanakları, alanların mevcut sorunları, gelecekteki olası problemleri ve bunlara yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesi bu bölümde işlenmiştir.

5.1.1 İnkumu Plajı

Çalışma alanının en önemli rekreasyon alanı olan İnkumu Plajı suya dayalı rekreasyon faaliyetlerinin kullanılması açısından ön plandadır. Alanın doğal ve kültürel özellikleriyle alanda yapılan veya yapılması mümkün olan rekreasyon olanakları belirlenmiştir. Plaj, yüzme, balık tutma, su araçlarına binme, kamp yapma, piknik yapma vb çok çeşitli rekreasyon faaliyetlerine olanak sağlanmaktadır. Ayrıca görsel analizler ve kullanıcılarla yapılan anketler sonucu İnkumu Plajı'nın mevcut ve olası problemleri tespit edilmiştir. İnkumu Plajı'nın rekreasyonel olanakları, mevcut sorunları ve gelecekte olası sorunları Çizelge 5.1'de gösterilmektedir.

Çizelge 5.1 İnkumu Plajı'nın rekreasyonel açıdan değerlendirilmesi

Rekreasyon Olanakları	Mevcut Sorunlar	Olası Sorunlar
• Yüzme • Balık tutma • Su araçlarına binme (kayık, yelkenli, kano vb) • Piknik yapma • Kamp yapma • Yürüyüş • Bisiklete binme • Manzara seyretme • Fotoğrafçılık	• Alt yapı ve üst yapı eksiklikleri (içme suyu, tuvalet, duş alma, aydınlatma vb) • Rekreasyonel donatı eksiklikleri (oturma birimi, çöp kutusu vb) • Yoğun kullanım ve kanalizasyon atıkları nedeniyle su kirliliği • Plansız yapılamadan dolayı görüntü kirliliği • Otopark eksikliğinden kaynaklanan sorunlar • Yoğun kullanım dönemlerinde araç yoğunluğundan dolayı trafik sorunu • Aşırı yağışlarda sel ve heyelan tehlikesi • Toplu taşımayla ulaşım sorunları • Yönlendirici levha eksikliği • Turistik kullanımlar için yeterli konaklama imkanının olmaması (otel, pansiyon vb)	• Otopark sorunu • Yapılaşmadan kaynaklanan kanalizasyon atıklarının artmasıyla su kirliliği • Plansız yapılaşma nedeniyle doğanın tahribatı

İnkumu yerleşkesinde yüzme, su araçlarına binme ve balık tutma gibi gerek suya dayalı gerekse kamp yapma, piknik yapma, yürüyüş gibi doğaya dönük çeşitli rekreasyon olanakları mevcuttur.

İnkumu Plajı'nda suya dayalı faaliyetlerin geliştirilmesi için deniz bisikleti, kano, kayak, yelken vb araçlar için kiralama merkezleri oluşturulmalıdır. Bu merkezlerden sağlanacak su araçlarıyla manzara güzelliklerini izleme imkanı da sunulmalı ve ayrıca fotoğrafçılık gibi estetik bir uğraşı için de alt yapı oluşturulmalıdır. İnkumu yerleşkesi içerisinde açılacak yelkencilik ve fotoğrafçılık kulüpleriyle kullanıcılar bilinçlendirilmeli ve bu aktivitelere yönlendirilmelidir. Alanda sağlanacak tekne, kano vb araçların kullanılması plaj sakinlerini rahatsız etmeyecek şekilde düzenlenmiş olmalı ve ayrıca balık tutma aktivitesine olanak sağlamalıdır.

Mevcut kamp alanı olarak kullanılan Jandarma birimi karşısındaki alanın geliştirilerek gençlik kamplarının ve izcilik faaliyetlerinin yapıldığı bir alan olarak kullanılması sağlanmalıdır.

Ayrıca alan içerisindeki yaklaşık 3000 m kadar uzunlukta bulunan sahil boyunca bisiklet yolları yapılarak bir başka rekreasyonel faaliyete olanak sağlanmalıdır.

İnkumu Plajı'nda günübirlik kullanımlar için gerekli tuvalet, içme suyu, duş, soyunma kabinleri, büfe, lokanta, restoran, çay bahçesi gibi kullanımlar gibi sınırlı sayıda alt yapı ve üst yapı tesisleri mevcuttur. Ancak bunlar geliştirilmeli ve eksiklikleri giderilmelidir. Özellikle duş, soyunma kabini, tuvalet, içme suyu gibi temel ihtiyaçların karşılanmasında daha özenli çalışmalar yapılmalıdır.

İnkumu Plajı'nda rekreasyonel kullanımlar için gerekli oturma birimleri, piknik masaları, çöp kutuları, aydınlatma elemanları mevcuttur. Ancak bu konuda da yoğunluğun olduğu durumlarda donatı ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Bu ihtiyacın giderilmesi için yeni donatıların eklenmesi ve daha fazla insanın bu imkanlardan yararlanması sağlanmalıdır.

Ayrıca çevredeki kirli su atıkları ve evsel atıkların plaja bırakılmasına Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'nce yasaklar getirilmeli ve denetim altına alınmalıdır. Atık sularının deniz suyuna verilmesinin engellenmesiyle kumsalın ve denizin kirlenmesinin önüne geçilmelidir. Alan içerisinde yoğun kullanımdan kaynaklanabilecek çevre kirliliği için çöp konteynırlarının yeterli sayıda olması ve düzenli olarak toplanması gerektiğine dikkat edilmelidir. Bütün bu sorunlar belediye denetiminde yapılacak çalışmalar, halkın bilinçlendirilmesi ve katılımıyla desteklenerek çözümlenebilir. Sivil toplum kuruluşlarınca ve belediye tarafından verilecek seminerler, dağıtılacak broşürler ve ilanlarla halk bilinçlendirilmelidir. Ayrıca tüm halk

tarafından kullanılan plajın, belediyece kurulacak belirli bir birim tarafından yönetilerek sorunları belirlenmeli ve çözümlenmelidir. Böylece bu konudaki sorunların çözümü Bartın Belediyesi'ni rahatlatmalıdır. Ayrıca yönetsel boşluk ortadan kaldırılmalıdır.

İnkumu Plajı arkasında yer alan yüksek tepeler ve yamaçlar fiziksel gelişmeyi engellemiş ve alana ulaşımı güçleştirmiştir. Ayrıca bu yüksek tepe ve yamaçlar nedeniyle yapısal yerleşimde güçlüklerle karşılaşmıştır. Yerleşimdeki plansızlık ve yüksek yapılar nedeniyle plajın doğal görüntüsü bozularak görsel bir kirlilik meydana gelmektedir. Bu nedenle öncelikle yapılaşmanın 3621 sayılı Kıyı Kanunu'na göre kontrol altına alınması gerekmektedir. Böylece plansız yerleşimden kaynaklanan doğa tahribatının önüne geçilmelidir. Kanalizasyon sistemi bulunmayan yerleşkede bu düzensiz ve artan yapılaşmayla ileri dönemlerde kanalizasyon sisteminin daha büyük bir sorun olacağı ortaya çıkmaktadır. Ayrıca 2004 yılında meydana gelen sel felaketinin nedenlerinden biri de alt yapı sisteminin olmaması ve suların tahliye edilememesidir. Sel ve heyelan tehlikesine karşı, yamaçlar bitkilendirilmelidir. Ayrıca kanalizasyon sistemi konusu ile ilgili fizibilite çalışması yapılmalı ve sorun çözümlenmeli ya da gerekli tedbirler alınmalıdır.

Plaja yakın yerlerdeki bitkisel doku eksikliği plaj ve yol arasında bitkisel çit uygulamasının da yapılacağı düzenlemeyle giderilebilir. Ayrıca bu bitkisel duvar yol ile plaj arasındaki görsel ve işitsel perde görevini sağlayarak görüntü ve gürültü kirliliğine çözüm olmalıdır. Bu bitkilendirme, alanın biyotop haritasının çıkartılması sonrası alana özgü bitkilerle yapılmalıdır.

Yoğun kullanımın olduğu yaz dönemlerinde alan içerisinde yeterli otopark alanının olmaması nedeniyle araçların plaj gerisindeki yol kenarına çift sıra olacak şekilde park edilmesiyle ulaşımı engelleyerek trafik ve gürültü sorunu oluşmaktadır. Otopark sorununun çözülmesiyle cadde üzerindeki trafik problemi de çözüleceğinden alan içerisinde otopark için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Kullanıcıların alan içerisinde daha rahat ve kolay ulaşımını sağlamak amacıyla yönlendirici levhaların yeterli sayıya ulaştırılmalıdır. Ayrıca alana toplu taşıma araçlarıyla ulaşmak isteyen kullanıcılar için bu tip ulaşım kuvvetlendirilmelidir. Toplu taşımanın özendirilmesi ve arttırılmasıyla alan içerisindeki otopark ve trafik sorunun çözümüne de katkı sağlanmalıdır.

İnkumu’nda turizmin gelişmesi yönündeki en büyük engellerden biri de yeterli konaklama imkanının ve yeterli tanıtımın olmamasıdır. Bartın Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü bu konuda konaklama imkanlarının arttırılmasına çalışmalıdır. Ayrıca gerek yerli gerekse yabancı turistleri çekme amacıyla turizm acenteleri vasıtasıyla alanın tanıtımının yapılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Böylece İnkumu’nun daha fazla yerli ve yabancı turistler tarafından kullanılabilmesi sağlanmalıdır.

İnkumu Plajı’nda, su sporları ve kamlama imkanlarının geliştirilmesinde Gençlik Spor İl Müdürlüğü, bisiklet yollarının yapılmasında, alt ve üst yapı donatılarının yerleştirilmesinde, çevre ve su kirliliğine yol açan altyapı sorunlarında, peyzaj çalışmalarında, ulaşım ve otopark sorunlarının çözümünde Bartın Belediyesi, çevre temizliği ve bu konuda halkı bilinçlendirmede sivil toplum kuruluşları ile birlikte Bartın belediyesi görevlidir.

5.1.2 Balamba Mesire Yeri

Araştırma alanı içerisindeki orman içi rekreasyon alanı olarak kullanılan tek alandır. Bu nedenle ormanda yapılabilecek rekreasyonel etkinliklere imkan sağlamaktadır. Alanın doğal özellikleriyle alanda yapılan veya yapılabilecek rekreasyonel etkinlikler belirlenmiştir. Doğa yürüyüşü, tabiatı inceleme, piknik yapma, fotoğrafçılık, kamp yapma, dağ bisikleti, doğal materyal toplayıcılığı ve dinlenme gibi rekreasyonel olanaklara sahiptir. Anketlerle ve gözlemlerle alanın mevcut sorunları ve ileride karşılaşılabileceği sorunlar belirlenmiştir. Balamba Mesire Yeri’nin rekreasyonel olanakları, mevcut sorunları ve gelecekte olası sorunları Çizelge 5.2’de gösterilmektedir.

Çizelge 5.2 Balamba Mesire Yeri’nin rekreasyonel açıdan değerlendirilmesi

Rekreasyon Olanakları	Mevcut Sorunlar	Olası Sorunlar
- Doğa yürüyüşü ve tabiatı inceleme - Piknik yapma - Fotoğrafçılık - Kamp yapma - Dağ bisikleti - Doğa materyali toplama	- Alt yapı ve üst yapı eksiklikleri (içme suyu, tuvalet, aydınlatma vb) - Rekreasyonel donatı eksiklikleri (piknik masası, oturma birimi, çöp kutusu vb) - Toplu taşımayla ulaşım sorunları - Yoğun kullanımdan oluşan vandalizm tehlikesi - Çevre kirliliği	- Otopark sorunu - Yoğun kullanımdan dolayı kaynaklanan bitki örtüsü kaybı sorunu - Ateş yakılması sonucu yangın tehlikesi - Güvenlik sorunu

Orman içinde mevcut yürüyüş yolunun geliştirilmesiyle ve bisiklet parkurlarıyla alanın hareketli topografyasının oluşturduğu etkin manzaraların izlenmesine olanak sağlanmalıdır.

Ayrıca alan içerisindeki *Carpinus sp.* (Gürgen), *Fagus sp.* (Kayın), *Populus sp.* (Kavak) vb türlerdeki bitkilerin sonbaharda aldığı farklı renk tonları sonucu oluşan manzara kalitesi oluşturmaktadır. Alan içinde yapılacak etkili yol düzenlemeleriyle hem alan içerisindeki ulaşım kolaylaşmalı hem de doğa yürüyüşü yapma, tabiatı inceleme, fotoğrafçılık, dağ bisikleti yapma, doğal materyal toplayıcılığı gibi olanakların gelişmesine imkan sağlanmalıdır.

Alanda rekreasyon amaçlı geliştirilmiş piknik tesisleri (piknik masası, ocak, içme suyu vb) mevcuttur. Ancak bu imkanlar kullanıcılar için yeterli değildir. Yoğun bitki örtüsü ve orman arazisi çeşitli rekreasyonel etkinliklerin gelişebileceği bir alandır. Alandaki gelişim için, içme suyu, tuvalet, aydınlatma gibi alt yapı ve üst yapı piknik masası birimleri, oturma birimleri, çöp kutuları, alanı tanıtıcı ve yönlendirici levhalar gibi alt ve üst yapılarının ve donatıların eksiklikleri giderilmelidir. Ayrıca alan içerisinde bulunan donatıların zarar görmemesi ve donatı eksikliğinin hissedilmemesi için donatıların bakımları yapılmalı ve sağlamlaştırılmalıdır. Alandaki çocuk oyun elemanlarının geliştirilmesinde her yaştaki çocuğa hitap edecek donatılar yerleştirilmelidir. Alan içerisine yerleştirilecek donatıların alana uygunluğuna dikkat edilmelidir. Orman içerisinde doğayla bütünleşmiş malzemeden yapılmış çöp kutuları, levhalar, oturma birimleri vb kullanılmalıdır. Alan içerisinde kullanıcıları yönlendirmesi ve alanın gözlenmesine yönelik danışma birimi geliştirilmelidir.

Alan içerisine girişler denetim altındadır ve güvenliğe önem verilmektedir. Ancak gelecekte yoğunlaşacak kullanımla, alanın büyük olması ve orman içi olması nedeniyle oluşabilecek güvenlik sorunları konusunda dikkatli olunmalıdır. Alanın içerisinde güvenlik zafiyeti ortaya çıkmaması için kullanımın yoğunlaştığı dönemlerde alan içerisinde görevlendirilecek gezici bir görevli oluşabilecek sorunları önler konumunda olmalıdır.

Anket sonuçlarından belirlenen ve kullanıcıların alanda rahatsız oldukları konulardan biri olan çevre kirliliği konusunda halk daha fazla bilinçlendirilmelidir. Alan içerisinde kullanım sonrası oluşan çevre kirliliği temizlik çalışmalarının yapılmasıyla ortadan kaldırılmalıdır. İşletme tarafından alan içerisine girişte halka dağıtılacak broşürler ve ilanlar, alan içerisine yerleştirilecek uyarı levhalarıyla halk bilinçlendirilmeli ve daha dikkatli olmaları konusunda uyarılmalıdır.

Kullanıcıların rahatsız oldukları bir diğer konu ise alana ulaşımında toplu taşımada yaşadıkları sorunlardır. Bu konuda belediyenin etkin bir çalışmayla otobüslerin alana gidiş-geliş saatlerinde yapılacak bir düzenlemeyle bu sorunu ortadan kaldırmalıdır.

Kentleşmenin ve nüfusun artmasıyla alanın kullanımında artış meydana gelebilir. Böylelikle alana özel araçlarıyla ulaşanların sayısında bir artış meydana gelmesi olasıdır. Bu nedenle alana hizmet eden otopark imkanı geliştirilmelidir.

Alandaki yoğun kullanımdan kaynaklanan bitki örtüsünün yok olması tehlikesine karşılık bitkiler yenilenmeli veya bu konuda alan içerisindeki bitkilerin gelişimleri izlenmelidir. Ayrıca alandaki piknik imkanı ve ocakların bulunması nedeniyle alan içerisinde yangın tehlikesi bulunmaktadır. Buna karşılık olarak alan işletmecisi yangınlara karşı hazırlıklı olmalı ve gerekli tedbirler alınmış olmalıdır. Alan içerisine dağıtılacak yangın suyu çıkışları ve bir yangın biriminin kurulmasıyla bu konuda önlem alınmış olabilir.

Alandaki ulaşım sorunlarının çözümünde Bartın Belediyesi, donatı sorunları, çevre sorunları, kullanıcıları bilinçlendirme, bitki örtüsü ve alt yapı-üst yapı sorunlarının çözümünde Çevre ve Orman Bakanlığı işletmesi tarafından çalışmalar yapılmalıdır.

5.1.3 Çağlayan Piknik Alanı

Kent merkezine yakın olması ve suya dayalı rekreasyonel etkinliklere uygunluğu nedeniyle tercih edilen bir alandır. Alandaki doğal ve kültürel özellikler nedeniyle eşsiz özelliğe sahiptir. Bartın Çayı'nın ana kollarından olan Kocaçay üzerindeki tarihi değirmen ve üzerinde kurulu setin oluşturduğu çağlayan görünümüyle peyzajı güçlendiren öğelere sahiptir. Kültürel özellikler açısından Bartın Muhtarlar Derneği tarafından düzenlenen Karakucak yağlı pehlivan güreşleri Çağlayan Piknik Alanı'nda yapılmaktadır. Bu nedenle çeşitli rekreasyonel imkanları olan bir alandır. Böylelikle alanın doğal ve kültürel özellikleriyle alanda yapılan veya yapılabilecek rekreasyonel etkinlikler belirlenmiştir. Yağlı güreş festivallerine katılma, doğa yürüyüşü, piknik yapma, fotoğrafçılık, balık tutma ve dinlenme gibi çok çeşitli rekreasyonel olanaklara sahiptir. Anketlerle ve gözlemlerle alanın mevcut sorunları ve ileride karşılaşılabileceği sorunlar belirlenmiştir. Çağlayan Piknik Alanı'nın rekreasyonel olanakları, mevcut sorunları ve gelecekte olası sorunları Çizelge 5.3'te gösterilmektedir.

Çizelge 5.3 Çağlayan Piknik Alanı'nın rekreasyonel açıdan değerlendirilmesi

Rekreasyon Olanakları	Mevcut Sorunlar	Olası Sorunlar
- Yağlı güreş festivallerine katılma - Piknik yapma - Yürüyüş yapma - Balık tutma - Fotoğrafçılık	- Alt yapı ve üst yapı eksiklikleri (içme suyu, tuvalet, aydınlatma vb) - Rekreasyonel donatı eksiklikleri (piknik masası, oturma birimi, çöp kutusu vb) - Alan içi yaya yolu sorunu - Toplu taşımayla ulaşım sorunları - Güvenlik sorunu - Çevre kirliliği - Büfe hizmetlerinin yoksunluğu - Su kirliliği	- Bitki örtüsü kaybı - Balık popülasyonunda azalma

Alanın suya yakın olması nedeniyle suya dayalı rekreasyon olanakları da mevcuttur. Alan içerisinde balık tutma imkanı için özel bölmeler ayrılmalı ve çay kıyısına terasların yapılarak bu imkanlar uygun bir şekilde sağlanmalıdır.

Yağlı güreş festivallerinin yapıldığı dönemlerde Bartın halkı içerisinde yeterli reklamların yapılması ve halkın festivali benimseyerek katılımının artırılmasına çalışılmalıdır.

Alan Kocaçay'a olan yakınlığı nedeniyle alüvyal zenginliğe sahip ve taban suyu seviyesinin yüksek olduğu bir özelliğe sahiptir. Alandaki zemin nemli ve oldukça yumuşaktır. Alan içerisindeki yaya yolları bu nedenle düzensiz ve uygun değildir. Bu konuda yollarda stabilize çalışması yapılmalıdır. Böylelikle alan içerisindeki yaya ulaşımı ve yürüyüş imkanı kolaylaşabilir. Ayrıca alan içerisinde yer alan içme suyu, tuvalet, aydınlatma gibi alt ve üst yapı eksiklikleri gibi sorunlar giderilmelidir.

Alanda rekreasyon amaçlı geliştirilmiş piknik tesisleri (piknik masası, ocak vb) içme suyu gibi olanakları mevcuttur. Ancak bu imkanlar kullanıcılar için yeterli değildir. Bu donatıların bakımları yapılmalı ve sağlamlaştırılmalıdır. Ayrıca alan içerisine yerleştirilecek donatıların alana uygunluğuna dikkat edilmelidir. Alan içerisindeki çevre kirliliğinin çözümünde gerekli donatı elemanının bulunması ve düzenli temizlik çalışmaları yeterli olabilir.

Kullanıcılar tarafından alana toplu taşımayla ulaşım da sorunlar olduğu ve toplu taşımanın yetersiz olduğu belirtilmiştir. Alan içerisinde büfe hizmeti eksikliğinin hissedildiği belirtilmiştir. Ayrıca güvenlik sorunu olduğunu belirtmişlerdir. Alan içerisinde alkolü içki tüketiminin yasaklanması ve buna yönelik denetimlerin yapılması gerektiğini

düşünmektedirler. Bu konularda belediye gerekli çalışmaları yaparak bu eksikliklerin giderilmesine çalışmalıdır.

Alan çevresindeki tarım arazilerinin zirai atıklarının su kirliliğine neden olduğu, bu kirliliğinse balık popülasyonu üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Bu konuda tarımla uğraşan halk bilinçlendirilmeli ve zirai ilaçların daha dikkatli kullanılması gerektiği anlatılmalıdır. Ayrıca alan içerisindeki bitkilerin kullanımdan kaynaklanan sorunları bakım ve yenileme çalışmasıyla giderilmelidir.

Çağlayan Piknik Alanı'nda, yeni mekanların oluşturulmasında, alan içi alt ve üst yapı donatı elemanlarının yerleştirilmesinde, alan içi ulaşım sorunlarının çözümünde, alana yönelik toplu taşıma hizmetlerinin iletilmesinde Bartın Belediyesi, alandaki özel faaliyetlerin (yağlı güreş ve festivaller gibi) reklamının ve tanıtımının yapılmasında Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü, alan çevresinde oluşabilecek zirai sorunların çözümünde Tarım İl Müdürlüğü görevlidir.

5.1.4 Karaçay Piknik Alanı

Piknik Alanı doğal güzelliği ile ön plandadır. Alanın doğal özellikleriyle alanda yapılan veya yapılabilecek rekreasyonel etkinlikler belirlenmiştir. Alan piknik yapma, yürüyüş yapma ve balık tutma gibi rekreasyonel olanaklara sahiptir. Karaçay Piknik Alanı'ndaki rekreasyonel olanaklar, mevcut sorunlar ve gelecekte olası sorunlar Çizelge 5.4'te gösterilmektedir.

Çizelge 5.4 Karaçay Piknik Alanı'nın rekreasyonel açıdan değerlendirilmesi

Rekreasyon Olanakları	Mevcut Sorunlar	Olası Sorunlar
• Piknik yapma • Yürüyüş yapma • Balık tutma	• Alt yapı ve üst yapı eksiklikleri (içme suyu, tuvalet, aydınlatma vb) • Rekreasyonel donatı eksiklikleri (piknik masası, oturma birimi, çöp kutusu vb) • Alan girişinin belirsizliği • Alan sınırlayan bir elemanın bulunmaması • Toplu taşımayla ulaşım sorunları • Çevre kirliliği • Büfe hizmetlerinin yoksunluğu • Çocuk oyun alanı eksikliği • Gürültü sorunu	• Otopark sorunu • Kullanımdan kaynaklı bitki örtüsü kaybı • Çevre kirliliğindeki artma

Alan içerisinde yürüyüş yollarının yapılmasıyla alan içerisindeki yaya ulaşımı ve yürüyüş imkanı kolaylaştırılmalıdır.

Ayrıca alan içerisinde içme suyu, tuvalet, aydınlatma gibi alt ve üst yapı elemanlarının olmaması nedeniyle belirgin bir eksiklik görülmektedir. Ancak bu sorunlar gerekli çalışmaların yapılmasıyla ve eksikliklerinin giderilmesiyle sağlanabilir. Alan içerisinde kullanıcılara hizmet edecek bir çocuk oyun alanı bulunmamaktadır. Bu konuda yapılacak çalışma her yaştaki çocukları düşünerek yapılmalıdır.

Karaçay Piknik Alanı'nda rekreasyon amaçlı geliştirilmiş piknik tesisleri mevcuttur. Ancak alandaki bakımsızlık ve aşırı kötü kullanım nedeniyle bu imkanlar yeterince kullanılamamaktadır. Bu nedenle bakımları yapılmalı, sağlamlaştırılmalı ve bu donatıların eksiklikleri giderilmelidir. Bu sorunların aşılmasıyla kullanıcı sayısının artırılması sağlanabilir. Ayrıca alan içerisine yerleştirilecek donatıların doğaya uygunluğuna dikkat edilmelidir. Alan içerisindeki çevre kirliliğinin çözümünde gerekli donatı elemanı olması ve temizlik çalışmaları yapılmasıyla alan rahatça kullanılabilir kılınmalıdır.

Alanın Amasra yolu üzerinde mevcut bir girişinin bulunmaması alan içerisinde belirgin bir karmaşaya neden olmaktadır. Alanı gösteren bir tabela yerleştirilmesiyle ve alan girişinin ayrı olmasıyla bu sorun çözümlenmelidir. Ayrıca alanı Amasra yolundan ayıran belirgin bir sınırlama elemanının olmaması alan güvenliği açısından sıkıntı yaratmaktadır. Doğaya uyum sağlayacak ahşap çitlerle alan etrafı çevrilmelidir.

Kullanıcılar tarafından alana toplu taşımayla ulaşımında sorunlar olduğu ve toplu taşımanın yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Bu konuda belediye hafta sonlarına ve tatil günlerine yönelik bir çalışma yapmalıdır. Kullanıcılar ayrıca alan içerisinde büfe hizmeti eksikliğinin hissedildiğini ve alanın güvenlik sorunu olduğunu belirtmişlerdir. Bu konu üzerinde belediyenin uygun bir çalışmayla büfe hizmetlerinin sunulmasında ve güvenlik konusunda düzenleme yapılmalıdır.

Alandaki yoğun kullanımdan kaynaklanan bitki örtüsünün yok olması tehlikesine karşılık, ölen bitkilerin yenilenmesi ve bu konuda alan içerisindeki bitkilerin gelişimlerinin izlenmesi gerekmektedir. Bu çalışmalarla alanın kullanımında sürdürülebilirlik sağlanmalıdır. Ayrıca alandaki motopompların gürültüsü ve olumsuz görüntüsü etkili bitkilendirmeye çözülebilir.

Kentleşmenin ve nüfusun artmasıyla alanın kullanımında artış meydana geleceği öngörülmektedir. Böylelikle alana özel araçlarıyla ulaşanların sayısında bir artış meydana gelecektir. Bu nedenle alana hizmet edecek bir otopark imkanı sunulmalıdır. Ayrıca alan kullanımında gelecek dönemlerde ortaya çıkabilecek sorunların başında çevre kirliliğindeki artış gelmektedir. Bu olası sorunun gelecekteki gelişmenin düşünülerek günümüzde yapılacak bir düzenlemeyle giderileceği düşünülmektedir.

Alanın çevre ulaşım ilişkilerinin çözümünde Karayolları Genel Müdürlüğü, alt ve üst yapı donatı elemanı sorunlarının çözümünde, alana yönelik toplu taşıma hizmetlerinin sunulmasında ve otopark imkanının sağlanmasında Bartın Belediyesi görevlidir.

5.1.5 Halatçıyaması Piknik Alanı

Kent merkezinde bulunan ve doğal özellikleri bakımından etkileyici Bartın kenti manzarasına sahip ve çalışma alanının batı ve güney batı cephelerine yönelik hakim bir bakış noktasına sahiptir. Bartın Asri Mezarlığı'nın karşısında bulunmasına rağmen, kent insanının hafta sonları ve yaz tatillerinde yoğun olarak kullandığı alanlardandır. Alan manzara hakimiyeti sahip olmasının dışında bir özelliği bulunmadığından rekreasyon olanakları sınırlıdır. Piknik yapma, dinlenme, yürüyüş yapma, manzara seyretme ve buna yönelik fotoğrafçılık olanakları sunmaktadır. Alandaki rekreasyonel olanaklar, mevcut sorunlar ve gelecekte olası sorunlar Çizelge 5.5'te gösterilmektedir.

Çizelge 5.5 Halatçıyaması Piknik Alanı'nın rekreasyonel açıdan değerlendirilmesi

Rekreasyon Olanakları	Mevcut Sorunlar	Olası Sorunlar
- Piknik yapma - Dinlenme - Yürüyüş yapma - Manzara seyretme - Fotoğrafçılık	- Alt yapı ve üst yapı eksiklikleri (içme suyu, aydınlatma, vb) - Rekreasyonel donatı eksiklikleri (piknik masası, oturma birimi, çöp kutusu, vb) - Gürültü kirliliği - Büfe hizmetlerinin yetersizliği - Güvenlik sorunu	- Yoğun kullanımdan kaynaklanan bitki örtüsü kaybı sorunu - Yoğun kullanım nedeniyle oluşan ve oluşabilecek vandalizm tehlikesi - Otopark sorunu - Çevre kirliliğindeki artma - Güvenlik sorunu - Ateş yakılması sonucu yangın tehlikesi

Piknik alanında günübirlik kullanımlar için gerekli içme suyu, büfe, çay bahçesi gibi sınırlı sayıda alt yapı ve üst yapı tesisleri mevcuttur. Temel ihtiyaçlardan tuvalet imkanı bulunmamaktadır.   me suyunun getirilmeli, büfe sayısının arttırılmalı ve tuvalet imkanı sağlanarak kullanıcıların hizmetine sunulmalıdır.

Piknik alanında rekreasyonel kullanımlar için gerekli oturma birimleri, piknik masaları, çöp kutuları, aydınlatma elemanları mevcuttur. Aydınlatma konusunda Halatçıyaması Sokak'ta piknik alanına yönelik bir aydınlatma çalışması yoktur. Aydınlatma  alışması genel itibariyle şehir mezarlığı tarafında bulunmaktadır. Alandaki aydınlatmanın yetersizliği nedeniyle geceleri aileler tarafından kullanılmamaktadır. Alan içerisinde geceleri alkol kullanma alışkanlığının görüldüğü ve bu nedenle hem güvenlik sorunun oluştuğ  hem de alanın gece-gündüz kullanılma özelliği sınırlanmaktadır. Aydınlatma elemanlarının sayısı ve niteliği arttırılmalıdır. Alandaki büfenin piknik alanının uzun ve büyük olması nedeniyle yeterli olmadığı görülmektedir. Bu nedenle büfe sayısının fazlalaştırılmasıyla eksikliklerin giderilmesi ve daha fazla insanın bu imkanlardan yararlanması sağlanmalıdır.

şehir merkezine doğru giden bir sokak olması nedeniyle Halatçıyaması Sokak'ta belirgin bir trafik akışı vardır. Bu nedenle alanda gürültü kirliliği bulunmaktadır. Ancak piknik alanının dar bir yapıya sahip olması nedeniyle yapısal veya bitkisel bir çözümün bulunması olanaksızdır.

Piknik alanının ilkbahar ve yaz aylarında yoğun kullanım nedeniyle gelecekte bitki örtüsünde belirgin bir tahribatın görüneceği öngörülmektedir. Yine aynı şekilde yoğun kullanımdan kaynaklanacak vandalizm tehlikesi söz konusu olacaktır. Alanın  evre yoluna bakan kısmında erozyon ve toprak kayması sorununa çözüm olarak toprak tutucu bitkilerle bir çalışma yapılmalıdır.

Piknik alanında kentsel nüfusun artışı ve mevcut yoğun kullanımın daha da artmasıyla alandaki rekreasyonel donatılar, otopark ve üst yapının yetmemesi gibi sorunlar ortaya çıkacaktır. Bunun için yeni bir yeşil alan planlaması ve donatıların arttırılması çalışması yapılmalıdır. Ayrıca Halatçıyaması Sokak'taki trafiği engellemeyecek şekilde otopark düzenlemesi yapılmalıdır.

Alandaki çöp kutusu gibi rekreasyonel donatı elemanlarının gelecekteki kullanımları karşılamayacağı düşünülmektedir. Ayrıca yoğun kullanım nedeniyle ileride çevre kirliliği gibi sorunlarla karşılaşılması olasıdır. Bu nedenle belediye ekipleri düzenli olarak temizleme çalışması yapmalıdır. Çöp kutusu gibi donatı elemanlarını arttırmalıdır.

Alan içerisinde piknik yaparken yakılan ateşlerin çevreye zarar vermemesi için gerekli önlemler alınmalı ve ateş yakılan alanlar sınırlandırılmalıdır.

Piknik alanının alt ve üst yapı sorunlarının çözümü, donatı elemanlarının yapımı gibi tüm sorunlarının çözümünde tek görevli Bartın Belediyesi'dir.

5.1.6 Gazhane Parkı

Çalışma alanındaki kent merkezine yakın olmasıyla oldukça çok kullanılarak, kentsel rekreasyonel aktivitelere imkan sağlamaktadır. Alanın özellikleriyle alanda yapılan veya yapılabilecek rekreasyonel etkinlikler belirlenmiştir. Bu etkinlikler yürüyüş yapma, piknik yapmak, dinlenme gibi rekreasyonel olanaklara sahiptir. Anket sonuçlarıyla, alan içi gözlemlerle ve alandaki yüz yüze görüşmelerle alanın mevcut sorunları ve ileride karşılaşabileceği sorunlar belirlenmiştir. Gazhane Parkı'nın rekreasyonel olanakları, mevcut sorunları ve gelecekte olası sorunları Çizelge 5.6'da gösterilmektedir.

Çizelge 5.6 Gazhane Parkı'nın rekreasyonel açıdan değerlendirilmesi

Rekreasyon Olanakları	Mevcut Sorunlar	Olası Sorunlar
• Piknik yapma • Yürüyüş yapma • Dinlenme	• Yoğun kullanımdan kaynaklanan gürültü kirliliği • Erozyon tehlikesi • Büfe hizmetinin yetersizliği	• Otopark sorunu • Güvenlik sorunu • Bitki bakımlarının yeterli olmaması nedeniyle bitki kayıpları • Bartın Çayı taşkın tehlikesi • Donatı eksikliği

Gazhane Parkı kent içerisinde doğal güzellikleri açısından oldukça önemli bir bakı noktasına sahiptir. Bartın Çayı'nın iki büyük kolu olan Kocanaz ve Kocaçay'ın birleştiği mevkiide yer almaktadır. Bu nedenle parkın fiziksel gelişimi sınırlı olmuştur. Ancak Tersane Caddesi

üzerinde bulunan Yalıboyu çevresinde yapılacak kentsel dönüşüm projesiyle alanın genişletilmesi ve çevreyle bütünleştirilmesi düşünülmektedir.

Alan içerisinde yürüyüş yolları geliştirilmeli ve alan içerisinde yaya ulaşımı daha kolay hale getirilmelidir. Ayrıca bu yolların geliştirilmesiyle iki büyük çayın birleşmesinden kaynaklanan doğal güzellik rekreasyonel olarak alana yansıtılmalıdır. Yalıboyu mevkinde yapılabilecek düzenleme ile yürüyüş yolları daha bir önem kazanacaktır.

Parkın kent merkezine ve Bartın-Karabük yoluna yakın olması nedeniyle alan içerisinde yoğun araç gürültüsü hissedilmektedir. Parkın araç yollarına bakan noktalarında bitkisel doku kuvvetlendirildiği takdirde bu gürültünün azalacağı düşünülmektedir.

Alanın doğal özelliği yani bulunduğu nokta itibarıyla aşırı yağışlardan sonra oluşabilecek taşkın ve sellerin etkisi altında kalabileceği, resmi raporlardan ve geçmiş sel olaylarından bilinmektedir. Ayrıca yağışlardan dolayı toprak kaymasının ve erozyonun meydana geldiği görülmektedir. Örneğin; parkın çevresinde otoparka uzanan yolda toprak kayması nedeniyle bazı fiziksel zararlar meydana gelmiştir. Bu zararların en aza indirilmesi ve taşkın yatağının toprakla dolmasının önlenmesi amacıyla erozyona karşı dayanıklı bitkiler dikilmeli ve toprağın tutulması sağlanmalıdır.

Alan içerisinde hizmet veren büfenin belli dönemlerde açık olması ve özellikle kullanımın azaldığı sonbahar ve kış dönemlerinde hizmet sunmaması nedeniyle kullanıcılar tarafından bir eksiklik hissedilmektedir. Bu nedenle kullanıcılar park çevresindeki kafe, büfe, market gibi tesisleri tercih etmektedir. Alanda sürekli olarak çalışabilen bir büfenin olmasıyla bu sorun ortadan kaldırılmalı ve kullanım dört mevsime yayılmalıdır. Ayrıca parkın dört mevsim kullanımının artırılması amacıyla park çevresinde kapalı mekan yapılmalı ve park dört mevsime hitap eden hale getirilmelidir. Kentsel Dönüşüm Projesi kapsamında bu kapalı mekana park çevresinden bir alan belirlenmelidir.

Alandaki mevcut otopark günümüz kullanımına yeterli olsa da gelecekte özel araçlarıyla ulaşan kullanıcıların ve kentleşmenin artmasıyla otopark ihtiyacının artmasına neden olacağı öngörülmektedir. Bu nedenle parka hizmet edebilecek yakınlıkta yeni bir otopark hizmeti sunulmalıdır. Kentsel Dönüşüm Projesi 3. Etap çalışmaları bu konu üzerine yoğunlaşmaktadır.

Alan içerisindeki peyzaj düzenlenmesinde mevsimsel iyileştirme çalışmalarının yanı sıra eski bitki dokusunun korunmasına yönelik bakım çalışmaları yapılmalıdır. Ayrıca parkın peyzajı her daim sağlıklı ve dayanıklı halde tutulmalıdır. Örneğin, bahar aylarında mevsimlere yönelik çiçeklerle alan daha canlı ve bakımlı görünmelidir.

Alan içerisindeki donatılar günümüz kullanımını yeterli olarak karşılamaktadır. Ancak kentsel gelişimle birlikte kullanımın artmasıyla ilerleyen dönemlerde yeterli olmayacaktır. Donatı elemanlarının yeterliliği gelecekteki kullanım göz önüne alınarak tekrar düzenlenebilir. Ayrıca yoğun kullanımdan oluşan donatı zararlarına yönelik donatılar yenilenmeli ve sağlamlaştırılmalıdır.

Gazhane Parkı'nda günümüzde gündüz ve gece güvenliği açısından bir sorun bulunmamaktadır. Ancak gelecekte bu tip sorunlarla karşılaşılması olasıdır. Parkın gece kullanımının artırılması ve güvenlik sorunun oluşmaması için amacıyla gece aydınlatmasına önem verilmelidir. Bu aydınlatma çalışması esnasında alandaki estetik ve soliter bitkilerin aydınlatılmasıyla ayrıca geceleri hoş bir görüntü de elde edilebilir. Alanda yapılacak düzenlemelerden birincil görevli olan Bartın Belediyesi'dir.

Gazhane Parkı'nda yapılacak herhangi bir düzenleme, onarım çalışması ve bakım işlerinde tek görevli Bartın Belediyesi'dir.

5.1.7 Belediye Parkı

Kent merkezinde bulunan ve doğal özellikleri bakımından ayrıcalığı bulunmayan bir alandır. Belediye tarafından inşa edilmiş, halkın günlük dinlenme imkanlarını sağlaması açısından gerekli peyzaj çalışmasının yapıldığı alanlardandır. Alanın rekreasyon olanakları oldukça kısıtlıdır. Yalnızca dinlenme ve yürüyüş imkanı sunabilmektedir. Alandaki rekreasyonel olanaklar, mevcut sorunlar ve gelecekte olası sorunlar Çizelge 5.7'de gösterilmektedir.

Çizelge 5.7 Belediye Parkı'nın rekreasyonel açıdan değerlendirilmesi

Rekreasyon Olanakları	Mevcut Sorunlar	Olası Sorunlar
- Dinlenme - Yürüyüş yapma	- Alt yapı ve üst yapı bozuklukları - Rekreasyonel donatı eksiklikleri ve donatı bozuklukları (oturma birimi, çöp kutusu vb) - Yoğun kullanım nedeniyle peyzaj düzenlemesinde oluşan sorunlar (yaya yollarının yetersizliği, bitki dokusunda bozulma vb) - Gürültü kirliliği	- Yoğun kullanımdan kaynaklanan bitki örtüsü kaybı sorunu - Yoğun kullanım nedeniyle oluşan ve oluşabilecek vandalizm tehlikesi

Alan içerisinde yoğun kullanımdan kaynaklanan alt yapı ve üst yapı bozuklukları meydana gelmiştir. Park içi yaya yollarında zemin döşemesi tahrip olmuştur. Yoğun kullanım aynı zamanda rekreasyonel donatı elemanlarında bozulmaya ve peyzaj düzenlemesinin bozulmasına neden olmuştur. Bu bozuklukların düzenlenmesi için alan içinde bakım ve onarım çalışmaları yapılarak bu sorunlar giderilebilir. Park içerisindeki Atatürk Köşesi'nde bitkilendirmenin eksikliği nedeniyle alanda belirgin bir tanımsızlık oluşmuştur. Bütün vurgulanması amacıyla herdemyeşil ve koyu yapraklı bitkilerle etkin bir bitkilendirme çalışması yapılmalıdır.

Davut Fırıncıoğlu Caddesi'ndeki trafik akışından kaynaklanan alanda yoğun bir gürültü kirliliği söz konusudur. Bu konuda trafiğin kapatılamaması ve alanın bitkisel tampon düzenlemesine imkan vermeyecek şekilde olması nedeniyle bu konuda bir düzenleme yapılamayacaktır.

Alanda kentsel nüfusun artışı ve kullanımın daha da artmasıyla alandaki yaya yolları, rekreasyonel donatılar ve üst yapının yetmemesi gibi sorunlar ortaya çıkacaktır. Bu nedenle parkın yapılacak onarım ve bakım çalışmaları esnasında yaya yolu genişletmesi, yeni bir yeşil alan planlaması ve donatı sayısı arttırma çalışmaları yapılmalıdır.

Alandaki yapısal sorunlarla ilgilenen yetkili birim belediyedir. Ancak alanda oluşabilecek yoğun kullanımdan kaynaklanan vandalizm konusunda sivil toplum kuruluşlarından alınacak seminer ve konferans şeklindeki destekle halkın bilinçlendirilmesi çalışmaları yapılabilir. Ayrıca belediye tarafından el ilanları, broşürler, afişlerle halkın bilgilendirilmesi konusunda destek sağlanmalıdır.

Belediye Parkı'nda yapılacak herhangi bir düzenleme, onarım çalışması ve bakım işlerinde tek görevli Bartın Belediyesi'dir.

5.1.8 Düzenlenmiş Diğer Alanlar

Bartın kenti ve yakın çevresindeki düzenlenmiş rekreasyon alanları olarak ifade edilen kent içi rekreasyonel alanlar yüksek ve yoğun kullanıma maruz kalan çay bahçeleri, çocuk oyun alanları, açık ve kapalı olmak üzere spor alanları vb alanlar da bulunmaktadır. Bu alanlarda rekreasyon açısından gerekli kullanımların ve donatıların tespiti yapılarak eksikliklerin giderilmesi sağlanmalıdır.

5.2 OLASI REKREASYON ALANLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu bölümde olası rekreasyon alanlarına yapılan öneriler ele alınmıştır. Yapılacak düzenlemelerle rekreasyon alanı olarak kullanılacak alanların rekreasyon olanakları ve bunlara yönelik öneriler geliştirilecektir.

5.2.1 Tarım İl Müdürlüğü Yeşil Alanı

Bartın Valiliği tarafından istenilen ve Bartın Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü öğrencilerinin tarafından yapılan çalışmaların kapsamı aşağıdaki şekildedir.

Bartın Kültür ve Sanat Parkı olarak yapımı düşünülen Tarım İl Müdürlüğü arazisinde birçok rekreasyonel etkinlik imkanı sağlanması düşünülmektedir. Yapılan tasarımlarda “tarih anlatılarak değil yaşatılarak öğrenilir” cümlesiyle Bartın kenti tarihi özellikleri ve il geneli özelliklerinin yansıtılması ana tema olmuş, tasarımlar buna yönelik şekillenmiştir. Alan günümüzden farklı olarak acil durumlar haricinde trafiğe kapatılması düşünülerek tasarımlar yapılmıştır. Yapılması tasarlanan yapılarda Bartın mimarisinin (Bartın evleri, Şadırvan, Bedesten mimarisi vb) izlerinin yansıtılması düşünülmüştür. Ayrıca Bartın Çayı'nın tarihteki aktif günlerinin yeniden yaşatılması adına tersane, gemi maketleri, gemi atma törenleri canlandırılmış ve bununla birlikte Bartın Çayı üzerine iskeleler düşünülmüştür. Bartın Çayı üzerinde kano, deniz bisikleti, tekne turları gibi aktiviteler düşünülmüştür.

Kültür ve Sanat Parkı özelliği adına Bartın'ın kültürü olan yemek, geleneksel el sanatları vb atölyeleri, sergi alanları, fuar alanları, çeşitli hobi kulüpleri (fotoğrafçılık, el sanatları, resim, heykeltiricilik vb) kurulması düşünülmüştür. Sanatsal anlamda açık hava tiyatro ve sinema sahneleri, gibi gösteri alanlarının yapımı düşünülmüştür.

Peyzaj düzenlemesi olarak “Bartın Medeniyetler Bahçesi” konseptiyle Bartın tarihindeki uygarlıkların, Osmanlı bahçesi tarzı bahçeler ve bitkisel düzenlemelerin yapılması düşünülmüştür. Botanik bahçesi ve kış bahçesi olarak camdan bir yapı düşünülmüştür. Ayrıca bitkisel labirentler, çilek bahçeleri, yapay tepeler tasarlanmıştır.

5.2.2 Yalıboyu Yeşil Alanı

Bartın Belediyesi tarafından özel bir şirkete verilerek projelendirilen çalışmanın kapsam detayları aşağıdaki gibidir.

Gazhane Parkı-Orduyeri Köprüsü Arası Kentsel Dönüşüm Projesi kapsamında bulunan alan projelendirilmiş ve ihale süreci beklenmektedir. Arazideki çalışma Gazhane Parkı ve Orduyeri Köprüsü arasındaki Bartın Çayı kenarı yeşil alanı üzerinde yapılmıştır. Eski terminal arazisi proje kapsamında değildir. Proje yapım süreçleri dikkate alınarak 3 etaptan oluşmaktadır. Rıhtım bölgesi 1. Etap, Rıhtım-Orduyeri Köprüsü arası yeşil alanı 2. Etap, Gazhane Parkı ve çevresi yenilemesi 3. Etap olarak düşünülmektedir.

1. Etap öncelikle gerçekleştirilmesi düşünülen 1700 m² bina alanında yöresel el sanatları sergi ve satış ünitesi, dükkan, restoran, kafe amaçlı 18 adet birim bulunmaktadır. 4000 m² peyzaj alanında deniz feneri plastik objesinin bulunduğu bir kent meydanı, su terazisi plastik objesinin ve su ögesinin kombine edildiği bulunduğu bir yan meydan, gezi ve yürüyüş yolları, seyir terasları ve çim amfi bulunmaktadır. Rıhtım bölgesinde iskeleler ve Bartın tarihine yönelik gemi maketlerinin bulunması düşünülmektedir.

2. Etap içerisinde Bartın Çayı kenarında Tersane Caddesi üzerindeki yeşil alan yer almaktadır. 1000 m² bina alanında restoran amaçlı 3 adet birim bulunmaktadır. 15000 m² peyzaj alanı içerisinde 6 adet balık tutma terası ve balıkçı barınakları, 3 adet çocuk oyun alanı, satış büfeleri, oturma grupları, seyir terasları, gezi ve yürüyüş yolları bulunmaktadır.

3.Etap içerisinde Gazhane Parkı ve çevresindeki kamu ve özel yapılarının olduğu alanlar yer almaktadır. Alan içerisinde yapısal olarak kent meydanına ve yeşil alana hitap edecek otoparklar ve Gazhane Parkı'nın yenilenmesini kapsamaktadır.

Olası rekreasyon alanları genel olarak değerlendirilecek olursa, alanların büyük olması nedeniyle alt yapı çalışmaları (aydınlatma, kanalizasyon vb) konusunda dikkatli olunmalıdır. Birinci derece deprem bölgesinde bulunan Bartın'da arazi içinde yapılacak herhangi hizmet tesisleri yapılaşmasında zemin etüdü çalışmalarına önem verilmelidir. Ayrıca geniş arazilerde yürüyüş yolları ve alanların etkin kullanımına yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Alanların kent içerisinde olması nedeniyle günü birlik kullanımlarda kullanılacak üst yapılar (tuvalet, içme suyu vb) yeterli sayıda ve uygun bölgelere yerleştirilmelidir.

Alanlar içerisinde kent halkının kullanımların yardımcı olacak yönlendirici levhalar bulunmalı, kullanımlara yeterli sayıda donatılar yerleştirilmeli, alanların kullanımı rahatlatılmalıdır. Alanlar içerisinde kullanılacak donatı elemanlarının alanın özel konseptine uyum sağlayacak nitelikte ve değerde olmasına dikkat edilmelidir.

Alanlar için en büyük sorunu kuşkusuz otopark sorunu olacaktır. Çünkü kent içerisinde olmaları nedeniyle kullanımının fazla olacağı tahmin edilmektedir. Bu nedenle araziler içerisinde kullanıcılara yetecek sayıda otopark alanı düzenlenmelidir. Alanların geniş ve oldukça kullanılır olmaları güvenlik konusunu da güçlendirmektedir. Bu konu da titiz bir çalışma yapılmalıdır. Halkın güvenliği amacıyla etkin birimler kurulmalıdır.

Kentsel Dönüşüm projesi kapsamında bulunan Yalıboyu mevkisindeki işyerlerinin ve binaların rehabilitasyonu, alanın konseptine uyarlanması çalışmaları yapılmalıdır.

Alanlar içerisinde yapılacak bitkisel düzenlemede Bartın kenti koşullarına dikkat edilmeli ve bitkiler Bartın'da yetişebilecek türlerden seçilmelidir. Alana getirilecek ithal bitkiler alana farklılık hissi katacağından bakımları yapılabildiği takdirde halkın farklılıkları görmesi amaçlı sınırlı sayıda da olsa kullanılmalıdır.

Alan kullanımı esnasında alanların sorunlarının değerlendirilmesi ve giderilmesine yönelik kolaylık sağlamak amacıyla alanların yönetiminde etkili idari birimler kurulmalıdır.

Projelerin uygulama aşaması bittikten sonra Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü bu alanların ulusal anlamda reklam çalışmalarını yapmalıdır. Böylelikle gerek Bartın'ın tanıtımı gerekse turizmin geliştirilmesine yönelik çalışılmış olunmalıdır.

5.3 GENEL DEĞERLENDİRME

Bartın kent merkezi ve yakın çevresinde katılımcılarla yapılan anket çalışmaları ile rekreasyonel alanların korunması, gelişimi ve arttırılmasına yönelik sorular sorularak halkın bu konudaki fikirleri alınmıştır. Buna göre kullanıcılar rekreasyon alanlarının yetersizliğinden şikayet etmekte ve alanların arttırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Katılımcıların büyük çoğunluğu alan içerisinde alışveriş merkezi, kültür evleri ve turistik tesisler, restoranlar, kafeler vb sosyalleşme imkanların arttırılmasını ve kent parkı gibi geniş yeşil alan istediklerini belirtmişlerdir. Bu konuda sivil toplum kuruluşları, özel yatırımcılar ve belediyeye görevler düşmektedir. Özel yatırımcıların restoran, kafeterya vb gibi özel işletmeler açılması için teşvik edilmeli, alışveriş merkezleri için ulusal boyutta çalışan firmalarla Bartın'ın potansiyeline yönelik görüşmeler yapılmalı ve kente davet edilmeli, turistik tesislerin yapımı için Bartın Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü'nden yatırımcılara destek sağlanmalı, kent parkı, sergi ve fuar alanı gibi rekreasyonel alanların yapımı için Bartın Belediyesi çalışmalar yapmalıdır. Bu konuda Tarım İl Müdürlüğü arazisi en kısa zamanda kent halkının kullanımı için düzenlenmelidir.

Ankete katılanlar rekreasyonel alanların etkin bir şekilde kullanılmasına yönelik olarak proje çalışmalarına, halkın bilgilendirilmesine ve reklam çalışmalarına ağırlık verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Alanların korunmasına yönelik olarak ise, yasakların ve cezaların arttırılması, özelleştirme ve bilinçlendirmenin yararlı olacağını bildirmişlerdir. Bu bakımdan denetimler ve yasaklar konusunda belediye, bilinçlendirme çalışmalarında ise sivil toplum kuruluşları birincil yetkili olmalıdır.

Bartın kent merkezi ve yakın çevresinde; ana ulaşım aksı ve rekreasyon kaynaklarına ulaşımındaki alanlarda, eğimin fazla olduğu yerlerde yola yakın çevrelerde heyelan ve toprak kaymalarının görülebileceği yerlerde şev stabilizasyonu önlemleri alınmalıdır. Ayrıca alan içerisinde Bartın Çayı ve kollarının bulunması nedeniyle taşkın ve erozyonla dere yatağının dolması ve çevresine zarar verme tehlikesi vardır. Bunun sonucunda da çay kenarı bitki örtüsü

kaybı gibi sorunlar meydana gelmektedir. Bu alanlarda stabilizasyon çalışmaları ve bitkilendirme çalışmalarıyla erozyon önlenmeli ve peyzaj açısından değeri arttırılmalıdır.

Bartın kent merkezi ve yakın çevresindeki rekreasyon alanlarına yakın tarım alanları bu alanlarda önemli sorunlara neden olmaktadır. Bazı alanların çevresindeki tarımsal alanlardan kaynaklanan zirai atıklardan dolayı su kirliliği, balık popülasyonunda azalma ve balık türlerinde anormal değişimler oluşacaktır. Zirai atıkların Bartın Çayı'na ulaşması sonucu besin maddesinin artması, organik madde üretimi ve bununla birlikte ötrofikasyona neden olacaktır. Kentteki geçim kaynağı olan tarımsal faaliyetler açısından önemli olan tarımsal ilaçlama ve kimyasallarla gübreleme denetim altına alınmalıdır. Ayrıca Bartın Çayı'na kent içerisinde gelen kanalizasyon atıkları dökülmektedir. Bunların sonucu olarak ötrofikasyon, suyun bulanıklaşması, koku yayma vb sorunlar oluşmaktadır. Böylece Bartın Çayı'nın rekreasyonel açıdan değeri azalmaktadır. Bu dökülen kanalizasyon atıklarının atık halinde çay suyuna bırakılması etkili bir çalışmayla önlenmelidir. Bu sorunlarla ilgilenmesi gereken yetkili birim Bartın Belediyesi ve Tarım İl Müdürlüğü olmalıdır. Bu konuda belediyenin ve Tarım İl Müdürlüğü ile birlikte oluşturacağı bir birim bu tip sorunların çözümünde büyük oranda katkı sağlayabilir.

Bartın kent merkezi ve yakın çevresi turizm açısından bazı olanaklara sahiptir. Özellikle yaz dönemi kullanımları açısından rekreasyon imkanı sağlayan alanlar (plaj, park, mesire yeri, piknik alanı vb) mevcuttur. Bu kaynak değerlerinin korunması ve tüm gelişmelerin sürdürülebilir olması gerekmektedir. Doğru bir planlama ile çalışma alanı içerisindeki rekreasyonel kaynakların sürdürülebilir gelişimi sağlanmalıdır.

Bartın kent merkezi ve yakın çevresindeki rekreasyonel alanların turizm açısından geliştirilmesi için Bartın Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü yetkili birim olmalıdır. Kente gelen turistleri yönlendirmek ve kentin tanıtımı için çeşitli çalışmalar yapmak görevini üstlenmelidir. Ancak turizm kaynaklarının geliştirilmesi ve turizm amaçlı kullanımlarda bu kurum yetersiz kalabilir. Bu yüzden öncelikle kent içerisinde rekreasyonel alanlarda turizmin gelişmesini yönlendirecek, planlayacak ve finanse edecek çeşitli meslek disiplinlerinden ve halktan katılımı kurumlar oluşturulmalıdır. Kurumun çalışma alanı rekreasyonel turizm kaynaklarının tanıtımı olmalıdır. Tanıtım sonrası kente gelebilecek yerli ve yabancı turistler için gereken konaklama ve diğer ihtiyaçların giderilmesi için tesisler arttırılmalı ve mevcut tesisler de gerekli kalitede olması sağlanmalıdır. Ayrıca Bartın halkı içerisinde turizm

faaliyetleri konusunda gerekli bilinçlendirme çalışmaları yapılmalıdır. Bu çalışmalarda turizmin ekonomiye etkisi, turizmin sağlıklı bir şekilde gelişmesine yönelik bilgiler halkla paylaşılmalıdır. Bu çalışmaların TV programları, dernek toplantıları vb şekillerde olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca büyük kentlerdeki ilan ve tanıtım panolarında ilin reklamı yapılmalı, bu çalışma turların düzenlenmesine ve tanıtımının yapılmasına katkıda bulunacaktır. Böylece hem turizm gelişmiş olacak hem de doğal ve kültürel özelliklere sahip rekreasyonel alanlar bilinçli bir şekilde korunmuş olacaktır. Ayrıca bu turistik faaliyet sonucu kent ve yöre halkı önemli bir gelir kaynağına kavuşmuş olacaktır.

Sonuç olarak; Bartın kent merkezi ve yakın çevresi doğal ve kültürel özellikleri incelenerek mevcut ve olası rekreasyon alanlarının belirlenmesi ve değerlendirilmesiyle; rekreasyonel kaynakların yeterince değerlendirilmediği ve kullanıcılar için yeterli rekreasyon alanının olmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Mevcut rekreasyon alanlarının ise alan eksikliğinden dolayı oldukça yoğun kullanılması, kullanılan alanların gerekli ve yeterli kullanım imkanı sunmaması ve ayrıca rekreasyonel kullanımdan ya da yönetiminden kaynaklanan çeşitli sorunlarla karşı karşıya kaldığı görülmektedir. Kentin yeterli tanıtımının yapılmadığı turizmin bilinçli bir şekilde gelişmediği görülmektedir. Bu durum rekreasyonel gelişim açısından oldukça önemlidir ve sorunlar koruma-kullanma ilkeleri ışığında getirilen öneriler ile çözümlenmelidir.

KAYNAKLAR

- Akesen A** (1983) *Türkiye’de Ulusal Parkların Açık hava Rekreasyonu Yönünden Nitelikleri ve Sorunları*, İÜ yayını, İstanbul.
- Altıntırmık A** (2008) Kişisel görüşme, Bartın Belediyesi Park Bahçeler Müdürlüğü, Bartın.
- Altunkasa M F** (1998) *Rekreasyonel Planlama Organizasyonu*, ÇÜ Ziraat Fakültesi Yardımcı Ders Kitapları, Genel Yayın No: 5, Yayın No: B-4, Adana.
- Altunkasa M F ve Uzun G** (1991) *Rekreasyonel Planlamada Arz ve Talep*, ÇÜ Ziraat Fakültesi Yardımcı Ders Kitapları, Genel Yayın No: 6, Yayın No: 1, Adana.
- Aşcıoğlu E** (2001) *Bartın*, Bartın Ticaret ve Sanayi Odası Yayını, Bartın
- Atık S** (1998) *Bartın İl Turizm Envanteri ve Turizmi Geliştirme Planı Açıklama Raporu*, Bartın Valiliği, 52 s, Bartın.
- Ayaşlıgil T** (1992) İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Araştırma Ormanının Rekreasyon Potansiyelinin Saptanması, Yüksek Lisans Tezi, İÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, İstanbul.
- Aydın M** (2008) Kişisel görüşme, Bartın Belediyesi, İmar İşleri Müdürlüğü, Bartın.
- Balcı V** (2003) Ankara'daki Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Etkinliklerine Katılımlarının Araştırılması, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı 158, Ankara.
- Balcı V ve İlhan A** (2006) Türkiye’deki Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklere Katılım Düzeylerinin Belirlenmesi, *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, Ankara.
- Bartın Belediyesi** (2003) *Siyah Beyaz Yıllardan Bartın Renkleri*, Düünden Bugüne Fotoğraf Albümü, Bartın.
- Bartın Valiliği** (2004), *Bartın İli Çevre Durum Raporu 2004*, Bartın Valiliği İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Bartın.
- Bartın Valiliği** (2006), *Bartın İli Çevre Durum Raporu 2006*, Bartın Valiliği İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Bartın.
- Bartın Valiliği** (2007) Bartın Genel Bilgileri, Bartın Valiliği, <http://www.bartın.gov.tr/modules.php?name=Tutoriaux&rop=tutoriaux&did=23>, (05/05/2007).
- Bartın Valiliği** (2008a) <http://www.bartın.gov.tr/modules.php?name=Tutoriaux&rop=tutoriaux&did=11>, Bartın ili genel bilgiler, Bartın Valiliği Resmi Sitesi, (12/01/2008).

KAYNAKLAR (devam ediyor)

- Bartın Valiliği** (2008b) <http://www.bartın.gov.tr/modules.php?name=Tutoriaux&rop=navig&did=24&eid=27>, Bartın ili Ekonomik durum bilgisi, Bartın Valiliği Resmi Sitesi, (12/01/2008).
- Bartın Valiliği** (2008c) <http://www.bartın.gov.tr/modules.php?name=News&file=article&sid=190>, Karakucak Yağlı Güreşleri, Bartın Valiliği Resmi Sitesi, (12/01/2008).
- Bartın Valiliği** (2008d) *Bartın 2023, Stratejik Amaçlar ve İl Geliştirme Planı, İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü, Mart 2008, Bartın.*
- Baud-Bovy M and Lowson F** (1998) *Tourism and Recreation Handbook of Planing and Design*, Architectural Pres, Oxford.
- BMI** (2008) Kişisel görüşme ve <http://www.meteoroloji.gov.tr/2006/tahmin/tahminiller.aspx?m=BARTIN#aciklama> Bartın Meteorolojik Verileri, Bartın Meteoroloji İstasyonu, (17/03/2008).
- BTSO** (2007) <http://www.bartintso.org.tr/btsob.html>, Bartın'da Yaban Hayatı, Bartın Ticaret ve Sanayi Odası, (10/01/2007).
- Cengiz B** (2007) Arazi Bartın Çayı Peyzaj Özelliklerinin Saptanması ve Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma, Doktora Tezi (Basılmamış) AÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.
- Corbin H D** (1970) *Recreation Leadership*, Third Edition, Printice Hall Inc., USA.
- Çelikyay S** (2005) Arazi Kullanımlarının Ekolojik Eşik Analizi İle Belirlenmesi Bartın Örneğinde Bir Deneme, Doktora Tezi, YTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çepel N** (1994) *Peyzaj Ekolojisi*, İÜ yayınları, İÜ Yayın No:3868, İstanbul.
- Çıngı H** (1990) *Örnekleme Kuramı*. Hacettepe Üniversitesi Fen Fakültesi Yayınları, Ders Kitapları Dizisi 20, H. Ü. Fen Fakültesi Basımevi, 278 s., Ankara.
- Çilsüleymanoğlu S** (1996) *Bartın Halk Kültürü Ansiklopedisi*, 1.Cilt, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Bartın.
- Dansuk E** (1997) *Türkiye'de Yoksulluğun Ölçülmesi ve Sosyo-Ekonomik Yapılarla Ölçülmesi*, DPT Uzmanlık Tezleri, Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü Ücretler ve Gelirler Dairesi Başkanlığı, Ankara.
- Dinçer C** (2008) Kişisel görüşme, Bartın Valiliği, Bartın.
- DPT** (2007) Bartın İli Eğitim Göstergeleri, Devlet Planlama Teşkilatı, <http://ekutup.dpt.gov.tr/bolgesel/gosterge/1997-04/24.pdf>, (18/04/2007).

KAYNAKLAR (devam ediyor)

- Gökçen E** (1997) İngiltere’de Açık hava Rekreasyonu ve Peyzaj Mimarlığı İlişkilerinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Mühendisliği Anabilim Dalı, İstanbul.
- Gratton C and Taylor P** (2000) *Economics of Sport and Recreation*, Taylor & Francis Group, London and New York.
- Güleç S** (1989) *Park-Bahçe ve Peyzaj Mimarisi*, KTÜ Basımevi, Ders Teksirleri Serisi 29, Trabzon.
- Güleç S ve Var M** (1994) Orman İçi Rekreasyon Alanlarında Rekreasyon Taşıma Kapasitelerinin Bulunabilmesinde Esas Olacak İlke ve Kriterlerin Belirlenmesi, KTÜ Araştırması, Trabzon.
- Gündüz S** (1998) Koruma-Kullanım İlkeleri Çerçevesinde Beynam Muhafaza Ormanı’nın Rekreasyonel Taşıma Kapasitesinin Saptanması Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, AÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Günen R** (1992) Belgrad Ormanına Yönelik Rekreasyon Talebinin Analizi ve Planlama İlkeleri, Yüksek Lisans Tezi, İÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Jenny H J** (1956) *Introduction to Recreation Education*, W.B Saunders Company, Philadelphia and London.
- Kalem S** (2001) Doğal Kültürel Değerlerin Korunabilmesi İçin Turizm Potansiyelinin Belirlenmesinde Bir Yöntem Yaklaşımı ve Kastamonu İli Kıyı Bölgesi ve Yakın Çevresinde Uygulanması, Doktora Tezi (Yayımlanmamış), AÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karadağ A** (2002) Eğirdir İlçesinin Rekreasyon Kaynaklarının Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, AÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karadeniz M** (2008) Kişisel görüşme, Bartın Belediyesi Park Bahçeler Müdürlüğü, Bartın.
- Karaküçük S** (1999) *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme*, Gazi Yayınevi, 2. Baskı, Ankara.
- Khazim A** (1990) Metropolitan Alanlar İçinde Kalan Su Kıyılarının Rekreasyonel Kullanımı “Ankara Mogan Gölü” Örneği, GÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Ankara.
- Kılbaş Ş** (2001) *Gençlik ve Boş zaman Değerlendirme*, Anaca Yayınları, 1. Baskı, Adana.
- Koç N ve Şahin Ş** (1999) *Kırsal Peyzaj Planlaması*, AÜ Ziraat Fakültesi Yayını, Yayın No: 1509, Ankara.
- Koç Y** (2006) İmrahor Vadisinin Rekreasyon Potansiyelinin Saptanması, Yüksek Lisans Tezi, AÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.

KAYNAKLAR (devam ediyor)

- Korkmaz N** (2001) Nallıhan-Hoşbebe Orman İçi Dinlenme Yerinin Rekreatyon Kaynaklarının Geliştirilmesi Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, AÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Köseoğlu M** (1981) *Türkiye’de Çevre Koruma ve Rekreatyon Planlaması*, EÜ Ziraat Fakültesi Yayınları, No: 414, İzmir.
- Kuvan Y** (1993) Yönetici Kesimde Rekreatyon Kavramının Algılanması, Yüksek Lisans Tezi, İÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Mühendisliği Anabilim Dalı, İstanbul.
- Meyer H D and Brightbill C K** (1953) *Recreation*, Prentice Hall Int., page 50, USA.
- Meyer H D, Brightbill C K and Sessoms H D** (1969) *Community Recreation*, Fourth edition, page 11, A Guide to Its Organization, Prentice Hall Int., USA.
- Müderrişoğlu H** (2002) Açık hava Rekreatyonunda Taşıma Kapasiteleri-Rekreatyoneel Kullanım İlişkilerinin İncelenmesi, Doktora Tezi, İÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özkazanç D** (2005) Kirazlıköprü Baraj Gölü ve Çevresi Rekreatyon Potansiyelinin Saptanması Üzerinde Bir Araştırma, ZKÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Pamay B** (1971) Orman ve Çevre, *İÜ Orman Fakültesi Dergisi*, Seri B, cilt 25, sayı 2, İstanbul.
- Pamay B** (1979) *Park Bahçe ve Peyzaj Mimarisi*, İÜ Yayını, İÜ Yayın No: 2486, İstanbul.
- Pehlivanoğlu M T** (1986) Belgrad Ormanının Rekreatyon Potansiyeli ve Planlama İlkelerinin Tespiti, Doktora Tezi, İÜ Orman Mühendisliği Anabilim Dalı, İstanbul.
- Sertkaya S** (2001) Bartın İli Kıyı Bölgesinin Turizm ve Rekreatyon Potansiyelinin Saptanması ve Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma, Doktora Tezi, AÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sezgin S** (1987) Türk Toplumunun Rekreatyon Alışkanlıkları İstanbul Örneği, MSÜ, İstanbul.
- Tanrıverdi F** (1976) Munzur Vadisi Milli Parkında Rekreatyon ve Turizm Planlamasına Ait Bir Araştırma, Atatürk Üniversitesi Yayını No: 474, Erzurum.
- Topay M** (2003) Bartın-Uluyayla Peyzaj Özelliklerinin Rekreatyon-Turizm Kullanımları Açısından Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma, Doktora Tezi, AÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Torkildsen G** (1992) *Leisure and Recreation Management*, Third Edition, USA.

KAYNAKLAR (devam ediyor)

- TÜİK** (2008) http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?tb_id=39&ust_id=11, Bartın ili nüfus verileri, (20/01/2008).
- URL-1** (2007) http://www.bartın74.net/sayfalar/bartın_bilgi.asp, Bartın ilinin Türkiye'deki konumu, (14/02/2007).
- URL-2** (2007) http://www.thewallpapers.us/data/media/186/bartın_haritası.jpg, Bartın ili bölgesel konumu ve il idari yapısı, (16/02/2007).
- URL-3** (2008) <http://www.karadenizgezi.net/bartın/trh.htm>, Bartın'ın tarihi ile ilgili bilgiler, (17/03/2008).
- URL-4** (2007) <http://www.türkiye-resimleri.com/data/media/13/inkum.jpg>, (15/03/2007).
- URL-5** (2007) http://wowturkey.com/t.php?p=tr169/turgutharun_1985.jpg, (18/04/2007).
- URL-6** (2007) http://wowturkey.com/t.php?p=tr117/mherol_Inkumplaj.jpg, (19/04/2007).
- URL-7** (2007) http://www.türkiye-resimleri.com/data/media/14/inkum_trafik.jpg, (18/04/2007).
- URL-8** (2008) <http://i1.treklens.com/photos/11632/inkum4.jpg>, (12/02/2008).
- URL-9** (2007) http://www.bartın74.net/sayfalar/sel_inkumu.asp, (20/01/2007).
- Yatgın H** (1996) Amasra Yöresi Floristik Kompozisyonu, Yüksek Lisans Tezi, ZKÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Bartın.
- Yılmaz B** (1998) Bartın Kenti Açık ve Yeşil Alan Sisteminin Saptanması Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, ZKÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Bartın.
- Yılmaz B** (2001) Bartın İli ve Yakın Çevresi Peyzaj Potansiyelinin Saptanması ve Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yurtseven A** (1992) Kent Çevrelerinde Rekreasyon Potansiyelinin Değerlendirilmesi ve Küçükçekmece Örneği, Yüksek Lisans Tezi, İÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yücel G F** (1998) İstanbul ve Çevresindeki Ormanların Rekreasyonel Potansiyellerinin Saptanması, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

BİBLİYOGRAFYA

- Adasal R** (1974) Psikososyal Çevrelerin İnsan Sağlığına Etkileri, *Tabiat ve İnsan*, Doğu Matbaası, Ankara.
- Altan T** (1976) Doğal Peyzaj Elemanlarının Rekreyasyona Uygunluğunun Saptanması İçin Matematiksel Bir Değerlendirme Yönteminin Araştırılması ve Güney Kıyı Bölgesine Uygulanması, ÇÜ Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Adana.
- Bakır M** (1990) Rekreyasyon ve Turizm İlişkisinin Turizm Politikalarının Oluşturulmasındaki Önemi, Doktora Tezi, İÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm Programı, İstanbul.
- Bayraktar A** (1975) *Ege Kıyılarında Bazı Tatil Köylerinde Peyzaj ve Rekreyasyon Planlamasının Etüdü ile Turizm Gelişmesinde Bu Bakımdan Önemli Esasların Tespiti*, Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayını, Yayın No: 249, İzmir.
- Boru H** (1994) Gülek Yaylasının Turizm ve Rekreyasyon Potansiyelinin Belirlenerek Ekolojik Alan Kullanım Prensiplerinin Araştırılması, ÇÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Bromley P** (1994) *Countryside Recreation*, A Handbook for Manager, E&FN SPON, London.
- Bulca A** (1973) *Çalışma Dışı Zamanın Boyutları*, Çalışma ve Çalışma Dışı Zamanın Planlanması Seminer Sonuçları Raporu, ODTÜ, Ankara.
- Clawson M and Knetsch J L** (1971) *Economics of Outdoor Recreation*, The John Hopkins Pres., Baltimor and London.
- Demirel Ö** (1997) Çoruh Havzası (Yusufeli Kesimi) Doğal ve Kültürel Kaynak Değerlerinin Turizm ve Rekreyasyon Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma, KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Gold S M** (1980) *Recreation Planing Design*, Mc Grow-Hill Book Company, New York.
- Gülbahçe Ö** (1996) Boş Zamanları Değerlendirme Alışkanlıkları–Türkiye Örneği, AÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.
- Günişık E** (1963) Boş Zaman Eğitimi ve Rekreyasyon Nedir?, *Beden Eğitimi Dergisi*, Yayın No: 7-8, Mayıs, Ankara.
- Isaacson L and Peterson B L** (1971) *Park and Recreation Facilities*, USA.
- İşcan F** (1988) *Türklerde Spor*, BTSGM Yayını, Ankara.
- Jenkins M ve Pigram J J** (1999) *Outdoor Recreation Management*, Routledge, London.

BİBLİYOGRAFYA (devam ediyor)

- Kaya Z** (1999) *Flora of Bartın Region in Turkey*, 14. Internationales Symposium Biodiversitat and Evolutionsbiologie, Jena.
- Küçüktopuzlu F** (1987) Turizm Rekreasyon İlişkiler ve Konaklama İşletmelerinde Olan Etkileri, DEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Lovejoy D** (1973) *Land Use and Landscape Planing*, International Textbook, Edinburg.
- Hittmaire A M** (1965) *Freizeit, Erholung und Leistunf*, Aerztliche Praxis, Germany.
- Mantran R** (1991) *16.-17. yy da İstanbul'da Gündelik Hayat* (Çeviren: M. A. Kılıçbay), Eren Yayınları, İstanbul.
- Means L E** (1973) *Intramural. Their Organization and Administration*, Prentice Hall, Inc, Englewood Cliffs, N. J, s19, USA.
- Memlük Y ve Öztan Y** (1980) Bursa Şehri ve Çevresi İçin Rekreasyon Sisteminin Saptanması Üzerine Bir Araştırma, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Ankara.
- MTA** (1994) Maden Tetkik Arama Enstitüsü Batı Karadeniz Taşkömürü Havzası Araştırması, Ankara.
- Müftügil S** (1993) *Dinlence ve Turizm İlişkisi*, Derleyen: Ş.Yarcan, BÜ Yayını, İstanbul
- Özgüç N** (1984) *Turizm Coğrafyası*, İÜ Yayını, İstanbul.
- Sağcan M** (1986) *Rekreasyon ve Turizm*, Cumhuriyet Basımevi, İzmir.
- Sözen N** (1995) Rekreasyon Kaynakları, Basılmamış Ders Notları, AÜ Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Ankara.
- Spengler O** (1931) *Man and Technics* (İnsan ve Teknik), Germany.
- Şahin M** (1991) *İş İdaresine Giriş*, AÖF Yayını, 3. Baskı, Eskişehir.
- Şahin S** (1998) Bartın İlinin Beşeri Coğrafyası, Doktora Tezi, GÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tayga Y** (1990) *Türk Spor Tarihine Genel Bakış*, GSGM yayını, Ankara.
- Tümer S** (1975) Rekreasyon: İlgili Kavramlar, Sınıflamalar, *Peyzaj Mimarlığı Dergisi*, Peyzaj Mimarlığı Derneği, Cilt 6, s 16-21, Ankara.
- Uluç M** (1992) Şanlıurfa İli Merkezi Çevresindeki Arazilerin Çok Amaçlı Bölgesel Planlama İçin Toprak Etüt ve Yorumları, AÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

EK AÇIKLAMALAR A

**BARTIN VE ÇEVRESİ ORMAN ALANLARINDA YAYGIN MEVCUT BİTKİLERİN
LİSTESİ**

1) **Ağaçlar** (Yatgın 1996, Bartın Valiliği 2006)

<u>Latince Adı</u>	<u>Türkçe Adı</u>
<i>Abies nordmanniana Bornmülleriana</i>	Batı Karadeniz Göknarı
<i>Acer campestre</i>	Ova Akçaağacı
<i>Alnus glutinosa</i>	Kızılağaç
<i>Buxus sempervirens</i>	Şimşir
<i>Carpinus betulus</i>	Adi Gürgen
<i>Castanea sativa</i>	Anadolu Kestanesi
<i>Celtis australis</i>	Adi Çitlenbik
<i>Cerasus avium</i>	Yabani Kiraz
<i>Coryllus avellana</i>	Fındık
<i>Cotinus coggyria</i>	Peruka Çalısı
<i>Crataegus microphylla</i>	Alıç
<i>Cupressus sempervirens</i>	Servi
<i>Fagus orientalis</i>	Doğu Kayını
<i>Fraxinus exelsior</i>	Dişbudak
<i>Juglans regia</i>	Adi Ceviz
<i>Laurus nobilis</i>	Defne
<i>Ligustrum vulgare</i>	Kurtbağrı
<i>Mespilus germanica</i>	Muşmula
<i>Ostrya carpinifolia</i>	Kayacık
<i>Pinus brutia</i>	Kızılçam
<i>Pinus nigra ssp.pallasiana</i>	Karaçam
<i>Pinus maritima</i>	Sahil Çamı
<i>Pinus pinea</i>	Fıstık Çamı
<i>Pinus sylvestris</i>	Sarıçam
<i>Platanus orientalis</i>	Doğu Çınarı
<i>Populus nigra</i>	Kara Kavak
<i>Populus tremula</i>	Kavak
<i>Prunus laurocerasus</i>	Karayemiş
<i>Robinia pseudoacacia</i>	Yalancı Akasya
<i>Quercus patrea ssp.iberica</i>	Sapsız Meşe
<i>Quercus pubescens</i>	Tüylü Meşe
<i>Quercus cerris</i>	Saçlı Meşe

Latince Adı

Salix alba

Sorbus torminalis

Taxus baccata

Tilia argentea

Ulmus sp.

Türkçe Adı

Ak Söğüt

Akçağaç yapraklı Üvez

Porsuk

Gümüşi Ihlamur

Karaağaç

2) Ağaçcık, Çalılar, Otsu bitkiler ve Yerörtücüler (Yatgın 1996, Bartın Valiliği 2006)

Alyssum campestre

Anthemis sp.

Arbutus andrachne

Arbutus unedo

Astragalus brachypterus

Aspidium sp.

Celosia cristata

Cistus creticus

Clematis vitalba

Convolvulus arvensis

Cornus mas

Cornus sanguinea

Cyperus rotundus

Daphne pontica

Datura stramonium

Echium italicum

Erica arborea

Euphorbia amygdalus

Equisetum palustre

Fragaria vesca

Graminae sp.

Hedera helix

Hypericum sp.

Ilex aquifolium

Juniperus sp.

Lolium temulentum

Deli Otu

Adi Papatya

Sandal Ağacı

Kocayemiş

Geven

Eğrelti Otu

Horozibiği

Tüylü Laden

Orman Asması

Tarla Sarmaşığı

Kızılıcık

Adi Kızılıcık

Topalak

Karadeniz Defnesi

Boru Çiçeği

Engerek Otu

Acı Süpürge Çalısı

Sütleğen

Atkuyruğu otu

Çilek

Çayır Otları

Orman Sarmaşığı

Koyun Kıran

Çoban Püskülü

Ardıç

Delice

<u>Latince Adı</u>	<u>Türkçe Adı</u>
<i>Medicago falcata</i>	Yonca
<i>Mentha</i> sp.	Nane
<i>Paliurus spina-christii</i>	Karaçalı
<i>Phyllaria</i> sp.	Akça Kesme
<i>Plantagio major</i>	İri Sinir Otu
<i>Poa bulbosa</i>	Salkım Otu
<i>Ranunculus arvensis</i>	Düğün Çiçeği
<i>Reseda lutea</i>	Muhabbet Çiçeği
<i>Rhododendron ponticum</i>	Ormangülü
<i>Rosa canina</i>	Yabani Gül
<i>Rubus ideus</i>	Ahududu
<i>Rubus sanctus</i>	Böğürtlen
<i>Sambucus nigra</i>	Mürver
<i>Spartium junceum</i>	Katırtırnağı
<i>Sorghum</i> sp.	Sorgum
<i>Thymus</i> sp.	Kekik
<i>Trifolium</i> sp.	Üçgül otu
<i>Urtica dioica</i>	Isırgan
<i>Vaccinium arctostaphylos</i>	Büyük Ayı Üzüümü
<i>Veronica manga</i>	Yavşan Otu
<i>Vitex agnus castus</i>	Hayıt
<i>Viola sieheane</i>	Yaban Menekşe

EK AÇIKLAMALAR B

ARAŞTIRMA ALANINDA UYGULANAN ANKET FORMU ÖRNEĞİ

**“BARTIN KENT MERKEZİ VE YAKIN ÇEVRESİ REKREASYON ALANLARININ
SAPTANMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ ÜZERİNE”
ANKET FORMU**

Saygıdeğer katılımcı;

Dünyadaki ve Türkiye’deki endüstriyel gelişme ve kentleşmeyle birlikte insanların yaşanılabilir bir çevreden uzaklaştığı görülmektedir. Kentleşme sonucu ihtiyacı karşılayacak rekreasyon alanlarının yeterliliği tartışılmaya başlanmıştır. Hayatın yoğun temposunun yarattığı olumsuzlukların atılabilmesi ve insanların gerek ruhsal, gerekse fiziksel yönden rahatlamasını sağlayacak alanların sağlanması gerekmektedir.

Bartın kent merkezi ve yakın çevresi doğal ve kültürel özellikleri bakımından zengin bir yapıya sahiptir. Bu özelliklerin rekreasyonel ve turistik anlamda Bartın’a kazandırılması gerekmektedir. Bu bakımdan kentleşmeyle birlikte rekreasyonel kaynaklarının daha verimli kullanılması, geliştirilmesi ve bu kaynakların artırılması sağlıklı bir kent yaşamını sağlayacaktır. Bundan dolayı Bartın kenti ve yakın çevresinin rekreasyonel kaynaklarının saptanması, yeterliliklerinin belirlenmesi ve sürdürülebilirlik çerçevesinde kaynak kullanımının artırılması düşünülmüştür.

Size ve diğer katılımcılara yöneltilen sorular aşağıdaki konular hakkındadır:

- Kullanıcı Tercihleri
- Alanların kullanımı-Yeterlilikleri-Potansiyelleri
- Rekreasyonel Alanların Korunması-Gelişimi ve Arttırılması

Bu anketi tamamlamak için harcadığınız zaman için teşekkür ederim. Bu anketin sonuçları Bartın kenti ve yakın çevresi rekreasyonel kaynaklarının doğru kullanımı, korunması ve geliştirilmesi sağlanması kapsamında halkın düşüncelerini anlamak adına yararlı olacaktır. Alternatif rekreasyonel aktivitelerine bir yenisinin eklenmesine öncülük edecektir.

Anketi doldurmanız en fazla 10 dakikanızı alacaktır. Göstereceğiniz ilgi ve yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Çalışmaya katıldığınız için şimdiden teşekkürler.

Saygılarımla;

Abdullah ÖTER
Yüksek Lisans Öğrencisi

Zonguldak Karaelmas Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı
E-mail: abdullah_oter@hotmail.com

ANKET FORMU

A. Kullanıcı Tercihleri Hakkında:

1. Rekreatif ve turistik etkinliklerde bulunmak için (tarihi yerleri gezme, doğal alanları inceleme, kamping, yüzme, spor, piknik, gezinti vb) herhangi bir yere gider misiniz?

☐ Evet

☐ Hayır

2. Rekreatif ve turistik amaçlı en çok hangi etkinliklere katılıyorsunuz?

(En fazla 2 seçenek işaretleyebilirsiniz)

☐ Tarihi inceleme

☐ Avcılık / Balık tutma

☐ Doğayı inceleme / Doğa yürüyüşü

☐ Kamp yapma

☐ Piknik yapma

☐ Yüzme

☐ Yaylalara, festivallere ve şenliklere katılma

☐ Diğer.....

3. Rekreatif etkinliklerde bulunmak için aşağıda verilmiş olan alanlardan ilk olarak hangisini tercih edersiniz? (Tek seçenek işaretlemelisiniz)

☐ Deniz kıyısı ve deniz gören alanlar

☐ Ormanlık alanlar

☐ Göl kenarı alanları

☐ Parklar, çay bahçeleri, vs...

☐ Akarsu kenarı alanlar

☐ Diğer.....

4. Gideceğiniz yerin en çok hangi özelliğine dikkat edersiniz? (Tek seçenek işaretlemelisiniz)

☐ Tarihsel mekanlarına

☐ Doğal güzelliğine

☐ Geleneksel mimarisine

☐ Yakın olmasına

☐ Sosyal faaliyet imkanlarına

☐ Diğer.....

5. Yaz aylarında ve tatillerde sosyal aktivitelerinizi (piknik, gezme, tatil, yürüyüş, spor vb) en çok nerede gerçekleştiriyorsunuz? (En fazla 2 seçenek işaretleyebilirsiniz)

☐ Şehir merkezinde

☐ Bartın'ın tatil yörelerinde

☐ Köyümde

☐ Konuta yakın rekreasyonel alanlarda

☐ Şehir dışında tatilde

☐ Ülke dışında

☐ Diğer.....

6. Bartın kenti ve yakın çevresindeki mevcut rekreasyonel alanları (park, piknik yeri, plaj vb) bakımından en kullanışlı ve en beğendiğiniz alan hangisidir? (Tek seçenek işaretlemelisiniz)

☐ Gazhane parkı

☐ Yalıboyu

☐ İnkumu sahili

☐ Balamba Mesire Yeri

☐ Çağlayan piknik alanı

☐ Diğer.....

B. Alanların Kullanımı-Yeterlilikleri-Potansiyelleri Hakkında:

1. Bartın kent merkezi ve yakın çevresindeki rekreasyonel alanlara (park, piknik yeri, plajlar vb) hangi sıklıkla gidersiniz?

☐ Hemen hemen her gün

☐ Ayda bir kez

☐ Yılda 1-2 kez

☐ Haftada 1 kez

☐ 2-3 ayda bir kez

☐ Hiç

2. Bartın kent merkezi ve yakın çevresindeki rekreasyonel alanları (park, piknik yeri, plajlar vb) en çok hangi aylarda kullanırsınız?

☐ Aralık-Ocak-Şubat (Kış)	☐ Haziran-Temmuz-Ağustos (Yaz)
☐ Mart-Nisan-Mayıs (İlkbahar)	☐ Eylül-Ekim-Kasım (Sonbahar)

3. Bartın kent merkezi ve yakın çevresindeki rekreasyon alanları (park, piknik yeri, plajlar vb) gitmek için en çok hangi ulaşım aracını kullanıyorsunuz?

☐ Özel araç	☐ Yaya olarak
☐ Otobüs / Toplu taşıma araçları	☐ Diğer.....

4. Bartın kent merkezi ve yakın çevresindeki rekreasyon alanlarına toplu taşıma imkanlarını yeterli buluyor musunuz?

☐ Evet	☐ Hayır

5. Gideceğiniz yerin olanaklarından en çok hangi hangisine dikkat edersiniz?

(En fazla 2 seçenek işaretleyebilirsiniz)

☐ Ulaşım imkanları	☐ Konaklama imkanları
☐ Otopark imkanı	☐ Yeme-İçme olanakları
☐ Kullanılabilir su imkanı	☐ Diğer.....

6. Gittiğiniz alanlardan istediğiniz gibi yararlanmanızı olumsuz olarak en çok etkileyen sebep hangisidir? (Tek seçenek işaretlemelisiniz)

☐ Hava kirliliği	☐ Su kirliliği
☐ Gürültü	☐ Trafik
☐ Yoğun kullanım	☐ Diğer.....

7. Bartın kent merkezi ve yakın çevresindeki rekreasyonel alanları (park, piknik ve mesire yeri, kamp alanı vb) yeterli buluyor musunuz?

☐ Evet	☐ Hayır	☐ Fikrim yok

8) Günümüzde Bartın kent merkezi ve yakın çevresinde yapılan rekreasyonel (parklar ve çevre düzenlemesi gibi) iyileştirme, yenileme çalışmaları sizce yeterli midir?

☐ Evet	☐ Hayır

C. Rekreasyonel Alanların Korunması – Gelişimi ve Arttırılması Hakkında:

1. Bartın kent merkezi ve yakın çevresinde daha fazla rekreasyonel alan (parklar, yürüme yolları, bisiklet yolları, gezinti yolları, oturma mekanları vb) ister misiniz?

☐ Evet istiyorum.	☐ Hayır istemiyorum.

2.Bartın kent merkezi ve yakın çevresinde eksikliğini en çok hissettiğiniz ve yapılmasının en uygun olduğunu düşündüğünüz kullanım var mıdır? (En fazla 2 seçenek işaretleyebilirsiniz)

☐ Restoranlar, Fast-food, Kafeler vb	☐ Otoparklar
☐ Lunapark	☐ Kent parkı
☐ Sergi ve Fuar alanı	☐ Kültür evi ve Turistik tesisler
☐ Alışveriş merkezi	☐ Diğer.....

3. Bartın kent merkezi ve yakın çevresinde rekreasyonel alanların geliştirilmesi ve kullanımının artırılması için neler yapılmalıdır?

☐ Etkili reklam çalışması	☐ Proje yarışmaları
☐ Daha fazla bilgilendirme	☐ Diğer.....

4. Bartın kent merkezi ve yakın çevresinde rekreasyonel alanlarda (park, piknik yeri, bisiklet yolu vb) hizmetinde eksikliğini en çok hissettiğiniz, geliştirilmesini istediğiniz bir sorun var mı? (En fazla 2 seçenek işaretleyebilirsiniz)

☐ Büfe hizmetleri	☐ Otopark sorunu
☐ Donatı eksikliği	☐ Güvenlik sorunu
☐ Yönlendirici levhalar	☐ Diğer.....

5. Bartın kent merkezi ve yakın çevresinde rekreasyonel alanların korunmasına yönelik ne tür çalışmalar yapılmalıdır? (Tek seçenek işaretlemelisiniz)

☐ Alan sınırlandırması	☐ Ücretlendirme
☐ Kullanıcı sınırlandırması	☐ Cezaların artırılması
☐ Özelleştirme	☐ Bazı yasakların konulması
☐ Diğer.....	

D. Katılımcı Özellikleri

-Cinsiyetiniz:

☐ Erkek	☐ Kadın

-Kaç yaşındasınız?

☐ 18-25 yaş	☐ 36-45 yaş	☐ 55 ve üzeri
☐ 26-35 yaş	☐ 46-55 yaş	

-En son bitirdiğiniz eğitim seviyesi nedir?

☐ İlkokul	☐ Meslek Yüksekokulu
☐ Ortaokul	☐ Üniversite
☐ Lise	☐ Lisansüstü (master, doktora)

-Mesleğiniz?

☐ Öğrenci	☐ Çalışmıyor	☐ İşçi-Memur
☐ Ev hanımı	☐ Emekli	☐ Serbest Meslek

-Yaklaşık Gelir durumunuz (ailenin aylık geliri) nedir?

☐ Gelirim yok	☐ 1501-2500 YTL
☐ 0-500 YTL	☐ 2501-3500 YTL
☐ 501-1500 YTL	☐ 3501 YTL üzeri

EK AÇIKLAMALAR C

**BARTIN KENT MERKEZİ VE YAKIN ÇEVRESİ DÜZENLENMİŞ DİĞER
ALANLAR**

Çalışma alanı içerisinde mahallelere göre semt sahası, dinlenme parkı ve çocuk oyun alanları listesi (Altıntırnık 2008);

- 1) Aladağ Mahallesi
 - Aladağ Mahallesi semt sahası ve çocuk oyun parkı
 - SSK hastanesi altı çocuk oyun parkı
- 2) Cumhuriyet Mahallesi
 - Bayramoğlu Sitesi yanı çocuk oyun parkı
 - Selbasan mevki semt sahası ve çocuk oyun parkı
 - Umutkent Sitesi ve çocuk oyun parkı
- 3) Çaydüzü Mahallesi
 - Çayırılar semt sahası ve çocuk oyun parkı
 - Yenimahalle semt sahası ve çocuk oyun parkı
- 4) Esentepe Mahallesi
 - Esentepe çocuk oyun parkı
 - 78.yıl semt sahası ve çocuk oyun parkı
 - 6 nolu türbeyolu sokak çocuk oyun parkı
- 5) Gölbucağı Mahallesi
 - Gölbucağı çocuk oyun parkı
 - Sanayi girişi sağ taraf dinlenme parkı
 - Sanayi girişi sol taraf dinlenme parkı
 - Sanayi içi 1. cadde cami karşısı dinlenme parkı
 - Sanayi içi 2. cadde dinlenme parkı
- 6) İnkumu
 - İnkumu girişi dinlenme parkı
 - İnkumu sağ taraf çocuk oyun parkı
 - İnkumu sol taraf çocuk oyun parkı
- 7) Karaköy Mahallesi
 - Karaköy muhtarlığı yanı çocuk oyun parkı
 - Karaköy 2.nolu sokak semt sahası
 - Gazi semt sahası ve çocuk oyun parkı
- 8) Kemerköprü Mahallesi
 - Arka sokak (sera karşısı) çocuk oyun parkı
 - Özel idare karşısı çocuk oyun parkı
 - Sıtmayanı alt sokak çocuk oyun parkı
 - Sıtmayanı üst sokak semt sahası ve çocuk oyun parkı
 - Taşköprü Sokak çocuk oyun parkı
- 9) Kırtepe Mahallesi
 - Cumhuriyet Meydanı
 - Hamam sokak dinlenme parkı
 - Belediye Parkı
 - İnönü çocuk oyun parkı
 - Kavşak suyu yanı dinlenme parkı
 - Rotary Sevgi Parkı
 - Gazhane parkı ve çocuk oyun parkı
- 10) Okulak Mahallesi
 - İskele Caddesi marangoz yanı dinlenme parkı
 - Şener Birsöz Sokak çocuk oyun parkı

- Yalı mevki ırmak kenarı çocuk oyun parkı

11) Orduyeri Mahallesi

- Kaynarca Caddesi çocuk oyun parkı
- 1 nolu cami sokak çocuk oyun parkı
- Ilıca Sokak çocuk oyun parkı
- Fatih çocuk oyun parkı
- Çağlayan Piknik Alanı ve çocuk oyun parkı
- Martı yapı kooperatifi çocuk oyun parkı
- Başaranlar Sitesi yanı çocuk oyun parkı

12) Orta Mahalle

- Eski müftülük binası yanı çocuk oyun parkı
- Kuleyanı su deposu üzeri çocuk oyun parkı
- Halatçıyaması mezarlığı altı dikili taş dinlenme parkı
- SSK Müdürlüğü yanı dinlenme parkı
- Samancıoğlu kent müzesi çocuk oyun parkı

13) Tuna Mahallesi

- 75.yıl dinlenme parkı
- Ulus durağı yanı çocuk oyun parkı
- Safranbolu Caddesi çocuk oyun parkı
- Kanlırmak kenarı tepegöz dinlenme parkı

ÖZGEÇMİŞ

Abdullah ÖTER 1983'de Kayseri'de doğdu; ilk ve orta öğrenimini ise İstanbul'un Üsküdar ilçesinde tamamladı. Açık Öğretim Lisesi'nden mezun olduktan sonra 2001 yılında ZKÜ Bartın Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümünde lisans eğitimine başladı. Lisans eğitimini fakülte 2.'liği ve bölüm 1.'liği dereceleri ile bitirdi. Lisans eğitiminde "Bitkilendirme Tasarımında Form ve Tekstürün Kullanımının Bartın Kenti Gazhane Parkı Örneğinde İncelenmesi" konulu bitirme ödevini hazırladı. ZKÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda 2005 yılında yüksek lisans eğitimine başladı. Halen ZKÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda eğitimini devam ettirmektedir.

ADRES BİLGİLERİ

Adres : Ferah Mah. Pınar Sokak No: 28/2 P.K 34682
ÜSKÜDAR / İSTANBUL

Tel : (0 535) 294 28 28

E-posta : abduallah_oter@hotmail.com

Abdullah ÖTER